

generale semper minuatur per inuolidam dispositionem speciei, siue fiat inter viuos, siue in vltima voluntate, siue præcesserit, siue etiam sequatur, vt dictum est.

Ex quibus (quæ vera mihi videntur) quamuis possit inferri, meliorationem reuocabilem alicuius vniuersitatis, aut fundi, instructi, gregis, peculij, aut aliàs: vel etiam alicuius generis, vt auri, argenti, vestium, & quorum, seruorum, &c. minui per inuolidam dispositionem speciei, ex ratione text. in dict. §. pater hortos, qui in vtroque genere legati procedit, vt species sic adempta non debeatur meliorato, quamuis non subsisteret
24 in persona legatarij, aut donatarij: * In melioratione tamen tertij, & quinti opinio, & illatio Cifuen. supra relata vera est, non ex sua ratione & fundamento, quod supra improbauimus. Sed ex eo, quòd legatum tertij, & quinti refertur ad tempus mortis, ex l. 7. infra. Et tanquam legatum quotæ bonorum, quemadmodum augetur ex bonis postea quæsitis, vt ibi dicam glos. l. num. 2 §. eodem modo debet augeri ex rebus, de quibus est inutiliter dispositum, quæ remanentes in hæreditate augent bona, & per consequens cœdunt augmento partis bonorum, quæ tanto maior futura est, quanto amplior reperitur hæreditas ex aggregatione rei datæ inutiliter. Quod non solum procedet, quando res vel quantitas certa daretur inutiliter in vltima voluntate, sed etiam quando daretur inter viuos. Inter quos casus, licet Bart. supra citatus distinxerit, & nos in alijs legatis generalibus idem ius statuerinus, vt species data inutiliter non reuertatur ad legatarium, à quo censetur adempta: In melioratione tamē tertij, & quinti, vtroque casu, ratio militat per contrarium, vt res vel quantitas certa data inutiliter, etiam inter viuos, reuersa ad hæreditatem in necessariam consequentiam, cœdat in augmentū quotæ bonorum, vt patet. Et si obijcias, quòd ex quo testator voluit adimere à legatario tertij, & quinti, licet per dispositionem inuolidam, ea voluntas debeat seruari, vt legatarius quotæ non consequatur per in directum id, quòd testator voluit ab eo adimere, ex ratione illorum iurium, in dict. §. pater hortos, & in dict. l. planè, & in dict. l. & si transferam. Quia respondeo, hanc esse qualitatem istius legati quotæ bonorum, in quo inest eiusdem testatoris voluntas, qui sic legando videtur præuenire hunc casum, & taliter per dispositionem rei certæ velle diminuere legatum

quotæ, si res certa detur vtiliter & cum effectu. Aliàs cum datum inutiliter à principio censeatur non datum: cum nullum & inutile equiparentur. l. 1. §. pen. ff. quod cuiusq; vniu. nomi. vbi glo. verb. inhabilis. congerit plures similes: ex integra hæreditate deducitur legatum quotæ: & sic legatum inutile nõ minuit quotam, sed alleuiat, cum si valeret, ex ea esset soluendum, ex. d. l. 10. & fin. infra. Et si obijcias in legatis vniuersalibus fundi instructi, peculij, aut aliàs, militare eandem rationem: vt quemadmodum instrumentum fundi, aut peculium augetur ex alijs rebus post testamentum ei agregatis. l. si mancipia. ff. de fund. instr. l. peculium. ff. deleg. 2. eodem modo deberent augeri ex instrumento fundi, vel re peculij, de qua sit dispositum inutiliter: quod tamen negat text. in dict. §. pater hortos, & in. l. cum dominus. §. fin. de pecu. lega. Etenim respondeo, diuersam esse rationem vtriusque casus. Nam instrumentũ fundi, aut res peculij inutiliter data iam desinit esse fundi, aut peculij per destinationem disponentis, per quam amittunt eam qualitatem, vt in dictis iuribus. Et quamuis ex nullitate cesset dispositio, & instrumentum fundi, aut res peculij remaneat, seu reuertatur ad bona: non tamen remanet, seu reuertitur ad fundum, aut peculium, vt cum eis legatis transeat, & debeatur: prout transeunt, & debentur de nouo agregata, quæ ex eiusdem patris familias destinatione agregantur, vt fiant fundi aut peculij, vt in dict. l. mancipia, & in dict. l. peculium. At in legato tertij, & quinti, & sic quotæ bonorum, quamuis minuatur per res certas, ex. l. 10. & fin. infra: si dispositio rerum, sit nulla aut inualida: remanent, seu reuertuntur ad bona, quod sufficit adhuc, vt ex eis extrahatur quota bonorum. Et quando dispositiones in validæ fuere factæ per contractum, faciunt quæ dicimus in. l. 9. infra gloss. 1. numer. 34. Et quando fuere factæ in testamento, faciunt quæ dicimus in. l. fin. infra. gloss. 2. in principio, quòd quota bonorum refertur ad omnia bona non extractis legatis. Vt quemadmodum legata valida, quæ sunt ex quota soluenda non nocent pro extrahenda prima quantitate quotæ: eodem modo legata inualida, quæ non sunt soluenda, non sint separanda, sed accumulanda pro extrahenda quota.

Quod verò attinet ad aliam difficultatem supra proposi-

tam

tam ad text. in. d. §. pater hortos, quòd videretur nō esse admit-
tendam tacitam reuocationem, per dispositionem inuālidam,
ex text. in. d. l. si iure. ff. delegat. 3. Verius etiā videtur, quòd ex
quo primus actus est reuocabilis sola voluntate, vt in. d. l. si iu-
re, ibi. *Quia fideicommissa nuda voluntate infirmantur.* & in. l. fidei-
commissum. C. de fideicom. Quemadmodum ad id sufficit vo-
luntas tacita & coniecturata ex actu valido vltimæ volun-
tatis, vt in. §. 1. instit. de ademp. lega. ibi. *Quo casu simul & Ti-
tio adimi videtur:* illud enim verbum. *Videtur,* fictionem denotat,
seu tacitum intellectum. l. non videtur. ff. de acquiren. posses.
& ita cum explicat Theophilus, ibi: probatur etiam in. l. sicut.
ff. de adim. lega. secundum opinionem Dini. ibi. *Quæ res in per-
sona Titij tacitam ademptionem continet.* Eodem modo debet suf-
ficere voluntas tacita ex actu inutili, etiam vltimæ volunta-
tis, cum non attendatur valor actus, sed voluntas, quæ ex eo
colligitur, vt dictum est. Quod probant illa iura supra citata
in dict. l. planè, delegat. 1. & in. d. l. & si transferam. de adimen-
lega. quatenus ex inutili translatione facta in vltima volun-
tate, inducunt reuocationem prioris legati. & tamen transla-
tio continet reuocationem tacitā, vt in. d. §. 1. & in. d. l. sicut. Ex
quo tex. licet las. in. dict. l. planè, collegerit, quòd si in casu illo
translatio fuisset facta in incapacem non induceret reuocatio-
nem primi legati: quia tex. dicit, illam esse tacitam reuocationē:
loquitur contra text. in. d. l. & si transferam. Ex qua, iuncta. d. l.
sicut, rectius collegisset, q̄ licet translatio contineat tacitā re-
uocationem, vt in. d. l. sicut: sustinebitur reuocatio, etiam si fiat
in incapacem, ex. d. l. & si transferā. Prout rectius videtur per-
pendisse, idem las. in. l. re coniuncti. num. 165. delegat. 3. post
Cuma. in. d. l. si iure. qui hoc argumēto recesserunt à contraria
opinione supra relata. Et licet Couarru. in. 2. par. Rubric. de te-
stamen. num. 2. conetur huic argumento satisfacere, non tamē
id fecit sufficienter. Eius enim ratio, q̄ reuocatio, quæ in. d. l. &
si trāsferam. colligitur ex translatione legati, licet sit tacita, vt
dicit. d. l. sicut, illud est, quo ad verba, sed satis est expressa quo
ad mentem testatoris, & idē sustinetur ex actu inuārido vlti-
mæ voluntatis: militat etiam in quavis alia reuocatione ta-
cita, quæ semper quo ad mentem testatoris iudicatur expres-
sa, lege sic declarante, cum mens semper verbis præferatur.
l. 3. C. de liber. p. æte. l. nō aliter. l. librorū. §. quod tamē Cassius.
delega.

delegat. 3. l. Labeo. in fine. de suppe. lega. Et militat efficacius in reuocatione speciei de genere per dispositionem ipsius. Quæ quo ad mentem testatoris potest dici expressior, quàm quæ colligitur ex translatione rei certæ legatæ. Ex quo legatum rei certæ continet efficaciorē dispositionem, quàm legatum speciei. Quæ tanquam inclusa sub legato generis, est magis debiliior. vt supra dicebamus ex glos. in l. si seruus plurium. §. si idem seruus. de legat. 1. Vt sic expressiori & faciliori voluntate, etiam tacita, videatur reuocatum legatum speciei, tanquam debiliiori expressione legatæ sub genere. Facit. l. fin. in princip. de legat. 2. vbi clausula reuocatoria tacita reuocat per simplicem voluntatē, secus si esset expressa. l. si quis in principio. delegat. 3. gloss. & Doctores in l. si mihi, & tibi. §. in legatis. delegat. 1. Vnde si diminutio legati, quæ fuit facta in dict. §. pater hortos, per actum inter viuos, fieret per actum vltimæ voluntatis, vt quia seruus hortorum fuisset in eodem testamento, aut codicillis legatus in capaci: eadem decisio militaret, nec obstat quod reuocatio esset tacita, quemadmodum non obstat, quando legatum transfertur in capace, vt in dict. l. & si transferam.

26. Ad text. in dict. l. si iure. conantur respondere Cuna. ibi. & in dict. l. planē, & Ripa in dict. l. re coniuncti. nu. 136. Sed verus est intellectus Bart. ibi. secundum quem text. ille non tam est contrarius superioribus, quàm limitatorius. Vt ista non procedant in vno casu, scilicet quādo legatum admittitur tacite condendo aliud testamentum. Quo casu (prout colligitur ex argumento l. C. ibi) licet videatur, quod legatum prioris testamenti deberet intelligi reuocatum, tanquam negotium sola voluntate reuocabile: tamen quia ea voluntas colligitur ex confectione alterius testamenti: lex amplectitur aliam sanio-rem præsumptionem, quod testator ita demum videatur velle reuocare contenta in primo, si secundum valeat. Et ratio est, quia condendo aliud testamentum, principale intentum testatoris est reuocare primum præcedens, & per consequens legata. Vnde cum testamentum secundum non sit iure conditum, ex quo testator per illud non potest consequi reuocationē præcedentis, quod principaliter intendebat: nec etiam intelligitur velle reuocare accessoria, id est, legata. Et si obicias istam rationem etiam militare in quauis translatione legati: vt ex quo.

quo testator non potest consequi principalem suum intentum dandi secundo ratione sui incapacitatis: non valeat etiam ademptio. Respondeo, quod licet translatio legati simul contineat ademptionem à primo, & acquisitionem secundi. vt in dicto. §. 1. in fine. de ademp. lega. tamen ademptio non est accessoria ad secundum legatum, sed principalis. Quia secundum mentem testatoris, & ordinem iuris, prius præsupponitur ademptum à primo, quam datum secundo. Cum ademptio non requirat verba, sed solam voluntatem. l. 3. §. fin. de adim. legat. legatum autem requirat verba, aut signa. l. nutu. de legat. 3. idcirco sustinetur ademptio, quæ de se subsistit vtiliter, licet vitietur legatum.

27 Quæ omnia quæ dicta sunt circa reuocationem per dispositionem inutilem, non solum procedunt, quando actus reuocabilis fuit factus in vltima voluntate: sed etiam in donatione reuocabili. Nam quamuis ea regula non procedat in contractibus, in quibus actus validus non tollitur per inualidum. l. certi conditio. §. quoniam. ff. si cert. petat. l. 1. ff. de noua. l. si id quod. ff. de rescinden. vendit. l. si quis ante conduxerit. ff. de acquirend. possession. secundum Bartol. in dict. l. & si transferat. Imol. & Alexand. num. 8. in. l. si cum dote. in princ. ff. solu. matrim. l. si nu. 6. in. d. l. planè. Couarr. in Rubrica de testam. 2. part. numer. 2. i. colum. 6. per iura quæ allegant, & rationes quas assignant. Intelligendam est hoc in contractibus, qui à

28 principio à duorum voluntate processerunt. * Sed in donatione reuocabili, quæ, quo ad facultatem reuocandi, habet naturam legati, seruabuntur eadem media reuocandi per dispositionem inutilem, vt etiam seruabitur in donatione causa mortis, quæ in hoc etiam obseruat naturam legati, prout aliàs. l. illud. ff. de donat. causa mort.

29 Quamuis autem alienationis nomine solcat etiam pignus, vel hypoteca contineri. l. fin. C. de rebus alie. non alie. per pignorationem tamen legatum non reuocatur, imò hæc res tenentur luere: nec distinguitur causa voluntaria, à necessaria. vt in l. 3. C. de leg. Et ratio est propter ius redimendi, prout considerauit Cuius, quem sequitur Ias. Quod quamuis ad meliorationem rei certæ testamento relicte aptari possit: in donatione autem inter vivos reuocabili, (licet quo ad facultatem reuocandi legatis etiam assimiletur) non videtur conuenire. Du-

biumq; facit donatio inter virū, & vxorem (cui etiam in facultate reuocandi donatio hæc inter patrem & filium assimilatur. vt diximus supra glo. 1. nu. 32. in fin.). quæ licet per obligationem generalem bonorū nō reuocetur, vt diximus supra. nu. 14. per particularem tamen rei donatę pignorationem reuocatur. l. si maritus. la. 2. C. de donat. inter virū, nisi probetur alia fuisse voluntatem. l. cum hic status. §. si maritus. ff. eod. not. DD. tam ibi, quā in d. l. 3. C. de lega. post Bart. in l. rem legatā. ff. de adim. lega. Sed donatio inter cōiuges periculare ius efficit, & tāquam odiosa, vtpotē quę iure reprobata est. l. 1. & 2. ff. eo. & à principio nulla. l. 3. §. sciendū. ff. eo. faciliori coniectura cēsetur reuocata. secundū gl. in d. l. si maritus. Quæ virūq; rationem specialitatis constituit. Et licet vltimam sequantur magis communiter DD. secundū Corne. in d. l. 3. nu. fin. ambas sequitur Salic. in d. §. si maritus: & re vera non sunt incōgruæ: & vtraq; cessat in donatione reuocabili facta filio in potestate, tam in tradita de iure cōmuni, quam in nō tradita iure isto. Nam ista licet à principio non subsisteret, sed à morte penderet: non tamē id odio accidit ratione prohibitionis, sed ratione impossibilitatis, propter patriam potestatem. Quod tamen impedimentū ex hac lege sublatū est, & donatio valet in vita merore iure, vt diximus supra glo. 1. nu. 35. ad fin. Atq; ita Salic. in d. §. si maritus. contrarium decidit in donatione causa mortis, vt per pignorationem nō reuocetur. Quia in ea cessant duæ illæ rationes, quę versantur in donatione inter coniuges. Et ex aliorum sententia, idem tradit Salic. in d. l. si maritus. nu. fin. & Alex. nu. 2. in d. l. 3. Cū in ea idem ius statuendū sit, quod in legatis. l. Marcellus. §. 1. l. illud. ff. de donat. causa mortis, etiam in forma reuocandi per alienationem. vt tradunt Scribentes omnes in l. Stichum qui meus erit. de leg. 1. Quo argumēto, idem erit in donatione reuocabili facta filio, vt debitū luatur ex corpore hæreditatis, & res donata libera tradatur. iuxta d. l. 3. sine distinctione causę voluntariæ, aut necessariæ. secundū glos. ibi, verbo dedit, quam sequuntur omnes.

- 30 Sed quid si res legata, vel reuocabili ter donata fuit ex causa voluntaria alienata cū pacto de retro vendendo? Videtur qd non cēsetur reuocata donatio, sed heredes teneātur luere. arg. d. l. 3. C. de lega. Alienatio enim cū pacto de retro vendēdo pignus est. secundū Bar. per illū tex. in l. creditor. §. post diuisionem. ff. qui

qui potio. in pigno. habet. quē ad hoc refert Cœpo. de simula. cō-
tractus. nu. 1. Ex eo etiā, quia licet nō obstante pacto esset verē
alienatio. in ea militat eadē ratio, quā in pignore, scilicet q̄ pro-
pter ius redimēdi nō sit perpetua. secūdū Cin. & Ias. supra pro-
xime relatos. Vnde cū reuocatio, quē inducitur ex alienatione
volūtaria sit cōiecturata, vt patet, & probatur in. §. si rem suā.
in st. delega. ibi: *si non alimendi animo vendidit.* & in. l. fidei cōmissa.
§. si rem. delega. 3. iunct. glo. verb. exigēdam, quatenus admittit
probationē in cōtrariū: Cōiectura reuocādi, quē inducitur ex
alienatione volūtaria, tollitur ex pacto de retrovēdēdo. Quod
videtur adiectū gratia cōseruādi priorē dispositionē. Quā cōie-
ctura, quemadmodū sufficit in pignore ad tollendā prēsumptio-
ni reuocationis, debet etiam sufficere in alienatione. Cum non
sit minor vis pacti expressi in venditione ad redibendum, quā
taciti, & naturalis in pignore. l. 2. C. de pactis inter emp. iuncta
l. si rem. §. omnis de pigno. actione.

In contrarium videtur, q̄ legatū seu donatio reuocabilis re-
uocetur, si alienatio fuit volūtaria, iuxta tex. in. d. l. rem. legatā.
de adim. lega. d. l. fidei cōmissa. §. si rem. delega. 3. non obstante
pacto de retrovendendo. Quod licet ex paruitate pretij, & alijs
coniecturis soleat inducere prēsumptionem pignoris, in mate-
ria vsurarum, secundū Cœpo. vbi supra per totum: ea tamen
cessante, pactū nō impedit, quin res vere dicatur alienata. d. l. 2.
C. de pactis inter empto. Cū pactū nec iure ciuili vetitū sit, vt
ibi: nec canonico, vt in. c. illo vos. de pigno. & in. c. ad nostrā. de
emp. & vēd. Ex eo etiam, quia si res fuit alienata iusto pretio,
(put supponimus) etiā si alienatio propter pactū haberetur lo-
co pignoris, esset inducēda reuocatio. Cū pignoris volūtaria
cōstitutio p̄ equali, aut maiori pretio rei pignorate, inducat re-
uocationē. Habetur enim loco alienationis. l. qui habebat. iuncta
gl. fin. ff. deleg. 3. l. legata. §. si. de suppe. lega. not. Bart. vtrōbiq̄,
& in. d. l. rē legatā. de adim. lega. in fin. quē sequuntur omnes ibi.
Cin. Fulg. Paul. Alex. Ias. in. d. l. 3. C. delega. & plurib⁹ simili-
bus comprobatur Ias. in. l. manumissiones. de iust. & iur. & in. l. si res
obligata. nu. 14. deleg. 1. & Tirac. de retra. in prefa. nu. 36. p.

Mihi videtur alienationem volūtariam, non obstante pacto
de retrovendendo, reuocare quidē legatum, seu donationem re-
uocabilem, ex ratione text. in. d. l. rē legatā, & in. d. §. si rem. Sed
hoc quantū ad pretiū, vt heredes non teneantur luere, cū omnis
lucndi

luendi ad pignora pertineat, ex. d. l. 3. non ad alienata. Ceterum cum non possit dici res in totum alienata propter pactū de re-
tro vendendo, & ius redimendi, quod remanet penes vendito-
rem, & est pars rei vendite, vt in simili explicat optimè Moli-
neus in consue. Parisi. tit. 1. §. 1. nu. 28. quem sequitur Tiraq.
lib. 2. de retract. ad finē tituli. num. 175. In eo sustinebitur lega-
tum seu donatio, vt legatarius, si velit, redimat, & habeat. Vt
legatum, seu donatio sustineatur in quantum possit, vt susti-
netur in parte non alienata, quando pars alienata est. l. cum
quæstio C. de lega. §. si rem suam. in fin. instit. eod. tit. & dixi
supra. num. 12.

2 Et ex eadem ratione, quamuis in re pignorata pro maio-
ri, aut æquali quātitate valoris. Doctores absolute constituent
induci reuocationem. Verius existimo, vt quamuis inducatur
quidem quo ad pecuniam: sustineatur tamen in iure redimen-
di oblato prætio. Quod ius non est alienatum, & remanet sem-
per incolume ante impetratum à creditore dominium. iuxta
l. fin. C. de iure dominij impe. Et in hoc sequimur ambas con-
iecturas. Quarum cum sit maior, quæ inducitur ex magnitudi-
ne prætij, & difficultate luitionis ad inducendam reuocatio-
nem, eam sequimur quo ad prætium: conseruata etiam minori
inducta ex pacto, quantum ad hoc, vt legatarius seu donatarius
succedat in eo iure, si velit. Quod est conforme voluntati dispo-
nentis, qui interrogatus sic potest præsumi responsurus secun-
dum glos. in l. tale pactum. §. fin. iuncta glos. ff. de pactis.

3 I Sed quid si res fuit per testatorem, aut donatorem postea ex
pacto redempta? Videtur non cessare reuocationem. l. cum ser-
uus. ff. de adim. lega. Vbi reuocatio legati, quæ fuit inducta per
alienationem voluntariam, non cessat etiam si testator postea
redimat. vbi hoc not. Bart. & Paul. Arg. & Ias. in d. l. 3. C. deleg.
Sed hic contrarium videtur ex præsumpta voluntate, cum re-
demptio fiat ex pacto præcedēti, cui testator innixus alienauit.
Quo casu nō immerito defendi potest, & verū est, cessare illius
text. decissionē in d. l. cū seruus. Tum, quia alienatū nō videtur,
quod ex pacto appposito redēptū est. Nec illa redēptio iudica-
tur noua acquisitio, sed res habetur prout erat in sua prima dis-
positione. arg. l. si vnus. §. pactū ne peteret, ibi. Sed forme sue redi-
tur. ff. de pactis facit. l. voluntate. §. 1. ff. quib⁹ mod. pig. vel hypo.
sol. ibi. Sed in pristina causam res redit resoluta reditione. & l. ex hoc.
§. si

§. si quis. ff. de alien. iudi. mu. causa facta. Vbi non tenetur illo iudicio, qui ex pacto rem alienatam recuperavit. & l. si marito vers. planē. ff. de fund. dota. cum alijs. & tradit Tiraquell. lib. 1. de retract. §. 19. gloss. 2. nu. 4. Tum etiam, quia ex pacto appositio grandis, & vrgens colligitur coniectura voluntatis in alienante, quod habuit propositum redimendi ad conualidandum legatum, seu donationem. Hic enim videtur finis pacti, vt probat Tiraq. vbi supra. & de primogen. q. 81. num. 3. Ex fine autem colligitur, & demonstratur quale sit futurum rei iudicium. l. sed & si quid. §. 1. de vsufruct. c. fraternitatis. de frigi. vt per Tiraq. d. nu. 3. & de retractu. 1. part. §. 1. gloss. 7. nu. 44. Pro quo & cōducit text. in l. filix. §. Titia. ff. de cond. & demon. vbi adēptio collecta ex alienatione refarcitur ex emptione alterius rei, cui testator imposuit idem nomen, quod habebat vendita. & ex ea præsumptione fit subrogatio, secundum Bartol. Paul. Socin. & alios ibi. Alci. consilio. 272. num. 2. libr. 2. Socin. iun. consilio. 160. num. 10. volumine. 2. Facit etiam text. in l. si donata. §. 1. de donatio. inter virum. vbi prohibitio donationis inter virum & uxorem, non vetat subrogationem rei propriæ in locum alienæ datæ ante matrimonium. Et quod tradit Bartol. num. 8. in l. si ita. de aur. & argen. lega. de marito legatæ uxori vestes, triticū, &c. Quod si vestis, aut triticū, quod extabat tēpore testamēti sit consumptum, & aliud repositū debetur. Et quod tradit Paul. in l. si seruus. §. quiquinque. delega. 1. de coqui legauit decem, quæ in arca habet, & postea consumpsit, & alia reposuit, quod debeantur. Simili coniectura eadem mens depræhenditur ex redemptione eiusdem rei alienate, quando fit ex pacto præcedenti, quod ad hunc eundem finem adiectum præsumitur. Ex quibus rationibus idem erit in pignore, quātumcunque sit debito absortum, vt reualidetur legatū. Cum ius luendi ex natura pignoris eandem habeat præsumptionem in luente, quam pactum de retrouendendo in redimente, vt dictum est.

32. Ex quibus ad aliā quæstionē potest inferri, quæ magis quotidiano vsui expōita est, vtrum legatum, vel donatio reuocabilis, reuocetur per impositionem voluntariam census redimibilis, super re donata, vel an cēsus sit redimendus ex corpore hereditatis, vt res libera tradatur? Et decisio ex superioribus inferatur, vt legatū, seu donatio censetur reuocata quoad quantita-

tem cēsus. Eius enim impositio, licet soleat hypotheca iudicari, est tamen extraordinaria, & exorbitat à reliquis hypothecis, secundum Couar. lib. 3. var. c. 7. nu. 6. estque onus reale transiens cum ipsa re ad quemlibet possessorem, ad quod legatarij solent teneri. l. si domus. §. fin. deleg. 1. not. Mene in l. præ dia. nu. 11. C. de fideicom.

33 Imò impositio census vera alienatio est, vt deducitur ex constitutionibus Martini & Calixti, sub titulo de empt. & vñd. inter extravagantes communes. & probat latè Couarr. vbi supra.

34 nu. 2. * Per quæ ego alias defendebam, creditorem ex generali hypotheca anteriori, quemadmodum non potest inquietare tertios possessores bonorum fideiussoris, ante excussos tertios possessores bonorum principalis. Auth. hoc si debitor. C. de pign. vbi not. gl. fin. in fin. ita etiam, nec posse inquietare dominum census impositi per fideiussorem super fundo, quem nunc etiam possidet, & possidebat tempore quo fideiussit, & bona sua generalitèr obligauit, ex dicta ratione, quòd ex emptione census iste fit verus tertius possessor, ratione fit census.

In reliquo autè legatū, seu donatio sustinebitur, prout sustinetur in parte nō alienata, quādo pars rei distrahitur. l. cū quæstio. C. deleg. §. si rē suā. in fin. insti. eo. Prout in quæstione præcedēti diximus sustineri in solo iure redimēdi. Prout etiā solet remanere validum legatum, non obstante alienatione vsusfructus, secundum glos. verb. dedit, in fine. in l. 3. C. deleg. not. Bart. in l. si alij. de vsufr. lega. & diximus supra nu. 12. cui similis est alienatio census. Hæredes autem non tenebuntur redimere. Cū onus luendi ad pignora tantū referatur, non ad alienationes. d. l. 3. C. de lega. Prout diximus in quæstione præcedenti in alienatione cum pacto de retrouendendo, cui impositio census omnino similis est. Cū nihil aliud sit, quam alienatio iuris percipiendi pensiones ex fundo, cum pacto de retrouendendo, seu redimēdo. Non obstat, quòd hæredes teneantur actione personali ad censum, licet res in qua situs est, alij sit legata, vel donata, secundum Couar. vbi supra. vt vel ea ratione teneantur redimere. Quia quamuis possint conueniri, hoc non tollit obligationem tertij possessoris, quin hæredes conuenti, & soluentes, possint ab eo exigere, quod soluerint. Cum ei onus hoc à lege sit iniunctum, quæ à morte defuncti diuidit onera realia: vt pro præterito tempore soluantur ab hærede, pro futuro à legatario. l.

35 Africanus. §. hæ res. de legat. 1. vbi notat Bart. & omnes. * Si autē census esset in vita per testatorem aut donatorem redemptus, res libera esset tradenda legatario, aut donatario, ex iisdē rationibus, de quibus supra num. 31. in redimente. rem alienatam ex pacto de retro vendendo. Cum hic maior, quam ibi ratio versetur. Cum alienatio ex censu imposito, quo ad proprietatem, & directum rei dominium, minor sit, quam quæ ex totius rei alienatione causatur, quamuis cum pacto de retro vendendo.

36 Quoties autem legatum seu donatio reuocabilis esset facta de redditibus redimibilibus, qui essent in vita redempti, non censetur reuocatum legatum seu donatio, quo ad quantitatem. Ista enim non est alienatio voluntaria, de qua in dict. l. fideicommissa. §. si rem. de legat. 3. & in dict. l. rem legatam. de adim. legat. Neque enim testator potuit compellere censualium, vt redimat: nec ipse redemptionem recusare. vt in extraua. Marti. & Calixti. Maxime si vel pecuniam habuit pro deposito, vel alium censum inde emit. vt in dict. §. si rem. Idem si legatum, vel donatio fuit facta de iuribus, & actionibus. In quibus notandæ sunt coniecturæ illius text. & text. in. §. tam autem, instituta de legat. & quæ tradunt Bart. in l. nepoti. §. 1. de fund. instruct. & Angel. in dict. §. tam autem. num. 1. in fine. circa eum qui exegit ab inuito. Quia licet iura illa præsumant, quod voluit reuocare legatum, id ex coniectura desumitur, quæ secundum iuris regulas ex alijs vrgentioribus cessabit. l. diuus. ff. de in integrū restit. Quid enim si pecuniam debitam adueniente die solutionis exegit? Quid si in censum redegit? deposuit, vel aliam rem inde emit? quam si fortè non exegisset, propter aduersam fortunam debitoris, periculum pateretur. Videtur enim quasi coactus, ea occasione, debitum exegisse. Argum. l. item si verberatum. §. si quis rem, iuncta glos. verb. ne corrumpere. ff. de rei vend. notat glos. verb. necessitate. in d. §. si rem, ibi: *Vel quia erat peritura.* vbi alienatio, quæ nō fit propter necessitatem rei familiaris, sed quia aliās res legata periret, censetur necessaria, vt ex ea non inducatur reuocatio legati. Quo argumento idem seruabitur in exigente debitum legatum, quod aliās fortè periret.

GLOSSA QUINTA.

Melioratio facta filio fit irrevocabilis per traditionem verā, aut fictam rerum in ea contentarum. Et an ea traditio operetur quo ad futura. Et an interim possit revocari. Agitur de valore donationis factæ absenti. Et de ea, quæ post primū donatarium ad alios est perventura. De possessione tradita procuratori, tutori, curatori, aut infanti. Et utrū melioratio testamēto relicta fiat per traditionē irrevocabilis.

- 1 Per traditionem fit irrevocabilis melioratio.
- 2 Per actum fictum transfertur vera possessio.
- 3 Per constitutum transfertur possessio quote honorum in universo pro indiviso. etiam honorum futurorum. num. 4.
- 5 Possessio honorum futurorum non potest tradi per actum verum.
- 6 Melioratio fit irrevocabilis ex possessione tradita per actum fictum.
- 7 Melioratio an possit fieri irrevocabilis quo ad futura per possessionem traditam per actum verum. (non in alijs.)
- 8 Possessio per actum verum solum acquiritur in rebus, quæ verè traduntur.
- 9 Fictio quando prævaleat vertiati.
- 10 Lex est extendenda, etiam ut corrigat, quando aliàs esset frustratoria.
- 11 Constitutum non potest interverti ante acquisitionem futurorum.
- 12 Constitutū nō potest interverti in donatione cōditionali pendente cōditione.
- 13 Civilis possessio ex constituto transfertur.
- 14 Possessio, quæ acquiritur sine actu corporeo transfertur per constitutum, ite & nuda detentatio.
- 15 Traditio in iuribus in corporalibus, an fiat per constitutum, an per cessionē.
- 16 Reditus redimibiles inter immobilia computantur.
- 17 Donatio non habet à iure inductam cessionem, nisi à donante fiat, contra glos. & alios.
- 18 Remissio vsus fructus adventitiorum filij non requirit traditionem.
- 19 Remissio tacita vsus fructus adventitiorum est revocabilis, etiam pro fructibus præteritis. num. 20. (denda est.)
- 21 Possessio ex qua causatur irrevocabilitas donationis ab ipso donante tradenda est.
- 22 Sufficiet tamen licentia apprehendendi possessionem, sed interim nō impediretur revocatio.
- 23 Sufficiet etiam filium esse in possessione tempore donationis.
- 24 Possessio, ex qua causatur irrevocabilitas meliorationis, ipsi donatario tradenda est.

- 25 Constitutum non operatur in absentia ante acceptationem.
 26 Acceptatio tabellionis non prestat effectum constituto.
 27 Donatio vtrū valeat inter absentes, & an possit ante acceptationē reuocari.
 28 Expenditur text. in l. 2. tit. 16. lib. 5. circa valorē donationis inter absentes.
 29 Vtrum tempore acceptationis sit necessum, quod donator viuat.
 30 Donatio an possit acceptari per heredes donatarij mortui.
 31 Tabellio potest acceptare donationē pro absente, non tamē id necessum est.
 32 Præsens præsumitur acceptare.
 Acceptatio tacita eandem vim habet quam expressa.
 33 In melioratione facta titulo oneroso sufficit acceptatio paciscentium.
 34 Acceptatio primi donatarij sufficit pro sequentibus vocatis, et eis inuitis
 donatio non possit reuocari.
 35 In vocationibus perpetuis singule personæ constituunt diuersam donationē.
 36 L. quoties. C. de donatio. quæ sub modo, expenditur.
 37 L. quoties. C. de donationibus, quæ sub modo, non requirit. expressum titulum
 donationis.
 38 L. 3. ff. de seruis expor. & l. fin. C. si mancipi ita sue. alie. corriguntur ex. l.
 quoties. C. de dona. quæ sub modo.
 39 Donatio irreuocabilis non potest reuocari quoad tertios vocatos.
 40 Melioratio donatio est.
 41 Donatio reuocabilis reuocatur, etiam quoad tertios vocatos.
 42 Melioratio fit irreuocabilis per traditionem factam procuratori, & quid
 si malignetur procurator. num. 43.
 44 Possessio an possit tradi infanti, vel an requiratur tutor.
 45 L. donatarum. C. de acqui. posses. explicatur.
 46 Melioratio testamēto relicta an fiat ex traditione irreuocabilis, q. sic. n. 51.
 47 Legatum an fiat irreuocabile per traditionem in vita factam.
 48 L. cum quis decedens. §. 1. de leg. 3. explicatur.
 49 Traditio in dubio ad causam præcedentem referenda est.
 50 L. Lutius Titius testamento. de lega. 2. explicatur. (bilis.
 52 Melioratio data per donationē causa mortis, an fiat ex traditione irreuoca-

S Aluo si hecha la dicha mejoria por contrato entre viuos, ouiere entre
 gado la possession de la cosa, y cosas en el dicho tercio contenidas a la
 persona, a quien la fiziere, o a quē su poder ouiere. Hic incipit tex.
 exponere aliquas limitationes ad præcedentem regulā, in quibus
 donatio, seu melioratio tertij fit irreuocabilis. Prima est,
 quando fuit tradita possessio rerum in tercio contentarum. In
 quo text. videtur requirere quinque. Primo, quod tradatur pos-

sefsio. Secundò, quòd tradatur ab ipso donante. Tertiò, quòd tradatur ipsimet donatario. Quartò, quòd possit tradi procuratori suo. Quintò, quòd possessio tradatur ex donatione inter viuos. De quibus erunt aliqua videnda.

Quoad primùm, decisio tex. facilis est quoad bona præsentia. Cùm earũ rerũ, quas possidemus, de facili possimus in aliũ transferre possessionem: non solum per actum verũ, sed etiam
 2 per fictũ, *ex quo vera trãsfertur possessio. l. quãdã mulier. ff. de rei vend. l. certe. §. si procurator. ibi. *Proprie habere dicor.* ff. de præca. not. Bar. nu. fi. in. l. ab emptione. ff. de pactis. & in. l. si is qui pro emptore. nu. § 8. ff. de vtucap. & est communis opinio secundũ Ias. libi n. 395. Quod est verũ non solum in melioratione seu donatione rei certæ, vel etiam tertij assignata in aliqua re particulari, iuxta. l. 3. infra: Sed etiam in melioratione tertij simplici ter, prout est quota bonorũ. Cũ possit de facili fieri diuisio in bonis præsentibus, iuxta formã tex. in. l. 4. infra. & ea quæ ibi
 3 dicemus. & earũ rerum tradi possessio verè. *vel etiã fictè, puta per constitutum, etiam ante factam diuisionẽ in vniuerso pro indiuiso, secundũ Bart. nu. 15. in. l. Celsus. ff. de vtucap. cuius opinio communis est, secundũ Alex. nu. 7. Socin. nu. 5. Ias. nu. 16. in. l. 3. §. incertã. ff. de acqui. poss. Tiraq. de consti. 2. p. ampli. 31. Paris. conf. § 9. nu. 10. lib. 1. Alcibi. in. l. quod meo. nu. 19. de acqui. poss. Tello nu. 20. & Mati. nu. 12. hñc, qui alios referũt. Quamuis contrariũ voluerint Dec. conf. 226. nu. 3. Gratus conf. 94. nu. 9. lib. 1. & Ferretus in. d. §. incertã. nu. 9. propter incertitudinem, de qua in. d. §. incertã. Quæ tamen non obstat, cũ in bonis præsentibus detur certitudo saltem generalis, quæ sufficit. l. qui iure militari. vbi Bal. & Ange. ff. de mili. testam. Et idem erit in alijs modis fictis, quos enumerat Cifuen. hñc num. 2. & Castil-
 lo ex num. § 1. & latius Gome. in. l. 45. Taur. nu. 45. Quales sunt constitutũ. d. l. quod meo. l. 9. tit. 30. p. 3. Traditio instrumenti. de quo agemus in glos. seq. Retentio vsusfructũ. l. quisquis. C. de dona. d. l. 9. Solutio pẽsionis. c. cũ venissent de rest. spoli. Traditio clauũ. l. clauib⁹. de cõtra. emp. Et alios modos enumerat Faber. in. §. inter dũ. de rerũ diui. & dd. in. l. 3. in. prin. ff. de acqu. pos.
 Ceterũ cũ melioratio tertij, prout est quota bonorũ referatur etiã ad bona futura, in quib⁹ sit sua pars tradẽda meliorato, nõ obstat, q̃ receperit quoad bona præsentia, cũ melioratio sit regulãda secundũ bona reliãta tẽpore mortis, ex. l. 7. infra. vbi dicemus.

- 4 **cemus:** videtur q̄ quāuis per actū fictū, puta cōstituti, transfe-
ratur etiā possessio futurorū, & sic pro eis causetur melioratio
nis irrevocabilitas, de qua in text. secundū Bar. cons. 7. 6. in Dei
nomine. n. 3. & Bal. in. l. si quis argentū. §. sed & si quis. vers. fa-
cit si aliquis. C. de dona. Sal. in. l. si. C. quē res pign. per tx. ibi, vbi.
in obligatione generali veniūt futura. Angel. in. l. 1. ff. de pign.
Imol. & Rom. in. l. stipulatio hoc modo cōcepta. de verborū. Vbi
Imol. pro hoc allegat tex. in. l. quāuis. ff. de p̄ca. vbi constitutū
extēditur ad partū, & fic ad futura. Alex. in. d. §. incertā. n. 7. vbi
Socin. nu. 5. & Ias. n. 16. dicūt hanc esse cōmunem opinionē, &
Alex. cōf. 85. nu. 8. lib. 6. idē testatur Ant. de Fano. de pign. 2. p.
2. mēbro. nu. 3. Tiraq. de cōsti. 2. p. amplia. 3. 2. nu. 1. & seq. Go-
mez. nu. 1. 2. Tello. nu. 2. 1. & Mati. nu. 16. hīc. * Per actū tamen
verū non potest tradi possessio futurorum. Obstat enim omni
moda in certitudo, de qua in. d. §. incertā. Et q̄ earū rerū quas
nūc nō possidemus, nō possumus possessionē transferre. l. nemo
plus iuris. de reg. iur. c. nemo potest pl. eo. tit. in. 6. l. si fili. C. de
dona. l. traditio. de acqui. rerū dñio. Nemo enim dat quod non
habet. l. observare. vers. est enim. ff. de officio. proconsu. Quē dif-
ficultates quāuis videantur etiā cōcurrere in cōstituto, seu alijs
modis fictis: supra citati satisfaciunt, q̄cum vis cōstituti quoad
futura, tunc demū operetur, quando constituens acquirit: eo tē-
pore iā cessat in certitudo, & difficultas trāslationis, vt ipsi pro-
bant. Et Alci. in. l. si. C. de pactis. in gl. verb. neq; donationes. col.
6. 2. vers. neque per huiusmodi clausulam. * Et hanc opinionem
quod per constitutum, & sic per actū fictum fiat irrevocabi-
lis melioratio in terminis huius tex. tenuerunt omnes hīc. Ci-
fuent. nu. 1. vers. Quinto limi. Lupus nu. 15. Castillo num. 4. 1.
Gomez. n. 15. Tello nu. 17. Mati. nu. 1. Moli. lib. 4. primog. c. 2.
nu. 4. Quemadmodū de iure communi sufficiebat ad hoc, vt
donatio cōfirmaretur morte. vt diximus in gl. 1. supra. n. 7. in fi.
7 **Moli.** vbi supr. (Cui durum videtur legē de traditione posses-
sionis tractantem excludere actus veros, & admittere fictos;
cum non debeat plus operari fictio quam veritas. l. filio quem
pater. ff. de libe. & posth.) intellexit ad causandā irrevocabili-
tē, etiā pro bonis præsentibus, sufficere traditiōē verā vni rei,
cū declaratione, q̄intēdit causare irrevocabilitatē in omnibus in
tertio cōtentis, aut continēdis. Quasi ea sit necessaria mēs legis.
Ne aliās quoad futura imperfecta redatur. Cū nō tā respēderit

ad translationē possessionis, quam ad meliorationis irrevocabilitatem. Quæ cum ex animo & voluntate donantis sit colligenda, ita deprehenditur ex traditione vni⁹ rei, sicut omnium, quæ docodē animo facta est. Pro quo adducit. l. restituta. ff. ad Treb. ibi. *vel totas, vel aliquā earū hac mēte, ut vellet restituere.* vbi ad translationē iuris fideicommissi, sufficit vnius rei hæreditariæ restitutio hac mēte facta, ut omnes intelligantur restitui. prout not. Bar. ibi. nu. 1. & in l. 3. in prin. de acqui. posses. nu. 4. quem sequuntur omnes ibi, secundū Alexan. nu. 22. & Ias. nu. 31. Pro quo etiā facit litera huius tex. ibi. *De la cosa, o cosas.* vbi alternatiuē loquitur significans sufficere vnius rei traditionem. Eandem opinio nem tenuit Gomez. hīc numero. 14. & in l. 23. Tauri. in fine. & sequitur etiam Matien. hīc ex num. 4. pluribus medijs comprobans.

Vcrius tamen videtur in hoc casu donationis quotæ, quo ad bona præsentia requiri omnium traditionē, veram vel fictam, & quoad futura solum posse causari irrevocabilitatē per actum fictū traditionis, non autē per verū. Vis & fundamentum quæstionis ab eo articulo pendet, utrū pro causanda irrevocabilitate sit omnino necessaria possessionis translatio, an vero sufficiat voluntas, animus, seu declaratio, q̄ donator velit donationē esse irrevocabilē. Moli. supponit sufficere voluntatē. Quæ opinio si vera est, erit etiā cōcedēdū, citra alicui⁹ rei traditionē, sufficere etiā volūtātē, seu declarationē. Prout ipsemet supponit, & defendit ibidē ex. n. 40. asserēs ex solo pacto de nō reuocādo fieri irrevocabilē. Ea tamē opinio vera nō est, ut latius explicabimus infra gl. 8. & ex ea rederetur frustratoria decisio legis, quæ pro forma requirit possessionis translationē. Quod requisitū per exceptionem adiectum, omnino denotat ex eius defectu regulam in contrarium. l. nam quod liquide. §. fin. de penu. legat. Cū igitur translatio possessionis requiratur, sequitur quod ea non translata non potest sequi irrevocabilitas, quæ ab ea pendet. * Sed possessio per actum verum solum potest tradi earum rerum, quæ verē traduntur, non autem aliarum. glossa. verbo. per vnum. in l. 1. §. veteres. & in l. 3. verbo. quamlibet. & in l. prædia. ff. de acquirenda possessione. A præhensio enim vnius rei ex pluribus non transfert possessionem earum rerum, quæ vetē non apprehenduntur, ut notant Bart. n. 4. Alexand. num. 21. Ias. nu. 30. in d. l. 3. Mieres.

1. par. primog. q. 34. & agnoscit esse cōmunē opinionē Moli. vbi supr. nu. 23. Ergo nō solū pro præsētib⁹, sed multo magis pro bonis futuris nō sufficit vera traditio alicui⁹ ex præsētib⁹.

Non obstat. d. l. restituta, quia loquitur in trāslatione iuris si deicōmissi, in quo sufficit traditio vnius rei hæreditariæ, cū vōlūtate trāserendi omnē ius hæreditariū. Nō sic in trāserenda possessione, quæ solū trāsfertur quoad ea, quæ tradita sunt, vt fatetur idē Moli. & intellexerūt ijdē ipsi, quos allegat. Cū autē in nostro casu requiratur translatio possessionis, nec sufficiat voluntas faciendi actum irreuocabilem, nisi fiat modo & ordine, quo à lege dispositū est: intentio non supplet defectum rei non traditæ, vt facit. in. d. l. restituta. Non obstat tex. ibi. *de la cosa, o cosas*, quia hodie emendatus est, & loquitur per coniunctiuam, *de la cosa, y cosas*. Quasi conditores fenserint difficultatem, de qua agimus, quæ ex antiqua litera oriebatur, & eius tollendæ causa expresserint omnium rerum tradendā possessionem. Et sic non debet resolui in alternatiuā, prout Moli. vult. Quia post emendatam literam iam id facere fas non est. Vnde si nō sufficit traditio vnius rei pro bonis præsētib⁹ in tertio cōtētitis à fortiori non debet sufficere pro futuris, quarum est difficili⁹ ditio. * Non obstat, q̄ non debet plus operari fictio quàm veritas. Quia illud est, quando fictio & veritas tēdunt ad eundē finē, vt in. d. l. filio quē pater. vbi not. omnes. Aliās nō est novū fictionē in casu ficto præferri veritati. l. si quis posthumos. §. si filiū. vers. diuersum. ff. de libe. & posth. & pateat in. l. retro & l. in omnibus. & toto titulo. ff. de captiuis. vt explicat Bar. in l. 1. §. hoc aut Senatus cōsultū. ff. ad Sylla. & not. gl. ver. imaginē. in. d. l. filio quē pater. & ibi omnes. Vnde cū tractemus de traditione rerum, quas quis in veritate nondum habet nil mirum si vtamur modō ficto, cum non possimus vero & hæc opinio videtur præcissa.

Potest tñ dici, q̄ quāuis pro bonis præsētib⁹ sit verū non sufficere traditionē vnius rei, quæ nō equiualeat quota ad causandā irreuocabilitatē pro omnib⁹, nisi oēs etiā quæ in quota possunt cōtineri vere, vel fide tradātur, prout ostēdūt manifeste verba legis, *de la cosa, y cosas*. etiā secūdū literā antiquā, intelligēdo alternatiuā vnius rei, quādo ea esset assignata, vel equiualeret tertio, secūdū bona præsētia: quidquid in cōtrariū arguāt Moli. & Mati. legē tñ nō meminisse bonorū futurorū. nec

de eis aliquid tractasse, vt patet ex cōtextu. ac p̄inde in eis nō esse necessariā traditionē, quę nec potest interuenire, nec fuit ā lege requisita. Non tamen ex eo bona futura esse reducenda ad regulam, nec comprehendī sub exceptione. Sed cōprehendantur quidem, non virtute traditionis pręcedentis, quā ad ea bona non potuit extendi. Sed esse de illis iudicandum, prout solet iudicari de augmento & accessorio, quod sequitur naturam sui principalis, vt sortiatur eius leges & conditiones. c. accessoriū de reg. iu. in. 6. l. heres meus. §. si. de leg. 3. l. cū aurū. in fi. l. & si nō sunt. §. perueniamus. de auro & arg. lega. Et multoties virtute principalis disponimus in accessorio, quod aliās de perse in eo non disponeremus. l. quoties. C. de iudi. glo. pen. ver. si. sed quid dicemus. in. c. 1. de cleri. non resid. in. 6. Eū maximē, quia augmentū quotā nō est semper necessariū, cū & possit diminui, si bona decreuerint, vt in. d. l. 7. infra. quantūcūq; pręcesserit melioratio tradita, & irreuocabilis, vt ibi dicemus. Et tolerabile est, vt melioratio, quę nō obstāte traditione possessio nis potest diminui, ex eadē ratione possit etiā irreuocabiliter augeri citra traditionē possessionis augmenti. Si enim diminutio minuit, iustū est, vt & augmentū augeat. l. & si contra. ff. de vulga. vt secundū naturam commoda sequantur, quę sequuntur incōmoda. l. secundū naturam. de reg. iu. c. qui sentit. eo. tit. lib.

- ¶ 6. *Maximē cū sit verū legē esse extendendam & ampliandam, etiā vt suppleat & corrigat, quando aliās esset frustratoria, & nō posset sortiri effectū, secundū Ias. in a. u. h. quas actiones. nu. 26. C. de sacro. eccle. post Anania & alios quos ibi refert gl. in Clem. 1. verb. sepelirur. in fi. de sepul. & gl. in. c. quāquā. in fi. de vsuris in. 6. Etiā in correctorijs, secundū Felin. in. c. t. ā flata. circa finē. de cōsti. Franc. in. c. 1. de tēporibus. ordi. 18. Fal. post Bart. nu. 8. in. l. non dubium. C. de legibus. & in. l. omnes populi. nu. 60. de iustitia & iur. per ix. in. l. si ita stipulatus fuero per te non fieri. ff. de verbo. & in. l. nō distinguemus. §. de officio. de arbi. l. ad rē. l. ad legatum. de procura. Et etiā in pœnalibus. c. si ciuitas. vbi Dominic. de sent. excōmuni. in. 6. not. Ias. in. l. talis scriptura. de leg. 1. & Dec. in. l. factū suū. §. si. lim. 3. de reg. iur.

Tello ex nu. 21. contendit, q̄ tunc demum constitutū ratione futurorū operabitur irreuocabilitatem meliorationis tertij, si pater ante acquisitionē futurorū interuertat constitutū, de clarando vel protestando se velle acquirere sibi, nō filio. Nani

cum constitutum operetur tantū à tempore, quo pater sibi acquirit: nec possit ante, propter defectū possessionis in cōstituēte, vt supra dictū est: existimat, q̄ cū ex nostro tx. donatio sit reuocabilis ante traditam possessionem, & ex cōstituto nō transferatur possessio futurorū ante quā acquiratur constituēti: q̄ interimpoterit reuocari donatio respectu futurorū. Quod autem constitutum pro futuris ante acquisitionē possit interuerti, tenuit Bal. in Rub. C. de contra. emp. nu. 2. 2. & in l. a. a. i. o. n. e. §. renuntiare. per tex. ibi. versi. sed si quid post. ff. pro socio. quē sequuntur Rom. Are. & Claud. in. d. §. incertā. Cum. nu. 7. & Alc. nu. 17. in. l. quod meo. de acq. poss. & hāc tanquam magis communem sequitur Tello hīc. Est tamē contraria verior, & non minus recepta, vt constitutū non possit interuerti. Quā tenuit Salic. in. d. l. a. i. o. n. e. §. diximus. ff. pro socio. & in. l. 2. n. 2. C. de cōtra. emp. Barb. in. c. fi. de precario. nu. 6. Ant. Cocus inter consilia Socin. consi. 77. nu. 7. volu. 4. Alex. nu. 8. & Ferre. col. 4. in. d. §. incertā. Tiraq. de consti. 2. p. ampli. 3. 2. n. 13. Etenim, quāuis constituens possit sibi non acquirere. l. qui autē. de ijs quæ in frau. credi. & sic præiudicare ei, cuius se nomine constituit possidere: sibi tamē acquirere, sine eo q̄ operetur constitutum, non potest. obstat enim sua obligatio. l. sicut initio. C. de actio. & oblig. Et licet de iuris aliquo rigore posset videri protestatio nē cōstituētis valere, tāquā in fraudē obligationis facta, esset reuocāda. argu. l. in. frudē. ff. de ijs quæ in frau. cred. Vel sine dubio ad interesse teneretur, argumento emptoris, qui rem venditam alteri vendidit, & tradidit. l. quoties. C. de rei vend. iuncta. l. qui tibi. C. de hæred. vel actio. vend. l. §. o. tit. §. p. §.

Non obstat tex. in. d. versi. sed si quid post, loquitur enim in societate, à qua liberū fuit recedere. Imò & pro nobis facit, quia ex eo permittitur à societate recedere, quia absuit dolus, quasi aliās nō permetteretur. Qui dolus in interuertiēte cōstitutum reperitur manifestus. Tex. etiā in. l. fi. C. de acq. poss. qui in contrariū aducitur, nihil facit. Quia ibi nec sibi nec alij quærit. Et hoc iā supra cōcessimus. Si tñ sibi acquirat, negamus protestatione posse fieri, quim cōstitutū operetur. Neq; enim poenitere potuit eius, qđ à principio libere cōcessit. d. l. sicut initio. l. in cōmodato. §. sicut. ff. cōmodati. Secūdū qđ, melioratio ex cōstituto effecta irrevocabilis etiā p̄ futuris interuertēdi, etiā aut reuocādi cōstitutū viā præcludit: aliās si id liceret, nihil esset effectū.

Et si obijcias istud videri verum inter extraneos, inter quos datur obligatio efficax. Non vero inter parentes & filios, inter quos, cū non detur obligatio irrenocabilis in donatione sine traditione, vt in nostro tex. cum ex cōstituto, quoad futura nō sit translata possessio ante acquisitionem: & interim non oriatur alius effectus, quam standi promissis: videtur ea ratione posse reuocari donationem. Quemadmodum si pater donasset filio & promississe tradere: nō obstāte promissione, nō impediretur reuocare donationē, quæ ante traditionem non est effecta irrenocabilis. Adhuc inter patrem & filium idem ius constituentū est, vt constitutum non possit interuerti, aut donatio quoad futura reuocari. Neq; enim debet constitutū scindi, vt quod legis virtute: & constituentis intentione ad translationem possessionis pro præsentibus & futuris est efficax, posset à patre quo ad futura interuerti, quod nō posset pro præsentibus reuocari. Quod cū in donatione facta à matre, aut filio emancipato (cū quib; solet esse efficax, obligatio. §. i. i. inutiles. insti. de inutili.) sit planius, vt constitutū non possit interuerti, ex dicta veriore opinione idē in filio etiā in potestate concedendum est, vt ex constituto oriatur irrenocabilis obligatio patris nō interuerti. p. futuris. ex decisione huius legis. Quæ cū sit equalis quoad merū valorē donationis. in vita: cū donatione facta à matre, vel filio emancipato, correcto impedimēto patrie potestatis, vt diximus supra gl. 1. nu. 3. l. & seq. debet etiā esse equalis, quā tā ad irrenocabilitatē ex traditione, aut cōstituto. Aliās si patria potestas nō esset in hoc correctā & pro futuris præstaret occasio nō interuerti, frustra lex extēdisset meliorationē ad bona futura, & p. eius irrenocabilitate requireret traditionē, si nō fomētasset modos, quib; ea possessio tradi posset. cū lex sit extendēda, etiā vt corrigat, quādo aliās eius decisio esset frustratoria, vt supra dicebam. Diuersum esset in donatione sine aliqua traditione vera vel ficta, cum sola promissione de tradēdo. Neq; enim ex ea fieret irrenocabilis, etiam in facta à matre, aut filio emancipato: nec pater teneretur tradere, cum posset interim reuocare. Sicut enim promissio de vendendo nō est venditio. l. in bonæ fidei. verb. si tamen certo loco. ff. de eo qd certo loco. vbi not. Pau. & Ias. nu. 5. Ange. in l. 1. C. de pactis pigno. & Dec. in l. cū fundus. §. seruū tuū imprudens. nu. 4. ff. si cert. pet. ita promissio de tradendo non inducit traditionem, vt not. Rom. conf. 86. Vifo.

Vifo.col.2.vbi loquitur in promissione de cedendo, quod non inducit cessionem. Constitutum autem traditioe inducit etiam in futuris, cum in eo exequatur dispositio huius legis irrevocabilitate inducentis. Prout videmus etiam in traditione scripturæ donationis, quæ inducit eandem irrevocabilitatem, ut dicemus glo. seq. Et hoc casu idem Tello. nu. 66. & alij agnoscunt, etiam respectu futurorum non posse revocari donationem. Et tñ iste etiã est modus fictus tradendæ possessionis, & in eo quoad futura, cõcurrit eadẽ difficultas, quæ in cõstituto. Et hãc opinio nẽ, q̃ cõstitutũ p̃ futuris operetur irrevocabilitatẽ donationis tenuit Gomez. hic. n. 22. & Mati. n. 16. & Moli. lib. 4. c. 2. nu. 31.

12 Et idem erit in donatione conditionali cũ clausula constituti. Nam licet constitutum pendente conditione non operetur translationẽ possessionis, etiã in bonis præsentibus. l. 4. ff. de in diem. adiectio. ibi. *vbi autem conditionalis*. l. 2. §. si sub cõditione. ff. pro emptore. tradunt Ange. cons. 373. in princ. & nu. 5. versi. restat. Alex. cons. 153. nu. 5. volu. 6. Dec. cõs. 247. Gratus. cõs. 69. nu. 10. volu. 1. & cons. 75. & cons. fin. nu. 5. & 6. volu. 2. Gozadi. cons. 14. n. 15. & cons. 28. n. 36. & 37. Mantua. cõs. 256. nu. 21. Cum constitutum non operetur effectum, nisi præcedat causa habilis. gl. 1. in l. quod meo. ff. de acqui. posses. vbi not. omnes. Pendente tamen conditione mutari voluntas nõ poterit, quin ea adueniente cõstitutum operetur ex. d. l. sicut initio. C. de actio. & obliga. & rationibus supra adductis, prout probat Claudius in l. 3. §. incertã. in fin. de acqui. posses. & Tiraq. vbi supra. amplia. 17. nu. 3. & in proposito sequitur Mati. hic. nu. 28. & 29. Quidquid in cõtrarium arguat Tello hic. ex nu. 25. Et idem erit in alijs modis fictis, ex eadem ratione. Quamvis in traditione reali conditio cõtractus non impediat translationem possessionis. l. qui absenti. §. 1. ff. de acqui. posses. Cũ etiã ex contractu nullo transferatur. l. 1. §. si vxor. vir. ff. de od. Quãvis defectus conditionis resoluat. ut ibi.

Quando autem constitutum confertur post mortem nullius momenti est, ut ex alijs resoluit Ias. nu. 17. in l. quoties. C. de rei vend. Dec. nu. 12. in l. cõtractus. de regu. iuris. Gomez. in l. 45. Tauri. nu. 89. & est communis opinio, secũdum Tiraq. de cõstiti. 2. par. amplia. 17. nu. 9. & 3. par. limi. 2. in princ. & nu. 11. & Claud. nu. 2. in l. quãvis. §. si cõductor. de acqui. posses. Nisi cõstitutũ de præsenti fieret, executione collata post mortem tunc

operaretur statim irrevocabilitatē, vt ex Oldra. cōf. fi. 4. & Dec. conf. 247. resoluit Tello hīc. n. 40. post Tiraq. vbi sup. nu. 18.

- 13 Quæ omnia similiter procedunt, etiam si pater haberet solam civilem possessionem rei, de qua facit donationem filio. Fieret enim ex constituto, irrevocabilis, cum ex eo transferatur, secundū Bart. in l. quod meo. nu. 3. de acqui. posses. cōmuniter receptū, secundum Claud. ibi. nu. 7. idem Bart. in l. interdum. §. qui in alienam. ff. eo. communiter receptus, secundum Alexand. & Aretin. ibi, & Tiraquel. de consti. amplia. 12. Et hæc civilis possessio operatur varios effectus, quorum triginta septem ponit Castillo hīc. ex nu. 67.

- 14 Procedunt etiam superiora, etiā si pater haberet possessionē acquisitā sine actu corporeo legis privilegio, ex regia donatione. l. raptores. C. de Epif. & cler. Ea enim per constitutū trāsferuntur, secundum Tiraq. de consti. limi. 2. & Tello hīc. num. 43. & sequentib. quidquid dicat Bald. num. 13. in Rubr. de causa posses. & proprie. & alij quos reprehendunt Tiraq. & Tello. Idem si haberet nudam detentionē: cum detinēs ex iusta causa habeat omnes effectus veri possessoris. l. Aquilius. ff. de dona. Gomez. in l. 45. Tauri. nu. 12. Pine. in l. 2. de bonis mater. 3. part. num. 40. ad finem. Couar. libr. 2. Varar. c. 9. nu. 8. Licet contrarium in proposito huius tex. tenuerit Peral. in l. vnum ex familia. in principio. num. 22. de legat. 2. stricte accipiēs verbum possessionis, quem reprehendit Mieres. 1. par. primoge. quæstio. 35.

- 15 Si autem pater nullam haberet possessionem, sed dominium tantum, vel ius ad rem, vel haberet quasi possessionem, vt in iuribus incorporalibus, ad causandā irrevocabilitatem donationis necessaria erit cessio, quæ in incorporalibus traditio est. l. fin. C. quando fiscus vel priua. glo. verb. portionibus. in l. fin. ff. de dona. tradit Ange. nu. 4. & Corn. num. 1. in l. 1. C. de actio. & obliga. Et ita non sufficiet constitutum, vel præcarium, vel alius modus factus. secundū Ale. in l. fin. C. de pactis. in gl. verb. nec donationes, col. 2. in fine. per text. in l. 3. ff. pro socio. iuncta lege præcedente. Vbi contractus societatis omnium bonorum habet vim constituti, & ita communicantur sociorum bona, vt in alterutrum transeat possessio: & tamen nomina debitorum in eodem statu permanent, nec in socium transeunt sine cessione. Ferre. in l. 3. §. in certa. in fi. ff. de acq. poss. distinguit

guit in hoc nomina debitorū à reliquis iuribus in corporalibus, strictè intelligens tex. in d. l. 3. ff. pro solio, vt solum procedat in nominibus debitorū, in quibus loquitur. quē sequitur Te lo hñc. nu. 5 6. Sed verius est, ad traditionem quasi possessionis iurū in corporalīū, sine distinctione, sufficere constitutū. vt defendit Tiraq. de consti. ampli. 3. 2. num. 22. & ampli. 3. 4. Quod in nostro proposito admittendū est. Tum, quia melioratio tertij, & quinti de ordinario constat ex bonis tam corporalibus, quā incorporeis, & non debet genus traditionis scindi. Tum, quia etiā si constaret ex solis incorporeis, constitutum vicem cessionis obtinet. Quod est regulare in omni verbo, quod apponitur in donatione iurū, quod actus perfectionē denotat, secundum Bal. nu. 18. in l. 1. C. de actio. & oblig. Salic. nu. 4. in l. fi. C. quando fiscus vel priua. Moline. ad Deci. conf. 25. 1. lit. F. (aduersus Dec. libi. nu. 3. qui volebat donationē iurū cū constituto reuocari per secundam traditā. quasi in prima ex constituto non esset translata possessio) idem tenet Tiraq. de consti. 3. par. limit. 1. nu. 9. & 10. & Molin. lib. 4. primog. c. 2. ex num. 33.

Nō obstat tx. in d. l. 3. ff. pro solio. quoniam facilis est responsio, negando parem esse vim contractus societatis, & constituti, quo ad translationem quasi possessionis iurium. Cū in illo text. non reperiatur vtrunq; æquiparatum: nec est vtriusq; rei eadem ratio. Cū maior & clarior voluntas transferendi possessionem iurium reperiatur in eo, qui se ea ratione constituit alieno nomine possidere: quā in eo, qui simpliciter contrahit societatem, quem lex sine clariori facto suo noluit priuare iuribus, sua persona affixis, saltim quoad experiendum, & exigendum, contenta eo casu, quod exactum, seu alia quæuis inde commoditas esset communicanda, qui vedetur finis principalior, societatis. Sed si ultra contractum societatis, socij se inuicem constituisent possessores: possent etiam ad inuicem nomina debitorum exigere: quemadmodum & si cecissent. Cum supposita vtriusque casus eadem voluntate, idem sit vtriusque casui effectus tribuendus. Et licet Tello vbi supra indistinctè amplectatur opinionē Alci. quo ad nomina debitorū, iura & actiones, quæ nō sunt in bonis donātis: tēpore donationis ex eo, qd nullo modo possit quis transferre possessionem, vel quasi earum rerum, quas ipse nondum possidet: Verius est meliorationem quorū esse in omnibus irreuocabilem, etiā quoad iura futura: ex iisdē rationibus,

rationibus, quibus supra idem defendimus alijs bonis futuris.

- Quin & per traditionem scripturæ donationis, qui est secundus casus huius legis, inducitur irrevocabilitas meliorationis, quæ constaret ex iuribus incorporalibus, etiam futuris. ut dicemus in gloss. seq. Quod est notandum pro melioratione, quæ in redbitis redimibilibus constituta est. * Qui reditus licet ex saniori opinione inter immobilia cõputentur. Clementina exiit de paradiso, versic. cunq; annui reditus. de verbor. signific. cum latè traditis per Tiraquel. de vtraq; retract. 1. part. glo. 6. num. 4. & Molin. lib. 2. primoge. c. 10. Tamen in iure percipiendi consistunt, nec corporaliter possidentur. Et licet gloss. 1. versic. est & sextus, in. l. 1. C. de actio. & obligat. generalius intelligat, quod in donatione iurium semper transeat in donatarium utilis actio sine cessione, quæ ad hoc à iure inducitur. Quam sequuntur ibi Faber. Salic. & Corn. & Angel. in. l. 2. eod. tit. & dicit communem Guido in repet. eiusdem. l. 1. col. 7. per text. in. l. illam. C. de donat. Contrarium est verius, ut requiratur cessio. * Quod tenuerunt ibi Bar. in. d. l. 1. lect. 1. num. 5. & 2. lectura. num. 15. post Azonem, Butri. & Cinum, ibi. Idem tenet Paulus, & Roman. in. l. fin. ff. de donat. Ferrara in forma libelli in causa vendi, §. cessit & mandavit. nu. 4. Per text. in. l. fin. in princ. ff. de donat. ubi Sthico liberto concessum est à domino omne, quod ipse habebat in peculium, tam in nominibus quàm in rebus: probat text. ex illa donatione non transferri actionem iurium sine cessione. Et hanc opinionem tenet & defendit Tello hic. num. 5. Et hanc potius probat text. ille, in. d. l. illam. C. de donat. quæ male in contrarium aducitur. Nam ibi solum disponitur, quod transmittantur actiones cessæ, etiam si lis nõ sit contestata, vel rescriptum impetratum, prout requirebatur in. d. l. 1. C. de actio. & obligat. Quod autem cessio non sit necessaria, non dicit, imò contrarium, ibi. *Donationis titulo cessiones actionum accipientes.* & ibi. *Ad mouendas easdem cessat actiones.* & ibi. *Quæ susceptis per donationem cessionibus.* Quibus verbis semper supponitur cessionem esset necessariam. Et sic eam intellexerunt. glo. verb. portionibus, ibi. *Secus si fuissent cessæ.* in. d. l. fin. ff. de donat. & ibi Paul. num. 3. Petrus de Bell. Odofr. Cinnas, & Alberic. in. d. l. illam. idem Alber. in. dist. l. 1. C. de actio. & obligat. Quod sane intelligimus iuxta superiora, ut sufficiat constitutum, seu aliud, quod vicem cessionis obtineat.

In patre

- 18 In patre autem donante, seu renuntiante in filium ius vsusfructus, quod habet in bonis aduentitijs ipsius, traditio necessaria non est: sed donatio statim fit irrevocabilis. Ipsa enim renuntiatio habet vim traditionis: cum per eam vsusfructus consolidetur cum proprietate. §. finitur. inst. de vsufu. & sic nihil est, quod possit amplius tradi, ut advertit Tello hic num. 63. sequutus Pau. in l. cum oportet. §. si autem res. C. de bonis quæ libe. Qui distinguit duos casus. Quia aut pater expresse donavit, vel remisit vsusfructum sibi iam quæsitum, & donatio est irrevocabilis, ut dictum est. Et ita procedat glos. verb. in potestate. in l. 2. C. de inoffi. dona. & in §. igitur. instit. per quas perso. nobis acqui. & in authentic. idem est. C. de bonis quæ liber. Quas sequitur Bal. in d. §. si autem, nu. 3. & in d. l. 2. nu. 5. & Bar. in l. frater à fratre. nu. 57. ff. de condi. indeb. cum quo transeunt magis communiter DD. secundum Ias. ibi nu. 44. & Crotum nu. 43. & Dueñas regu. 223. limi. 3. Licet hoc non admittat Corne. in d. §. si autem res. & Rimi. in §. 1. insti. per quas pers. num. 95. quorum fundamentis respondet Tello hic num. 63. Maxime ex nostro text. qui donationem inter patrem & filium, facit irrevocabilem per traditionem, quæ intelligitur adesse in donatione, seu renuntiatione expressa vsusfructus, ut dictum est. *
- 19 Aut vero pater non donavit vel remisit expresse vsusfructum sibi quæsitum: sed passus est filium fructus colligere, & sic negotium duravit usque ad mortem patris: tunc donatio quidam presumitur, sed revocabilis usque ad mortem. Et ita sit intelligenda glos. verbo. lucretur, in d. §. si autem res. Quam ibi sequuntur Butri. Faber. Bart. Salic. & est magis communis opinio secundum Boerium decisione. 196. nu. 5. Per text. in d. §. si autem. Cuius proprius casus videtur esse de patre, qui non donavit expresse, sed tacite permisisit colligere fructus, ut deducitur ex verbis. *Diuturna donatione.* Et sic loquitur in remissione collecta ex diuturna patientia, quam solum facit irrevocabile post mortem, ibi. *Nullam post obitum eius licentiam.* & ibi. *Post obitum patris ipse lucretur.*
- 20 Guterius de iuramen. confirm. cap. 4. num. 5. contendit, quod quamvis donatio ista tacita vsusfructus collecta ex diuturna patientia patris sit revocabilis: id tamen intelligendum est pro fructibus futuris à tempore revocationis: non tamen possit revocari pro præteritis iam collectis. Quia cum hæc quasi donatio

tio(inquit ipse) & tacita remissio valuerit statim ab initio: & sit diuturna, id est, de die in diem, prout probatur in dict. §. si in autem res: consequens est, quod pro diebus preteritis, quibus pater passus fuit filium vti frui, non possit reuocare: sed tantum pro tempore, quo non consentit, hoc est, in futurum, & hoc esse quod re vera probat & sentit tex. in. d. §. si in autem res. quem sic dicit intellexisse Cin. & expressius Bar. & Salic. nu. 5. in fi. & Paul. nu. 4. quorum opinionem dicit communem Vitalis. tract. de colla. quaest. 8. primæ principalis. nu. 14. & Boer. vbi supra. nu. 3. & 5. & Gomez. in. l. 48. Tauri. nu. 9. & 10. & in. l. 29. Tauri. nu. 29. ver si. quod limita. & intellige.

Sed ijs non obstantibus verius videtur contrarium, ut etiam pro fructibus preteritis donatio ista præsumpta sit reuocabilis usque ad mortem. Etenim, quod donatio seu tacita illa remissio teneat à principio, communis opinio videtur in contrarium. Quam tenet Bald. in authen. ex testamento. C. de colla. nu. 6. in medio. & rursus nu. 9. & Deci. ibi. nu. 1. & Pari. cons. 130. nu. 13. lib. 1. & ij omnes quos supra citavi. Et quauis eorum dicta possint pro vna & altera parte retorqueri: illud verum est, quod tradit glos. ibi. verbo. *lucetur, textum*, scilicet, non explicare an teneat remissio, vel diuturna donatio viuente patre: ineuitabiliter tamen probare donationem morte confirmari, interim autem reuocabilem esse. Ac proinde quoad effectum, de quo agimus, nihil in hoc interest, quod donatio sit à principio nulla, & possit morte confirmari: siue sit valida, & possit usque ad mortem reuocari. Vtraque enim qualitas eundem operatur effectum. l. non videtur. ff. de dona. causa mortis. l. omnes. §. 1. de regul. iur. ut scilicet ante mortem patris filius nihil efficaciter lucratur. ut probat ille tex. & sentit glo.

Quod vero donatio sit diuturna, id est, de die in diem, & propterea non possit pro tempore preterito reuocari, quasi singulis diebus donatio irrevocabiliter perficiatur: Quamuis Pau. ibi. & Gomez. vbi supra. sic interpretentur, ego non vidi alias apud aliquem Latinum authorem similem interpretationem. Nam quamuis adiectiuum, *Diurnus*, significet rem singularem dierum: *Diuturnus* verò diuersum ostendit, puta tractum longum. Cicero. de inuentione. *Pacientia est perpessio diuturna, ac voluntaria rerum arduarum, ac difficilium honestatis, & utilitatis causa.* Clarior apud eundem de senectute. *Nihil mihi diuturnum videtur*, in

quo est aliquid extremum. Et de diuinatione. Et quam diuturna ista obseruatio fugit, aut quam longum quo tempore obseruari potuit? Et patet manifestius apud l. C. in. l. si quis diurno. ff. si serui. vendi. iuncta gl. i. Siquis, inquit, diurno usu, & pro id est, longa quasi possessione. Significat autem Impe. illis verbis tacitam illam donationem, de qua loquitur, colligi ex diuturna, id est, longa patientia patris, quæ scilicet, vsque ad mortem durauit, per quam donatio perficitur, & fit irreuocabilis. Atque ita donatio vnica est totius vsusfructus, & per mortem in omnibus fit irreuocabilis, & per reuocationem in vita patri concessam in omnibus potest reuocari. Imò reuocatio concessa ex vi vocabuli potius dirigitur ad præterita, quæ sunt iam inesse deducta, quàm ad futura, quæ nondum extiterunt. Argumen. l. Sed & si sub cōditione. versi. post defectum. ff. de iniusto rupto. Et ita Impe. vti tur verbo futuri temporis. ibi. Diuturna donatione in filium celebranda, quo significat donationem nō celebrari, aut perfici in aliquo ante mortem: Et tamē si singulis diebus perficeretur. Impe. vteretur verbo præteriti, aut præsentis, nec expectaret mortem pro præteritis. Aliās sequeretur, quòd cum donatio sit reuocabilis vsque ad mortem, quod omnes fatentur, & ex tex. colligitur: si non posset pro præteritis reuocari, sed singulis diebus perficeretur; reuocatio facta per patrem in extremis esset inutilis. Cum præterita esset filius lucratus per donationem singularum dierū, futura autē per mortē patris statim sequutā. Quod est cōtra mentē, & verba tx. cuius hic videtur verus sensus. Vtrū autē dicta donatio sit in tertiu & quintum bonorum patris imputanda, dicitur, in l. 10. infra gl. 4. nu. 9.

- 21 Quoad secundā partē in principio, glo. propositā, videtur ex tex. colligi, q̄ possessio sit tradenda ab ipso donante, vt noua voluntas tradentis operetur prioris voluntatis donandi confirmationem. Argumento insinuationis, quæ per donantem fieri debet, nec à donatario, eo inuito, facta velet. l. fin. in princ. C. de dona. ante. nup. tradit Tindar. tract. de insinuatio. q. 3. Sufficiet autem licentia aprehendendi possessionem. l. si creditores. C. de pignor. vbi Bartolus. Eodem argumento insinuationis, quæ per donarium ex mandato & licentia donatoris fieri potest, vt late per Socinum consilio. 18. incipien. In præsentī. versi. & primo aspectu. volu. 1. Licentia autem aprehendendi possessionē non operatur verā traditionē, secundū Lup. & Casti. hic.

& Peral. in l. Titia cum testamento. §. Lutus nu. 6. de lega. 2.
Sed operatur, quod propria vel iudicis autoritate possit apprehendi. Interim autem reuocatio non erit interdicta, ex hac lege.

- 23 * Sufficiet etiam filium esse in possessione rei donatę, vt quia ante donationem voluntate patris possidebat. Erit enim donatio irreuocabilis, etiam si de nouo non tradatur. l. quędam mulier. in fin. ff. de rei vend. §. interdum. de rerum diui. not. Cifue. hęc num. 2. vers. sextus, & Castillo, nu. 44. & Gomez in. l. 45. Tauri, num. 69. Idem erit si filius post donationem voluntate patris res donatas ingressus possedit. l. 2. C. si quis alteri vel sibi. l. 2. C. de acquir. possess. l. non id circo. C. de contrah. empt. Nisi alio titulo, puta locationis, intrauerit, argu. l. male agitur. C. de præscrip. trigin. vel quadrag. annorum. Vel nisi iure familiaritatis. l. qui iure familiaritatis. ff. de acquir. possess. & not. Lupus in rubr. §. 77. loquens in donatione facta vxori.

- 24 Quo ad tertiam partem glossę in principio propositam, necessarium etiā est, vt possessio tradatur ipsi filio donatario, vel procuratori eius, ad hoc vt donatio fiat irreuocabilis. Quod probat text. illis verbis: *a la persona a quien la fiziere*. Vnde si res donata nomine absentis tradatur alicui, qui non sit eius procurator, adhuc donatio reuocabilis erit, ante apprehensionem donatarij. Sed nec constitutum in absentia quidquā proderit ad causandam hanc irreuocabilitatē: quin eo non obstante, donatio possit reuocari ante ratificationē, & acceptance[m] absentis.*
- 25 Constitutum enim in absentia ante acceptance[m] non operatur possessionis traditionem. l. quod meo. §. si furioso. l. si seruus. §. 1. l. quemadmodum. ff. de acquir. possess. not. Alexan. in d. l. quod meo. in prin. num. 18. & consil. 153. num. 3. volu. 6. Deci. in l. contractus. nu. 15. de reg. iur. & consil. 226. num. 9. vbi Molin. plura cumulat. & ista est recepta & communis opinio. vti constat ex longa allegatione Tiraq. de consti. 3. parte, limi. 30. num. 5. & 6. & Tello. hęc nu. 30. & Mati. glo. 5. nu. 1. & Molin. lib. 4. primog. c. 2. num. 64. Et id manifesta ratione, cum possessio sine animo acquiri non possit. l. 3. l. quemadmodum. de acquir. possess. qui in absente & ignorante non reperitur. Et idem est in quouis alio modo facto tradendę possessionis, ex eadem ratione. Quod extendit Tello hęc nu. 30. vt procedat, etiam si filius donatarius detineat rem, quam donas se constituit eius nomine possidere: cum adhuc ex constituto in ab-

in absentia non transferatur possessio. ex doctrina Curtij iunioris. consil. 120. nu. 3. lib. 2. ex eadem ratione, & defectu animi acquirendi. Qui animus, quemadmodum requiritur pro acquirenda possessione. d. l. 3. d. l. quemadmodum: eodem modo requiritur pro mutanda detentatione in veram possessionem, vel promutanda causa possessionis. iuxta. l. non solum. §. quod vulgo. ff. de vsucap. Quod est clarum, cum negotium istud ex animo pendeat. & notat Gomez in l. 45. Tauri. nu. 69. in fin.

- 26 Sed nec acceptatio tabellionis sufficeret ad hoc, vt constitutum operetur translationem possessionis, & per consequens efficiat irrevocabilem donationem factam filio absenti, in terminis huius tex. Quamvis enim articulus dubitatissimus sit, & in quo authores pro vna & altera parte sepius consulerunt: illa est hodie magis communis opinio, vt quamvis acceptatio tabellionis sufficiat pro valore donationis factæ absenti, vt infra dicemus: non tamen operetur translationem possessionis, ex constituto in ea appposito. Quod tenuit Paul. consil. 195. col. 3. vers. Secundo videndum est. lib. 2. cuius opinionem sequuntur, & dicunt communem, & frequentiore plures, quos refert Tiraquel. vbi supra. num. 10. Et hæc opinio iure verior est. Cum etiam si actualis possessio traderetur tabellioni, non transferret possessionem in absentem. Prout consideravit Curtius iuni. d. consil. 120. col. 1. lib. 2. Cum possessio sine animo acquiri non possit, vt dictum est, qui in absente non reperitur. Et hanc opinionem tanquam veriore, sequitur ipse Tiraquel. ibi. ex num. 53. Benè verum est, quòd si donatio esset facta in fanti, posset defendit constitutum in ea appositum acceptatum à tabellione sufficere ad irrevocabilitatem donationis. Hoc enim casu loquuntur iura, quæ pro acceptatione tabellionis solent allegari. scilicet in l. 2. 3. & 4. ff. rem pupilli saluam fore. & l. 1. §. exigere. ff. de magist. conue. & l. non aliter. ff. de adop. & l. 2. C. eod. §. cum autem, versic. & cum quibusdam instit. eod. l. cum cognatos. C. de capti. cap. quamquam. de vsuris, in. 6. Cum & alia etiam sint inducta favore pupillorum, quibus iura solent aliàs vberius providere. vt in toto illo tit. rem pupi. saluam fore. l. vnica. C. quando impe. inter pupi. & vid. l. bonæ fidei. de acquir. rerum dominio. l. 2. §. si à pupillo. ff. pro empto. l. sicut C. de præscrip. 30. vel. 40. annorum. Et hoc etiam casu loquitur Bald. in l. si quis in emancipatum. post medium. C. de

donat. & non displicet Tiraq. vbi supra. Et pro hoc faciūt quæ infra dicemus circa intellectum, text. in l. donatarum. C. de acquir. posses. vbi etiam sine animo vtilitatis causa dispensatur, vt acquiratur possessio infanti. Et hoc casu posset etiam recipi eorum opinio, qui generaliter tenuerunt eam acceptationem sufficere ad translationem possessionis, quos retulit Tiraque. vbi supra, num. 13.

- 27 Ex ijs etiam verbis nostri text. *Ala persona aquien la bizicre.* Collegit Molin. lib. 4. primogen. c. 2. nu. 66. in fine. Fundamentum ad eam questionem, quam ibi latè examinat, quòd donatio inter absentes est reuocabilis ante acceptationem. Quæ opinio, quamuis inter extraneos dubia sit, vt statim dicemus. In terminis autem huius text. donationis scilicet inter parentes & filios verissima est, vt donatio seu melioratio facta filio absenti sit omnino reuocabilis: cùm non possit esse maioris roboris hæc, quàm si fieret præsentis, & acceptantis.

in Azcu. l. 2. t. 16. 16. s. reco. Inter extraneos autem articulus celebris est, vtrū valeat donatio facta absenti, & sit ante acceptationē reuocabilis. Et cū quæstio iure communi sit satis decissa. l. absenti. ff. de don. l. 4. tit. 4. parti. 5. Quibus probatur donationē absenti fieri nō posse, nisi per nuntium, vel epistolam sequatur acceptatio, vt esse communem opinionem, testatur Iul. Clar. lib. 4. §. donatio. q. 12. Iure tamen Regio quæstio magis difficilis est, propter l. 2. tit. 16. in fra istolibro, cuius verba sunt: **Pareciendo que uno se quisso obligar a otro por promission, o por algun contrato, o en otra manera, sea teniendo de cumplir aquello, por que se obligo: y no pueda poner excepcion, que no fue hecha stipulacion, que quicre dezir prometimiento con cierta solenidad de derecho, o que fue hecho el contrato, o obligacion entre ausentes. &c.* Propter quem text. licet in hoc articulo varij varia senserint, illa videtur hodie magis recepta opinio, vt donatio quidem valeat inter absentes, possit tamen ante acceptationem reuocari. Quam opinionem veriolem profitetur Gregor. in d. l. 4. glo. 1. Couarru. lib. 1. variar. cap. 14. num. 12. & 13. Auen. daño. c. 19. pretorum. nu. 11. Molin. vbi supra ex nu. 60. Micres. 1. par. q. 36. per plura fundamenta, quæ refert Molin. & resumat Burgos Iunior, quæst. 10.

Inter quæ totum negotij pondus versatur circa intellectum dictæ legis Regiæ. Quæ cū in sua decisione contineat satis expressas iuris communis correctiones, in omnibus ita
nostrates

nostrates legem coarctant, vt eam potius cogant cum iure cō-
muni concordare. Quo adhuc pūctum attinet, lex expressa est
obligans promittentem, vel contrahentem generaliter in om-
ni contractu stare promissis, nec posse subterfugere ex defectu
stipulationis, vel ex defectu presentie alterius contrahentis, qui
fuit absens. Omnes nostri capita detorqueant asserentes non
ob id censi sublatā substantialia contractuum. Qui cum in-
ter duos celebrari citra vtriusque consensum nullo iure pos-
sunt. l. Labeo. de verbor. signific. l. lecta. si cert. pet. l. & diles, de
edili. edicto: si fiant in absentia omnino pro sui perfectione,
& substantia requirunt consensum, & acceptationem absen-
tis. Ne contractus, qui duorum consensum pro forma requirit,
citra vnius voluntatem perficiatur. l. consensu. ff. de action. &
obligat. Et licet consensus iste omnino prestandus esset per ab-
sentē ad instantiā contrahentis, cuius ad hoc nuntius vel episto-
la pro substantia requirebatur. secundū glo. in dict. l. cōsensu.
verb. consentire. ibi nā semper, & gl. fin. in. l. i. ff. de cōtra. emp.
& notat Paul. in dict. l. absenti. de donat. & Capicius decisio.
180. num. 8. Nec sufficiebat consensus absentis aliter præsti-
tus, vt quia res ad eius notitiam aliās peruenerat, secundū
Paul. vbi supra. numer. 2. & hanc esse communem opinionem
testatur Corne. consil. 73. Eleganter. numer. 7. libr. 3. Mincha.
cap. 15. contro. vsufre. numer. 8. & tenet glo. i. in. l. nec ambi-
gi. C. de donati. communiter recepta secundū Hyppolit. in
l. si quis nec quæstio. numer. 69. ff. de quæstio. Roman. con-
sil. 295. num. 1. & Guido Papæ decisio. 222. nu. 2. Ista omnia
bene fatentur lege Regia corrigi, secundū Molin. supra nu-
mer. 62. cum solum videantur solemnitatem respicere: vt vel
sic lex illa generaliter in omni contractu approbet opinionem
illorum, qui specialiter in donatione volebant sufficere, vt
quilibet nuntiaret, inscio etiam donatore, prout meminit
glof. in dict. l. nec ambigi. Quorum opinionem voluit etiam de-
fendere Roman. d. consil. 295. quem refert & sequitur Alexand.
ad Bart. in dict. l. absenti. de donat. & in dict. l. consensu. quod
etiam tenuit Corne. consil. 254. colum. 1. volum. 3. Sed quod
consensus & acceptatio absentis (data scientia contractus
vndequaque) non requiratur: dicunt lege Regia non probari,
nec verum esse. Est negotium istud ita manifestum, vt nemo
audeat negare. Effet enim red. culum asserere ex contractu

inter absentes celebrato, etiam stante lege Regia, venditam aut locatam, vel donatam rem acquiri absenti, & ignorantī, cū ipse certior factus possit libere dissentire & repudiare.

Sed in quantum nostrates inde inferunt, ante acceptationem absentis in omni contractu esse locum pœnitentiæ, non video qualiter hoc defendi possit, stante illa lege. Quæ cum sit generalis loquens in omni contractu, expresse obligat contrahentem, nec permittit à contractu resilire sub ea occasione, quod alter fuerit absens. Quæ lex est in hoc ita expressa, vt eius decisio nullo modo possit subterfugi. Cum tamen si ante acceptationem esset licita reuocatio, lex omnino frustraretur, & in suo clarissimo sensu euerteretur. Cum factum, & obligatio contrahentis, & ius acceptandi ex eo quæ situm absenti, omnino, ex dicta lege Regia, sit futurum irreuocabile, cum ex ea contrahens astringatur stare promissis. Hoc cum in lege sit expressum nullum habet inconueniens, nec repugnantiam, quin à lege id potuerit effici & statui, non obstantibus contrarijs decisionibus iuris ciuiliſ. Nam, quod statim sese offert, quod contractus non debet claudicare. l. si cum dies. §. pen. in fine. ff. de arbit. l. i. l. si id quod. in fine. de rescinden. vend. Istud in conueniens tollerabile est, cum aliàs in iure quandoq; tolleretur. l. Iulianus. §. si quis colludente, & §. si quis à pupillo. ff. de actio. empt. §. i. instit. de autho. tuto. Item quod potest obijci, quod ante acceptationem absentis nulla nascitur ex contractu obligatio, etiam naturalis. l. consensu. cum seq. de actio. & obligat. vnde interim debet licere pœnitere. Id iure Communi verum est, quod tamen lege Regia tollitur. Quia ex tali contractu seu promissione oritur eo casu efficax obligatio, qua contrahens tenetur stare promissis, etiã in absentia, & expectare consensum vel repudiationem absentis. Quod lege fieri potuit, nec inde aliam quam patitur iniuriam contrahens, qui libere nullo cogente à principio contraxit, & promissit.

Item quod potest obijci, quod de iure cōmuni interim, quod contrahens in absentia non mittebat nuntium vel epistolam, poterat pœnitere: imo & missio nuntio vel epistola poterat re integra reuocare, dummodo nuntius esset de eo certior factus. l. si mandassem. ff. manda. l. i. §. sed ego. ff. quod iussu, & notat omnes in l. mandatum. C. manda. imò & non defuerunt, qui in nuntio etiam sine denuntiatione asserant valere reuocationem.

vt tenuit glos. verb. quemadmodum, in dict. §. sed ego. & glos. verb. teneat, versic. quare dicunt alij, in clement. 1. de renun. & Innocen. in c. quidam. de renun. & sequuti sunt. Petrus Cinus, & Rayn. relati per Bald. in dict. l. mandatum. num. 16. Secundum quæ videbatur, quod adhuc stante lege Regia, secundum quā cōcedimus esse necessariam absentis acceptationem, esset interim permessa pœnitentia. Quia licet concedamus non requiri nuntium vel epistolā: ex quo tamen requirimus absentis cōsensum; vt iste defectus aliquid operetur, debet interim licere pœnitere, ne contractus stet in suspensio. Quia respondeo istud inconueniens versari & militare attento Iure communi, oriri; ex eodem fonte, quod ante acceptationem absentis factam ad instantiā contrahentis, misso ad id nuntio vel epistola, nulla ex promissione, vel cōtractu oriebatur obligatio etiā naturalis, vt in dict. l. consensu. cum seq. Sed id Iure Regio cessare, secundum quod cū contrahens in absentia astringatur stare promissis, non obstante absentia; & sic lex reuocet iuris effectus & remedia, quæ ex absentia poterant competere contrahenti, ad impediendum seu reuocandum effectum promissionis seu contractus: licet adhuc requirat acceptationem: vt lex aliquid operetur, necessario effectus ille iuris, vt ante acceptationem esset permessa reuocatio, sublatus esset debet. Cum aliās lex de nihilo deferuaret, & sua decisio manifestè euerteretur. Non obstat, quod contractus stet impendenti, contrahensq; compellatur expectare absentis acceptationem: nam supposita lege, hoc à sua voluntate processit, & negotium habet facilem exitum, cum requisito absente, constitutoq; in mora acceptandi, sit omnino permittenda reuocatio.

Ex quibus in propolita quæstione infertur, quod donatio facta absenti est irreuocabilis ex parte donantis ex dicta lege Regia, quæ solam voluntatem obligandi etiam inter absentes considerat, vt obligatio irreuocabilis contrahatur. Vnde cum omnes sano iudicio fateantur donationē factam absenti valere, ex illa lege: fateri etiam debent ex ea acquiri ius donatio absenti, saltem acceptandi donationem. Quod ius futurum est irreuocabile ex parte donantis, quemadmodum si ex alio quouis contractu, in quo lex illa Regia posset exemplificari, deferretur. Quo fiet, vt licet donatio facta absenti pro sui perfectione requirat acceptationem donatarij, cum esset absurdum

rem donatā sibi absenti & ignorāti acquiri, cū ipse certior factus possit liberē repudiare: factū tamē donantis, & ius accipendi ex eo quāsitū absenti omnino ex. d. lege Regia debet esse irreuocabile. Vnde quemadmodū in contractu venditionis, locationis, seu alio facto absenti concedimus promittentem seu contrahentē teneri stare contractui, cū tamen in eis requiratur acceptatio emptoris vel conductoris absentis: idem in donatione, (quæ vt plurimū semper est utilis, & præsumitur non repudiāda) planius respondendū est. In qua, vt statim dicemus, quemadmodū iure cōmuni ex pacto primi donantis & donatarij acquirerebatur ius irreuocabile tertio absenti. l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. In quo lex sibi ipsi quodā modo satisfaciebat supplēdo absentiam tertij (qui etiā donatarius est) propter presentiam primi donatarij, vt vel sic in isto casu deluderetur rigor iuris irritatis omnē obligationē inter absentes: sublato in totū illo rigore ex. d. lege Regia, tam facile & consonū est, vt primo donatario absenti acquiratur ius irreuocabile ad rem donatā, quemadmodū ibi acquirerebatur tertio. Et hanc opinionē tenuerunt Rode. in. l. quoniam in prioribus. in de clarificatione legis Regni. q. 8. nu. 7. Anto. Gomez tit. de donatio. ne. nu. 3. vers. & quod magis est. Didacus Perez in. l. 3. titu. 8. lib. 3. col. 1. 2. vers. Quæro vtrum. & hanc de iure cōmuni supposita simili lege vel statuto, ex quo permittatur alteri per alterum stipulari. tenet Carol. Molin. ad Alexan. conf. 204. lib. 7. cuius doctrinam ad nostram legem Regiam, not. Couar. lib. 1. var. c. 14. num. 13. vers. tertio in fine.

Non obstant fundamenta contraria relata per Molin. vbi supra nu. 6. i. cū duobus sequentib. In primis, quod lex illa Regia loquens in contractibus non sit extendenda ad donationē, quæ propriē nō est cōtractus. Quia negamus, cū sit verius donationem esse contractū, & eius appellatione contineri. l. si donationis. C. quod metus causa. vbi not. glo. & DD. l. 2. C. de litigio. ibi. Donationibus, vel emptionibus, vel quibuslibet alijs contractibus. l. si. in princ. C. de prædijs decurio. lib. 10. l. fin. vers. fin. C. de pactis. cū pluribus alijs, ita vt hæc sit verior & receptior opinio, quam latē comprobant, & sequuntur plures, quos refert & sequitur Mencha. c. 13. controu. vsus fruct. nu. 2. & Sarmien. lib. 3. selectarum. c. 3. nu. 6. & de rediti. eccles. 1. p. c. 2. num. 15. col. 2. ad finem. Et cū non sit vltro citroque obligatorius, &

fit causa lucratiua donatario: eo minus debet requiri eius præsentia. Rursus non obstat legem Regni loqui cum modificatione. *Pareciendo que uno se quisso obligar.* Quæ voluntas non videtur adesse nec colligi in eo, qui donat absenti ex interpretatione legis. l. qui absenti. ff. de acquir. posses. Quoniam iste text. interpretatur voluntatē secundum ius cōmune, quæ aliter interpretanda erit supposita lege Regia, iuxta ea quæ nuper dicebamus. Tertiò non obstat, quòd etiam de Iure Canonico donatio requirit acceptationem, ex communi Doctorum sententia, in. c. 1. & 2. de pactis. & probatur in. c. 1. de conce. præb. & decissionem legis Regiæ solum fuisse, vt rigor iuris circa solemnitatem stipulationis reduceretur ad æquitatem Canonica. Quoniam decisio legis Regiæ amplior fuit in hoc, quàm dispositio canonica. Non ad hoc, vt donatio non requirat acceptationē, sed vt tollerentur iuris effectus, qui resultabant ex absentia contrahentium, qualis erat quòd ante acceptationem absentis liceret pænitere donanti. Et sic licet lex Regia non tollat essentialia vel requisita cōtractus de Iure civili: vt tamē ali- quid operetur, hoc debet inducere, cū ad hoc sit expressa, & aliàs de nihilo deseruiet. Et eodē modo respōdeo ad quartū & quintum fundamentum. Ad sextū verò respondeo nō ob stare, quod tradunt Paul. consi. 171. nu. 5. lib. 2. & Curtius iun. consi. 120. nu. 2. quòd si statuto caueatur, quòd alteri per alterum possit acquiri obligatio aduersus dispositionem iuris, illud intelligēdum est interueniente absentis acceptatione: Quia id verum est, sed idem statutum saltem operaretur, quòd cōtractus non posset ante acceptationem reuocari. Quod lege Regia clarius, & planius deceditur. Non obstat vltimo vltra Moli. quòd secundum hoc omnis substantia cōtractuum esset posita in meram volū tatem absentis, contra dispositionem tex. in. l. in vendētis. C. de contra. emp. Ex qua saltem ratione Gomez. vbi supra. putauit posse infirmari donationē factā absenti. Quoniā nec ex eo capite infringeret. Illa enim lex Regia hanc etiā viā præcludit. Aliàs frustratoria esset, & de nihilo deseruiet. Cum enim fo- menter & efficacem faciat omnem promissionem, qua consti- terit quemquā voluisse se alteri absenti obligari, tollit & cor- rigit rationem, qua Iure communi non poterat in voluntatem ementis cōferri venditio, q̄ scilicet nulla obligatio sit, nec astri- ctio contrahentis, vt in. d. l. in vēdētis. Quæ tamē valida & ef- ficax erit Iure Regio. Et hanc opinionem puto verissimam.

29

Ex quibus inferitur, quòd licet verum sit donationem, seu alium contractum perfici accedente consensu absentis: & per hoc videatur esse necessum, quòd eo tempore viuât, qui primus contraxit in absentia: cum si iam mortuus sit iungi consensus non possint. l. bonorum. ff. rem ratam habet. l. si ego. §. si res. ff. de iure dotium. ex quo iam res non est integra, vt voluit Ifernia, in. §. donare. quali. hodie feud. alie. poss. col. §. & Imol. in. l. 2. §. si pecuniam. ff. de donat. quos refert & sequitur Gregor. Lupus in. l. 4. tit. 4. part. 5. verb. *No lo pueda hazer*, ad finem. Attenta tamen lege Regia contrarium erit respondendum, vt non obstante morte donantis, seu contrahentis possit adhuc acceptari contractus per absentem, cui ex contractu fuit ius irrevocabile acquisitum, & obligatio defuncti, qua tenebatur stare contractui, transeat passim in hæredes. l. 1. vt actio. ab hæred. Et licet vellis arguere, & subtilizare non posses casu coniungi voluntates: cum nec prima duret, nec posterior retrahatur, nec etiam retracta inueniat extremum habile: Hæc omnia suplentur ab illa lege Regia: cum eius decisio per hos iuris apices non possit subterfugi. Et ita hanc opinionem loquens in donatore mortuo tenuit Couarru. in Rubric. de testamen. 3. part. num. 13. versic. illud profecto. quem sequitur Molin. lib. 4. c. 2. num. 77. Cui licet prædicta ratio displiceat ex eo, quòd ipse teneat, & defendat donationem inter absentes esse reuocabilem ante acceptationem, non obstante lege Regia: opinio tamen, & ratio Couarru. vera est, nec potest alia ratione fundari: ita vt si tolleretur de medio lex Regia, & eius ratio & fundamentum, opinio ista non posset sustineri. Nam ratio, quam tradit Molin. non videtur sufficiens nec vera. Inquit enim non reperiiri iure cautum, quòd quamuis donatio possit ante acceptationem reuocari, censeatur morte reuocata: imò contrarium sentire Scribentes omnes in. l. qui Romæ. §. Flavius. de verbor. ius scilicet reuocandi non transire ad hæredes donantis: vt ibi tradunt Bart. num. 1. Alex. num. 9. Ias. nu. 24. & dicit esse communē opinionē Soci. nu. 19. & Couar. lib. 1. vari. c. 14. nu. 17. & alij quos refert Molin. que inuestigatio & opinio esset inutilis, si donatio non posset mortuo donatore acceptari. Etenim primum, sublata de medio lege Regia, & considerato iure cōmuni, non videtur verum donationem, seu aliū quemuis contractum factum inter absentes, etiam per nuntiū vel per epistolam, mortuo donatore seu contrahente ante receptum nuntium, vel epistolam

stolā posse acceptari, & perfici. Ex quo res iam nō est integra. d. l. si ego. §. si res. de iure dotiū. per casum ab spetiali. l. 2. §. sed si quis. ff. de donat. Et ex sententia Isernix, & Imol. tradit Gregi. vbi supra. Et eandem opinionem tenuerunt Paul. consil. 193. col. 3. vol. 2. Rubeus consil. 132. Cassan. consil. 7. nu. 38. Dec. consil. 226. nu. 8. Tiraq. de cōsti. limi. 30. nu. 73. Vt vel sic non possit dici nō reperiri hoc iure cautum. Illud verò, quod tradūt DD. in. d. §. Flavius. procedit in modo, seu grauamine in iuncto primo donatario de restituendo rem donatam alicui tertio. Quod grauamē. DD. illi dicunt non posse reuocari per hæredem donatoris, loquunturq; supposita pro vera opinione Bart. ibi, q̄ potest reuocari per donatorē, quæ tamen est falsa, vt statim dicemus, ex. l. quoties. C. de dona. quæ s. b. modo. Et sic nil mirum si non possit reuocari per hæredē, ex quo etiam non poterat per donatorē. Et licet opinio Bart. esset vera, iuste limitatur, vt non possit reuocari per hæredē. Cū ius tertij ex primo contractu perfectō, sit effectum irreuocabile morte donatoris, nec requirat acceptationem tertij. Cū irreuocabilitas proueniat ex pacto primi donatoris & donatarij, vt in. l. 3. ff. de seruis expor. Atq; ita diuersum ius constituendum est circa primum donatarium absentem. Neque enim mortuo donatore posset acceptare donationem, ex prædicta ratione. Sed ex dicta lege Regia, etiam primo donatario acquiritur in absentia ius acceptandi, quod durat mortuo donatore.

230 Et idē per contrariū ex eadē ratione dicendum est, quando viuo donatore, seu primo cōtrahente moreretur donatarius, seu alter contrahens absens. Quia eius hæredes, qui Iure communi non possent habere ratum defuncti nomine factum, quo ad dominium, nec possessionē. l. 3. §. acquirere. ff. de acqu. poss. l. si is cui. l. bonorū. ff. rem ratā habe. vt tradunt supra citati, & ex aliorū opinione Tiraq. de cōsti. limi. 30. nu. 73. & Couar. in. d. Rubric. de testam. 3. par. nu. 13. vers. hinc etiā diffiniri: bene tamē poterunt, ex d. lege Regia, sibi acquirere & acceptare ius questum defuncto ex contractu, seu donatione ei facta in absentia. Quia cū sit ius irreuocabile trāsit ad hæredes actiue, quemadmodū trāsit cōtra hæredes donatoris passiuē. d. l. vnica. C. vt actio. ab hæred. vt & tenet Couar. vbi supra. & Iul. Clar. lib. 4. §. donatio. q. 13. vers. tertius. Et licet loquatur in donatione acceptata per notarū nomine absentis, illa acceptatio, vt statim dicemus, superflua est Iure Regio. Et idem statuendum est in casu

mixto, quod statutū est in vtroq; simpliciter, si ita scriptū. delibet. & posthu. scilicet si morerentur ambo primi contrahentes in absentia. Quia ex quo per contractū seu promissionem fuit acquisitum ius irrevocabile, dabitur, & competet heredibus vntus contra hæredes alterius, ex eodem fundamento.

31 Ex quibus etiā cessat & illa questio, cuius nunc meminimus: vtrum acceptatio tabellionis pro absente sufficiat ad hoc, vt do natio nō possit reuocari. Est enim ea acceptatio superflua, cū ci tra eam acquiratur absenti ius irrevocabile, vt dictum est. Pro quo potest induci, d. lex Regia, ibi: *O q̄ sue hecha d̄ escriuano no pu blico.* Quasi lex significet, q̄ si promissio vel cōtractus fuisset fa ctus abienti, acceptante pro eo tabellione publico, etiā Iure Cō muni negotium erat indubitabile. Et licet litera illa, quæ in ve teri ordinamēto reperiebatur, hodie in noua legum collectione sit immutata: eundē sensum habent verba legis. *O que sue secha d̄ otra persona priuada en nombre de otros, entre ausentes.* Quibus signi ficat etiā citra acceptationem tabellionis valere promissionē. Quasi si facta esse personæ publice, prout est tabellio, id Iure cō muni clarū erat. Secundū quod etiā si requiratur absents acceptatio, sufficit facta per tabellionē, vt tenuit Greg. in. d. l. 4. tit. 4. par. 5. post Bal. A retin. Guid. Gozad. quos refert ex gl. verb. publicum. in. l. 2. ff. rem pupi. salua fore. & in. l. non aliter. verb. seruo publico. ff. de adoptio. quas sequuntur magis cōmu niter. DD. secundū Tiraq. de consti. 3. par. limi. 30. nu. 23. Ro lan. cōf. 19. nu. 17. Molin. lib. 4. c. 2. nu. 67. vbi ipse ex multorū opinione contrariū defendit. prout etiā latius distinguit Iul. Clar. lib. 4. §. donatio. q. 13. Prima tamen est verior, imō & Iure Regio superflua, ex opinione, quam defendimus.

32 Inter præsentes de acceptatione curandū non est cum ex so la præsentiā præsumat. l. qui patitur. ff. mandati. l. quo enim. ff. rem ratam habe. tradit Couar. d. Rubr. 3. par. nu. 13. & 14. de quo plura per Tiraq. de vtroq; retractu. §. 1. gl. 9. nu. 115. Qui nimo & inter absentes etiā si acceptatio esset necessaria, suffi ceret tacita, arg. l. cū quid. ff. si cert. petat. vt tradunt Dec. cōf. 586. col. fin. Gozad. cōf. 42. & Grat. cōf. 12. lib. 1. Potest enim nostro nomine gestum, etiā tacitè ratum haberi. l. Paulus. l. quo enim. §. 1. ff. rem ratam habe. Qualis erit perceptio fructuum. l. litibus. C. de agri. & cen. & tradit Alexan. cōf. 88. nu. 32. lib. 5. Solutio etiā census inducit ratificationem. secundū Alex. cōf. 127. col. 1. lib. 5. Agens etiā ex contractu videtur ac ceptare,

ceptare, secundum Gozad. d. conf. 42. col. fi. vti latius prosequitur Tiraq. de consti. 3. par. limi. 30. num. 11. & 12. Imò & abstentio cum renuntiatione in sequentem sufficit, cum ea prius præsupponat acceptationem. l. si auia. C. de iure deliber. & pluribus confirmat Mieres. 1. part. q. 36. num. 5.

- 33 Vbi autem melioratio esset facta titulo oneroso cum tertio, puta ex causa matrimonij, sufficeret præsentia & acceptatio patris, licet non esset præsens nec acceptasset is cui fit melioratio. Cum ex eorum pacto acquiratur sibi ius irreuocabile, licet in absentia. l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. Quæ tamen lege Regia cessant, cum absenti acquiratur ius irreuocabile, vt dictum est.

- L 34 Ex quibus poterit etiam ad eam quæstionem inferri, vtrum donatio, quæ post primum donatarium ad alium est peruentura, possit quo ad tertium, ante ipsius acceptationem, reuocari? Etenim cum pro certo constituerimus in primo donatario non requiri acceptationem, sed etiam absenti acquiri ius irreuocabile, ex dicta lege Regia: idem in secundo substituto, vel vocato dicendum est. Ipse enim constituit de per se secundam donationem, imò principalem primam: cum primus donatarius teneatur restituere secundo, in quem omne donationis compendium confertur, vt inquit tex. in l. quoties. C. de dona. quæ sub modo. ibi. *Is in quem liberalitatis compendium conferebatur.* Quod & in alijs vltioribus, si qui fuerint vocati, procedit. In omnibus enim singulari personæ vocatæ faciunt suam diuersam donationem, ac si vnaquæq; esset specificè sola vocata. secundum Paul. in l. si pecuniam. nu. 11. ff. de cond. ob causam, & in conf. 164. nu. 19. & seqq. & dicemus in l. 11. infra glo. 4. nu. 15. Et sic eadem ratio cōsideratur in secundo, & sequētib; vocatis quæ in primo donatario: vt idem ius acceptandi irreuocabiler acquiratur. Nec potest diuersa ratio excogitari in vno, quàm in alio. vt fatetur Moli. vbi supra. num. 74. vers. In primo, licet id considerauerit in contrariam partem, quam ipse defendit.

Quinimo etiā si ad irreuocabilitatem donationis acceptatio requireretur, sufficeret acceptatio primi. Non solum in vocationibus perpetuis relictis familiæ, iuxta l. 11. infra, in quibus omne ius nomine ceterorū de familia primo vocato defertur. l. cū ita legatur. §. infidei cōmisso. deleg. 2. vt agnoscit Moli. supra. nu. 75. vers. in secundo: sed etiā in substitutione tēporali, quæ

post primum donatarium ad alium tantum sit peruentura. In quo articulo, licet Bart. in l. qui Romæ. §. Flavius. num. 1. ff. de verb. obliga. teneat posse donationem, quo ad tertium reuocari. Pau. verò ibi. & in l. in insulam. §. fin. solu. matrimo. tenet non posse. Vna & altera opinio, quam plures habet autores sequaces, magnis & validissimis argumentis defenditur, vt potest videri ex Areti. Alex. Soci. Ias. in d. §. Flavius, Couar. lib. 1. variarum. c. 14. Mencha. c. 62. contro. vfuf. Mo' in. vbi supra, nu. 73. Vtraque à plurimis communis appellatur. Et licet opinio Bart. aliquibus videatur frequentior, vt constat ex supra citatis. & ex Ant. Gabrie. tit. de dona. concl. 5. vbi eam sequitur. & multis modis limitat: opinio tamen Pau. est magis communiter recepta, & proculdubio verior. Quam etiam sequuntur & defendunt Roma. in l. si pecuniam, de cond. ob causam. Cassa. conf. 53. nu. 55. Decius conf. 239. nu. 5. Ruinus conf. 7. nu. 29. lib. 1. Guiller. in c. Raynuntius, verbo, si absque liberis, el. 2. in materia fideicom. substi. nu. 23. Et ex nostris sequuntur, & defendunt Roder. in l. quoniam in prioribus. in de clal. regni. q. 8. nu. 2. & in allega. 19. Lupus in Rubr. §. 54. in fine. Gomez in l. 46. Tauri. nu. 29. Mencha. vbi supra. Duchas reg. 216. Et post huius operis primam editionem Gutel. lib. 2. pract. questio. q. 52. & Azeb. in l. 11. infra nu. 19.

36

Inter fundamenta huius opinionis, principale sumptum est ex d. l. quoties. vbi tertio absenti, & nemine pro ipso stipulante, acquiritur utilis actio ex pacto primæ donationis. Quæ sententia lege Regia fulcitur. l. 7. tit. 4. par. 5. vbi ultra terminos iuris cõmunis, huic tertio donatario absenti nõ solũ utilis actio, sed etiã dominiũ, & possessio acquiritur. Et si replices iura hæc non tollere difficultatẽ, cùm diuersum sit vtilem actionẽ queri, & eam esse irreuocabilem, posseque vnum dari citra aliud, nec esse inconueniens, quòd utilis actio detur, & ea sit reuocabilis, prout contrariæ partis autores defendunt. Quia resp. ex ipso text. constare contrariũ, quòd utilis illa actio sit irreuocabilis. Tum quia id indubio præsumẽdum est, cùm ius absenti quæsitum eo inuito ab ipso euelli non possit. l. id quod nostrum, de reg. iuris. Tum etiam, quia textus ille loquitur, quando ille tertius non esset stipulatus, vel non acceptasset. Alias sine aliqua dispensatione, aut priuilegio sibi actio irreuocabilis quæreretur: vt supra citati omnes vtriusq; partis

auctores

authores agnoscunt, & in specie Gregor. in. d. l. 7. verbo. *A otro*, quam tuncumq; donatio esset in diem nedum certum, sed etiā incertum, imò & in expressam conditionem de futuro. Cum actio competens, vel quæ speratur competitura ex contractu conditionalis, sit irrevocabilis. l. si in venditione. ff. de peri. & commo. l. in illa. l. hoc iure. ff. de verborum. In ijs enim contractibus militat eadem ratio, & decisio. l. sicut initio. C. de actio. & obligat. prout ibi notat Salicet. num. 3. Cū ij, quibus aliquid debetur ex contractu quam tuncumq; conditionalis, spe licet dubia, creditores nuncupentur. l. conditionales. de verbor. signific. §. ex cōditionali. instit. de verborum. Sed cum lex ibi provideat de remedio cōtra defectum acceptationis, aut stipulationis, aut pacti: necessario actio utilis debet esse eiudem efficacit̃e cū ea, quæ daretur si esset stipulatus, & acceptasset. Ne defectus sit maior remedio, & provisio legis sit defectuosa. Cum tamen sit intelligenda cum effectu efficaci. l. 4. §. condemnatum de re iudi.

- 37 Et hinc posset summo iure defendi & verum est, quòd licet omnes agnoscant decissionem illius tex. in. d. l. quoties. specialem esse, solumq; procedere in contractu donationis, prout ibi tenuit glo. verb. *admisserint*. quam ibi sequitur Fulgos. num. 1. & Bart. in. l. stipulatio ista. §. si stipuler. nu. 3. ff. de verbo. & ibi Alex. nu. 23. Gomez in. l. 40. Tauri. num. 28. & Couar. d. c. 14. nu. 2. fabor iste donationis non solum debeat considerari respectu primi & principalis contractus, sed etiam respectu secundi. Ita vt si conditio illa seu gravamen in fauorem tertij fuerit positum in contractu venditionis, non ex hoc desinat acquiri eadem utilis actio, de qua in. d. l. quoties. quemadmodum sit fuisset positum in contractu donationis. Cum respectu tertij, cui contrahens donatum valebat, non sit minor liberalitas, quæ fuerit posita in contractu donationis, quam venditionis: ita vt & possit gaudere eodē priuilegio, & beneficio. *Vnde defendi potest, quòd in casu text. in. l. 3. ff. de seru. expor. & in. l. fin. C. si mancip. ita fue. alie. cum alijs, quibus Bart. & eius asseclæ fundabantur ad hoc, vt posset reuocari donatio in fauorem tertij in quantum probant, quòd vendito seruo ea lege, vt intra certum tempus manumitteretur, potest venditor mutare voluntatem, & impedire ne seruus ad libertatem perueniat: iura illa, non procedāt hodie ex beneficio text. in. d. l. quoties. Quia licet loquantur in contractu venditionis, & disponant secundum iura
- 38

iura antiqua, iuxta quæ alteri per alterum non acquirebatur actio, & per consequens seruo officium iudicis, cuius est capax pro libertate. l. vix. ff. de iudi. l. penul. §. illo videlicet. C. de nece. seruis. Cum hodie ex dict. l. quoties. hoc sit immutatum, & actio utilis acquiratur tertio absenti fauore donationis, & liberalitatis. Ea, quemadmodum exercita fauore serui absentis in contractu donationis de eo factæ, est sufficiens ad hoc, ut seruo acquiratur officium iudicis pro libertate ex. d. l. quoties: eodem modo erit sufficiens exercita in cōtractu venditionis. Cum quo ad seruum, quem dominus voluit libertate donatum, non sit minor liberalitas vna, quam altera. Cum leges non tam sint impositæ nominibus, quam rebus. l. 2. C. communia. delegat.

39 Ex quibus infertur ad eam quæstionem, quam examinat insignis conciuis Ant. Lara in Granatē. prætorio Regius auditor, in l. si quis à liberis. §. item rescriptum, ex num. 21. ff. de liber. agnos. vbi defendit, quod si quis dederit filio titulo meliorationis tertiam, & quintam bonorum partes irreuocabiliter, iuxta nostrum text. iure primogeniture, cum prohibitione alienationis, quod si is primo loco melioratus sine liberis moreretur, restitueret fratri, alteri ve consanguineo, aut extraneo, quos gradatim post primum vocauit: defendit inquam, quod mortuo primo meliorato sine liberis in vita meliorantis: is potest reuocare meliorationem, ne succedantis & ij, quos secundo, & vltiori gradu prius vocauerat. Et vltra opinionem Bartoli, & aliorum in dict. l. qui Romæ. §. Flavius. de verborum, qui asserunt ex donatione prima non acquiri ius irreuocabile tertio, quam supra improbauimus. pro hac opinione adducit alia fundamēta, inter quæ istud de quo modo agebamus est principale, scilicet quod cum decisio. d. l. quoties solum procedat in contractu donationis. non est extendenda ad meliorationem. Et ad hoc probandum supponit meliorationem non tam esse donationem, quam dispositionem anomalam, quæ potius sapiat naturam vltimæ voluntatis, & sic sui natura possit regulariter reuocari. prout & nos supra explicuimus gl. 1. Nec obstat, q̄ in tribus casibus in nostro tex. expressis, melioratio sit irreuocabilis. Quia cum hoc in prima persona meliorati intelligatur, non debet ad alios secundo, & tertio loco vocatos extēdi. Tum, q̄ lex de hoc videatur expressa istis verbis, *Aquien la hi-*
zicre.

zire. Tum, q. d. l. quoties, sit correctoria & non extendenda.

40 Cæterum quā sit rigida interpretatio hæc. l. quoties, iam su-
pra demonstrauimus, & in casu meliorationis est lōge regidior.
Quam in contractu factam nostri omnes nihil aliud esse quam
donationem, semper intellexerunt. vt & ipsemet Ant. fatetur.
Quod & satis ostendunt verba finalia huius legis. *O por alguna
casa, que segun las leyes de nuestrs Reynos las donaciones perfetas, &c.*
Quæ verba non tam similitudinem meliorationis ad donatio-
nem, quam omnimodam identitatem significāt. Ad idē facit. l.
i. o. infr. vbi donatio in meliorationem cōuertitur. Ex qua per
contrarium est admittendus meliorationis in donationem reci-
procus intellectus. E sic in proposita specie verius est, illi legi
locū fore, vt melioratio, quæ in persona primi fuit irreuocabilis,
non possit amplius indammum sequētium reuocari, quibus fuit
i. s. irreuocabile quæsitum, etiam in absentia, ex. d. l. quoties,
& à fortiori ex. d. l. Regia, cū ijs quæ circa eam sunt supradi-
cta. Non obstant verba huius legis. *A quien la hiziere.* quatenus
requirunt, q. ad causandam irreuocabilitatem, res sit tradenda
ipsi meliorato, aut alij de eius mandato. Quoniam hoc requiri-
tur ad perfectionē, & irreuocabilitatem totius contractus. Quā
cum primū est adeptus per traditionem factā primo, vel etiam
per causam onerosam matrimonij: eandē cōsequitur in omni-
bus in ea contentis, & per consequens quo ad tertios vocatos,
ex. d. l. quoties. Quo ad quos esset impossibile requiri præsentia,
traditionem, vel mandatum. Quod probatur ex. l. i. i. infr. ibi.
Mandamos que valgan para siempre. vbi vocationes istæ, seu substi-
tutiones appositæ in melioratione valide sunt & irreuocabiles.
vbi notat Mati. num. 5. post Gomez, in. l. 40. Tauri. num. 34. &
Molin. vbi supra. num. 75. vers. In secūdo. * Si autem donatio,
seu melioratio esset facta reuocabiliter: tunc omnis dubitatio
cessat, quin possit libere in omnibus reuocari, etiam quo ad ter-
tios vocatos, quod præsupponunt supra citati omnes. & Rode-
ric. vbi supra. *at. Aze. in l. ii. nu. 13. t. 6. l. 5. rec.*

42 Quo ad quartū articulum præsentis glossæ in principio pro-
positū, q. sufficiat possessionē tradi procuratori ad causandam
irreuocabilitatē meliorationis, probant verba huius legis, ibi. *O
aquiẽ su poder huiere.* Facil. l. i. §. per procuratorē. l. qd meo. vers.
procurator. ff. de acqu. pos. l. qui mihi donauit. ff. de dona. Etia si
traditio fiat per cōstitutū, secūdū omnes in. d. §. per procuratorē.

& est

& est communis, secundum Tiraquel. de constit. limit. 26. licet contrarium tenuerit Bart. in. l. 1. C. per quas perso. nob. acqui. Et sufficit, quod sit procurator generalis, ut in. d. §. per procuratorē, & ibi notant omnes, teste Ias. num. 2. Dummodo sit procurator generalis ad negotia, non ad solas lites, secundum Zasium ibi, quem refert & sequitur, Tello hic, numer. 33. Et dummodo constitutum fiat procuratori nomine domini, secundum Bar. nu. 2. in. l. certe. §. si procurator. ff. de preca. & in. l. 1. nu. 13. de iure fisci, & in. l. si is qui pro emptore nu. 57. de usu cap. & Ias. in. d. §. per procuratorem. in princ.

Tello hic ex nu. 35. videtur etiā requirere, quod tradens & procurator intendat acquirere donatario, iuxta gloss. in. d. l. qui mihi donatum, & tradita per. DD. in. d. §. per procuratorē. & §. hęc quę de seruis, eiusdem legis. Si tamen procurator ex presse non intenderet acquirere domino, tenet ei nō acquiri, ex opinione Albe. Cuma. Angel. & Imol. in. d. §. per procuratorē & Roman. in. d. §. hęc quę de seruis. Qui in hoc distinguebāt dominiū à possessione. Vt licet dominiū acquireretur ex volūte solius tradentis, nō obstante cōtraria volūtate procuratoris, ex. d. l. qui mihi donatū: possessio tamen non acquireretur. per tex. in. d. §. per procuratorē. vers. cū autem suo nomine, & in. d. §. hęc quę de seruis. vers. si ipsi velint. Et per consequens tenet donationem eo casu non fieri irrevocabilem. Sed in hoc cōtrariam opinionē tenuit, glo. in. d. §. hęc quę de seruis, ibi: *quo casu serui malignitas non nocet.* & gl. 1. in. d. §. per procuratorē, ibi: *licet procurator malignetur.* Quā esse cōmuniter receptam testatur Alex. & Soc. ibi nu. 3. Ias. nu. 9. & idem Soc. in. d. §. hęc quę de seruis. num. 5. per illam rationem, nec malignitas procuratoris noceat domino. Scribentes ibi latē disputāt istum articulū.

43

Quod attinet ad nostrum textum, mihi videtur posse defendi, quod ad causandam irrevocabilitatem donationis non sit necessum, quod possessio acquiratur donatario in ipso actu, quo traditur procuratori (licet sic soleat fieri, quando procurator nō malignatur, ut in. d. §. per procuratorē, ubi id not. Ias. num. 1. & 3.) sed sufficere si acquiratur ipsi procuratori, & in eius persona resideat. Nam cū text. alternativē requirat, q̄ possessio tradatur donatario, vel procuratori: cui cūq; tradatur, & cuicunq; acquiratur, sufficiet. Sine eo, quod sit necessum, quod in ipso actu traditionis acquiratur domino: cum ipse possit postea

postea agere aduersus procuratorem, vt cedat. Vnde si dissensus & protestatio procuratoris fuit non acquirendi sibi, nec domino: sed alicui tertio, vel nulli: poterit defendi opinio illa Tellij, cum videatur renunciare mandato, & in nihilo præstet ministerium. Sed si intendit, & pro testatur acquirere sibi, & non domino, etiam si esset vera opinio. Alberic. & aliorum: non impediretur irrevocabilitas donationis, ex nostro text. cui hac via videtur satisfactum.

- 44 Si autem donatio fiat infanti, sufficiet pro irrevocabilitate, quod possessio tradatur tutori, vel curatori ad litem. l. quamvis. §. infans. de acquir. possessio. Cum ipse possessionem acquirere non possit. Cum animus acquirendi sit necessarius. l. 3. ff. cod. qui in eo non reperitur. Si autem esset pupillus (qui est maior septenio. l. si infanti. C. de iure delibe.) recte acquireret, vt in. d. §. infans. & in. l. 1. §. adipiscimur. ff. eo. Vbi Alex. Socin. Ias. & alij multum se inuoluunt in hoc articulo, & plures casus distinguunt. Qui maiorem habet difficultatem est, quem Soci. ponit quinto loco, scilicet quando infans caret omni intellectu. Quo casu glossa ibi tenuit, quod possessio potest tradi infanti cum autoritate tutoris. Bar. vero quem communiter DD. sequuntur, tenet quod eo casu possessio sit tradenda soli tutori sine infante: si autem tradatur infanti cum tutore nihil agitur. Contrariam opinionem magnis & efficacibus argumentis tenuerunt Cum. & Socin. defendentes glossa. Quibus licet conentur satisfacere Alex. & Ias. eorum opinio proculdubio vera est. Quin & summo iure posset attentari contra unius & alterius opinionis autores, quod in donatione facta infanti, cuiuscumque ætatis sit, possessio solo ipsius corpore potest acquiri, etiam sine tutore.* Et quod hæc sit noua decisio Impe. Deci. in. l. donatarum. C. de acq. poss. In cuius intellectu licet glossa & ceteri ibi, & alij omnes in. d. §. adipiscimur. & in. d. §. infans. capita de torqueant, suppleendo & diminuendo: ex ipsius contextu satis patet, hæc fuisse mentem decidentis. Primo, dum dicit infanti vacuam possessionem traditam, vbi de solo infante agit, nec de tutore verbum vllum. Secundo, quia corpore quæri possessionem dicit, animi autem non meminit, imò tacite exclusit, quasi eo casu necessarius non sit. Tertio, ex sequentibus, ibi. *Quamvis enim.* Vbi ostendit in eo se corrigere varias iure consultorum opiniones, quæ stabant in contrarium, de quibus fit mentio in. d. §. infans. ibi. *Receptum est.* Quarto ibi. *licet animi plenus non fuisset affectus.* id est, nullus fuisset effectus. Is enim

est illorū verborum sensus. Nam (vt rectè aduertit Soci. in. d. §. adipiscimur. nu. 7. in fi.) illa verba nō sunt posita ad ostēdēdū, q̄ affectus non plenus operaretur acquisitione: sed potius ad ostendendum oppositū. Quod ex quo nullus adderat affectus, licet videretur nō potuisse acquirere, acquirit tamen, vt ibi deciditur. Quinto ex illa ratione, quā ponitur in versi. alioquin Quē licet Soci. vbi supra inducat pro sua opinione, quā ipse cōtra cōmunem defendit, scilicet ad hoc, quod quēadmodum possessio potest tradi soli tutori, & rectè acquiritur infanti, secundū omnes: eodē modo possit tradi infanti tutore authore. Ad quod illa ratio sic inducitur per eū. Quia si dicerem⁹, q̄ infans nō posset acquirere tutore authore, prout vult communis opinio: sequeretur quod tutor nō posset in totū supplere iudiciū infantis. Sed hoc est falsum, quia sine infāte tutor supplet, & acquirit, vt vult cōmunis opinio. Ergo, & cū infante nihil impedit, quin suppleat & acquirat. Quæ ratio licet in se vera sit quoad opinionem, quam ipse defendit. Diuersa tamē fuit intentio Papiniani relati ibi ab Impera. Fuit autē illius iudiciū excellentes, ceterisq; iurecōsultis in hac parte cōtrariū, aduersus quos sic arguebat Papi. Vos per regulā statuitis possessionē citra animi affectū acquiri nō posse. l. §. de acq. pos. in quo utilitatis causa dispēsatis cū infante, qui nō habet affectū: vt tutor possit p̄ eō acquirere: & hæc est vestra omnium magis cōis opinio, de qua in. d. §. infans ibi. *utilitatis causa receptū est.* Sed cū utilitatis causa recipiatis hoc, quare etiā nō recipietis, vt ipsi met infanti possit acquiri possessio: cū tātus defectus suppleatur tradendo infanti sine tutore, quātus tradendo tutori nomine infantis. Hæc erat ratio Papiniani. Quā Impera. respiciens aliorū iurecōsultorū ambages amplectitur, illo versi. *alioquin. nec quidē per tutore possessione infanti poterit acquiri.* Quasi dicat. Si possessio tradita soli infanti ei non acquiritur, ex animi defectu: nec etiā ei acquireretur per tutorem, ex eodem defectu. Cum autem receptum sit, vt per tutorem acquiratur: quare etiā non recipietur, vt per ipsum met acquiratur. Cum idem defectus animi impleatur vno & altero modo. Quod patet. Nā quādo per procuratorem, tutorem, vel curatorem possessio acquiritur: dño, pupillo, vel adulto acquiritur recta via: taliter, quod possessio nō residet in persona procuratoris, tutoris, vel curatoris. l. 1. §. per procuratorem. l. quod meo. §. procurator. ff. de acq. pos. Sed acq̄

acquisitionis fundatur in persona dñi, vt recte aduertit Ias. in d. 5. per procuratorem. n. 1. & 3. Et tñ possessio tñc acquiritur citra animū, imo, & citra corpus eius, cui acquiritur. Cū in absente, & ignorāte nō possit dari animus acquirendi. Cū nō de tur ad ignorata, & incognita. Et licet in pcuratore sit minor defectus, ratione mādati pcedētis: adhuc tñ in eovtilitatis causa receptū est, vt inquit tex. in l. per procuratorem. C. de acqui. pos. In tutore autem omnis is defectus suppletur. Vnde Papi. existimauit melius esse & hoc ipsum supplere, vt soli infanti quæratu possessio. Cū idem animi ipsius defectus suppleatur tradendo ipsi, sicut tradendo tutori. Et possit istud, sicut illud, vtilitatis causa recipi. Quam rationem & decisiōem approbat ibi Imp. Sed vtrum decisiō illa vltra donationē in qua loqui ur sit ad alia extēdenda: eedē vidētur rationes militare, licet in donatione cōsiderabilis sit titulus vtilis infanti, sed de hoc alibi.

- 46 Quo ad quintam & vltimam huius glossæ partem, ad hoc vt melioratio fiat irreuocabilis per traditionem necessarium vide tur, quòd melioratio fiat per contractum inter viuos. Quod tx. illis verbis significat. *Saluo si hecha la dicha mejoría por contrato entre viuos.* Sed si esset relicta in testamento, vel vltima voluntate, text. non aperit an fiat ex traditione irreuocabilis. Imo videtur hunc casum excludere. Cū in pcedentibus de vtroque loquutus, nūc solum inducat irreuocabilitatem per traditionē ex contractu: quasi idem in testamento non procedat. Ex duobus enim propositis, qui vnū decedit, alterum excludit. l. cum prator. ff. de iudi. Quæstio ab ea videtur pendere, vtrum legatum in vita traditum efficiatur irreuocabile. * In quo articulo, ea videtur esse magis communis opinio, vt si quidem legatum tradatur cū commemoratione testamenti, non immuet propriam naturam: sed adhuc possit reuocari. Sin autem tradatur simpliciter, illa traditio operetur transitum legati in donationem inter viuos. Hoc tenet glo. verb. quædam in l. legatum. la. 1. deleg. 2. quam sequuntur magis cōmuniter DD. tam ibi, quā in l. Lutus. de leg. 2. Vt potest videri per Gomez. de legatis. numero. 4. Couarr. in Rubrica. de testamen. 2. parte. nu. 21. Tello hīc. num. 86. Moli. lib. 4. cap. 2. numero. 19. Gue. de iuramen. confir. c. 12. Spino Specul. testamen. gl. 14. nu. 36. qui hanc cōsequuntur & defendunt.

Non desuere, qui contrariū sentiant, arbitrenturquē, q̄ siue

traditio fiat simpliciter, siue cū cōmemorationē testamēti, lega-
tū non immutat propriā naturam, nec fit irreuocabile: sed ea
simplex traditio ad causam præcedentem legati referenda sit:
vel solū, quod ea traditio operetur transitū in donationē causa
mortis. Hoc tenet Bal. in l. 2. nu. 5. C. de iure dociū. & in l. 1. nu.
8. C. si quis omni causa testam. & in c. 2. de consue. nu. 7. quē ibi
sequitur Barba. nu. 19. Idē tenet Albe. in d. l. legatū. Soci. nepos
in Rub. de leg. 1. nu. 3. 1. & 2. & ibi Crotus. nu. 13. Guiller. in
c. Raynuntuis. verbo. testamentū. el. 2. nu. 5. Ripa. in l. 1. ff. quo-
rum lega. nu. 13. Bertran. conf. 58. num. 10. volu. 2.

Sed neque hoc sine controuersia est. Nam Peral. in d. l. Lu-
tius. nu. 4. contendit, quod vno & altero casu, siue legatum trada-
tur simpliciter, siue cum commemoratione testamenti, & in exe-
cutionem ipsius, semper transeat in donationē inter viuos, fiat-
que irreuocabile. Omnes pro se adducunt iura, & rationes, vt
per ipsos potest videri.

Mihi videtur distinctionem illam de traditione simplici, vel
expressa causa præcedente veram non esse, nec iure probari.
(Prout etiam post huius operis primam editionem sequutus
est Velazquius in l. 44. Tauri. glos. 8.) Arbitrorque vno & al-
tero casu idem ius futurum esse: adhæreoque secundæ opinio-
ni supra relatæ, vt legatum nunquam immutet propriam natu-
ram, possitque non obstante traditione, reuocari: & hanc esse quæ-
stionē voluntatis, quid scilicet valuerit testator tradendo: & in
eo puncto eā esse primæuā præsumptionē, vt legati natura non
immutetur, quæ in aduersariū rejiciat onus probandi contrariū.
In primis communis opinio agnoscit traditionē legati relatam
ad causam præcedentem testamenti non immutare naturam le-
gati, nec illud facere irreuocabile. Quæ opinio vera est, & pro ea
sunt iura, in l. cū quis decedēs. §. 1. de leg. 3. * Quæ licet loquatur
in promissione, idem est iudicium dati, & promissi. l. fin. C. ad
l. Falc. vt statim dicemus. Et licet in illo tex. promissio fuerit fa-
cta à legatario, cui onus era iniunctum: & principalis ratio du-
bitandi videatur esse, vtrum legatarius teneatur ex sua promif-
sione, non obstante qd testator reuocauerit onus ei iniunctū: quæ
reuocatio in potentia & actu pro cōstanti supponitur à iure cō-
sulto. Sūmē tñ notāda sunt verba tex. ibi. *volētē testatore*. In qui-
bus nō minorvis & ratio dubitādi cōsistit. Quia si legatarius sine vo-
lūtate testatoris, promississet. Imo & soluisset nūq̃ dubitabile erat,
nisi

nisi quòd reuocato grauamine per testatorem, poterat annulla re promissionem, quasi causa cessante, & repetere solutum, qua si indebitum. l. 2. §. 1. l. is qui plus. ff. de condi. indeb. I. C. tamen negat legatarium posse conueniri, ex illa ratione. *Quia mutauit voluntatem de ea epistola testator.* Quibus verbis clarè significat, qd promissio à principio non fuit nulla, neque consensus testatoris adhibitus fuit inefficax. Hæc tamen non transmutarunt naturam fideicommissi in aliam speciem irreuocabilem. Atque ita I. C. in verbis finalibus decisionis, non obstante promissione, adhuc fideicommissum appellat, dicitque frustra legatarium conueniri. Quia mutauit testator voluntatem, neque ad id fuit impeditus ex promissione. Ac proinde cessauit etiam promissio legatarij, quæ ex voluntate, & promissione testatoris pendebat. Pro hac etiam parte allegatur text. in l. 3. ff. de libe. lega. ubi loquitur in traditione facta per traditionem Chirographi, quo continebatur debitum. Et tamen ea traditio loco fideicommissi accipienda est, vt inquit text. Ac proinde non immutat eius naturam & reuocabilitatem. Licet re vera text. iste parum faciat. Neque enim ante traditionem præcesserat legatum, vt ex traditione sequenti colligeretur voluntas testatoris faciendi actum irreuocabilem. Nam licet text. in principio de legato liberationis loquutus sit: in versic. sed si. mutat casum de eo, qui Chirographum dedit: dicens videri velle legare.

49 Cum igitur traditio legati relata ad causam præcedentem non immutet eius naturam: Consequens est, vt nec traditio simplex immutet.* Etenim ea in dubio ad causam præcedentem referenda est. l. triticum. ubi not. glos. verbo. cogitauerit. ff. de verbo. l. quædam mulier. ubi glo. fin. ff. de rei vend. not. Bar. nu. 2. in d. l. triticum. & sequuntur cæteri. secundum Ias. ibi. nu. 6. Alexan. nu. 6. in l. Titio. de verbor. A deò quòd si nulla causa præcesserit, simplex traditio nihil operatur. l. nunquam nuda. de acqui. rerum dominio. Quemadmodum & promissio sine causa. l. 2. §. circa. de doli excep. ubi not. glos. & tenent magis communiter DD. vt potest videri per Alex. in l. actio. de verbor. & in conf. 13. & 19. volu. 4. Ias. in l. iuris gentium. §. sed cū nulla. nu. 28. & 34. de pactis. Feli. in c. si cautio. col. 1. de fide instr. Procedunt enim apparui in hoc promissio, & traditio. l. fin. C. ad l. Falc. & not. Alex. in d. l. Titio. n. 4. Nā quod solet dici, quod ex simplici traditio-

traditione resultat donatio. quando alia causa non subest, verū non est. Cū in dubio nunquam donatio præsumatur. l. cū de in debito de probal. Cāpanus de opellibe. vt ex cōmuni omniū opinionē resoluit Alex. in d. l. Titio. n. 3. Vnde traditio simplex ad causam præcedentē relata eius naturā nō immutat. Sed quē admodū si præcessisset titulus irreuocabilis, puta vēditionis: traditio sequens in dubio ad eū relata absoluta, & irreuocabilis est, vt in exēplo gl. si. d. l. quz dā mulier. & in d. l. triticū: eodē modo si præcessit titulus reuocabilis, traditio non immutabit eius naturā. Finge præcessisset contractū præcarij, qui de sui natura reuocabilis est. l. 1. ff. de præcar. Quis dubitat nisi, q̄ simplex traditio rei præcario rogatæ ad titulū præcedentē referēda sit: nec eius naturā, & reuocabilitatē immutet. Et hæc pars adiuuatur illa generali præsumptione, q̄ in dubio testator potius præsumitur velle se habere rē legatā, quā legatariū, cui legat. Arg. tx. in l. Senatus. §. etenim. de dona. cau. mor. §. & in summa. in l. de dona. vt sic videatur tradere, vt sibi reuocandi recursus nō auferatur. Et illa etiam præsumptione, quod donatio non sit præsumenda. d. l. cum de indebito. & d. l. Campanus. A deo quod quēuis alia præsumptio, etiam per quam actus reddatur inutilis, sit potius sumenda, quam donationis, vt dicemus latius in. l. 3. infra. gl. 2. numero. 46.

Et pro hac parte potius facit tx. in d. l. Lutius Titius testamēto. de leg. 2. quē vtriq; pro se adducūt, cū re vera pro vtrifq; parū faciat. *Ei intellectū Tello hīc depingit pro cōmuni opinionē, retorquēdo cōtra Bal. & alios, qui rectius vidētur mentē tx. intellexisse eā esse, q̄ testator per traditionē rei legatæ simpliciter factā, nō præsumebatur recedere à priori volūtate, qua fuit tēpore, quō legauit, sed in ea persistere. Quod tā in prima, quam in secūda parte tx. probat manifestē. Dū in priori casu onerat legatariū, in posteriori autē hæc redē probatione cōtrariæ voluntatis. Et sic supponit in dubio testatorē non præsumi recedere à priori volūtate. Et si dicas indicia hæc eo tendere, vt perscrutemur, vtrum testator voluerit duplicare legatum necne: non autem ad hoc, vtrum voluerit facere irreuocabile. Respondeo fatendo quoad hunc articulum tex. nihil decidere, nec pro, nec cōtra. In argumentum tamen potius facere cōtra cōmunē opinionē pro Bal. & sequacibus, inducēdo. Quod quemadmodū testator per traditionem legati non videtur recedere à priori voluntate.

voluntate, quoad quantitatem: eodem modo neque quoad formam dandi. quæ cum fuerit à principio reuocabilis, non videtur etiam à tali forma, & voluntate recessum. Quæ præsumptio & illis adiuuatur, quòd testator potius præsumitur velle se habere, quam legatariū: & quòd donatio nunquam præsumitur, vt dictum est. Et in hunc sensum tex. ille potius facit contra cōmunem, cū re vera pro ea nihil faciat. Nam quod Tello ex prior parte tex. nititur elicere, q̄ legatarius, qui pretium militiæ receperat, iterum volebat ex testamento capere, quia prima solutio transisset in donationem inter viuos: alienū est à mente tx. Tū, quia parū refert allegatio, seu prætenso partis, n̄ si à iure consulto approbetur, secundū gl. in l. vnica. C. quādo non petes. partes. vbi not. las. nu. 22. Tū etiā, quia non esset tam insipiens legatarius, vt allegaret rationē, quæ potius faciebat contra se. Nā si legatū transisset in donationem inter viuos, manifestum erat quòd amplius consequi nō deberet: cū solū titulus mutaretur. non autem duplicaretur, quòd ipse prætendebat. Rursus quod Tello ait, quòd ideo I. C. in dicto casu negat legatarium vltius posse consequi, quia legatum per traditionē transisset in donationem inter viuos, diuinatio est. Quia de hoc in tex. verbum nullum. Cum & suæ deciosionis habeat claram rationem, scilicet. quòd semel tantū dare voluit, & in ea præsumitur persistere voluntate, non obstante traditione: nisi contrarium probetur. Rursus quatenus ex secunda parte elicit, quòd ideo grauatur hæres onere probandi contrariam voluntatem, quia in parte nō soluta dabatur poenitentia, quæ non poterat dari in parte tradita, vtpotē quæ fuerit transfusa in donationem inter viuos: alienum etiā est à mente tex. Cum eius ratio in hac secunda parte sit eadem cum priori, licet onus probationis diuersum, ex eadē tamen ratione proueniens. Nam cum testator, non obstante traditione, præsumatur persistere in eadem voluntate: quemadmodū per traditionem totius non præsumitur duplicare: ita per traditionem partis non præsumitur reuocare, quod restabat. Quo casu cum legatarius haberet fundatam suam intentionem, quoad reliquum, in prædicta ratione: ideo grauatur hæres probare contrarium. Quemadmodū in priori casu grauatur legatarius probare duplicandi animum: cum hæres tunc habeat intentionem fundatam in eadem ratione.

Quod autem tradit Peral. supra citatus, quòd vno & altero casu per traditionem legatum transeat in donationem inter viuos irreuocabilem: non videtur rationi consonum, nec sufficēter probatum. Nam quod tradit de. l. cū quo de peculio. §. fin. ad l. Fal. vbi testator tradidit hæredi futuro quod sibi ex lege Falcidia debebat pertinere: & l. C. vtitur verbo. *Dedisset.* quod importat dominij translationem irreuocabilem. §. sic itaq̃e discretis. instit. de actio. Hoc parū facit. Est enim illius tex. diuersa species. Nam ibi nihil fuit relictum hæredi. Nec traditio sequuta fuit: imò præcessit testamentum, in quo nihil fuit relictum hæredi. Nec ibi de animo donandi dubitabatur. Fuit enim illa donatio inter viuos. Dubitatio autē in eo erat, quia donatio inter viuos non solet in Falcidiam imputari, sed solum ea, quæ ex testamento capiuntur. l. in quartam. ad l. Fal. Ratio verò decidēdi ex tex. colligitur. Quia viuus videtur hæredi futuro prouidere, ex circumstantijs quæ in litera illius tex. acciderunt, quas ibi not. DD. & Ripa. in. d. l. in quartam. num. 35. Rursus quatenus ex legati traditione siue sit donatio, siue solutio simplex, siue ex causa legati, infert Peral. quòd non sit locus variationi, ex quo in ipsum legatarium statim transfertur dominium. l. apud Aufidium. de optio. lega. Nihil ad propositum. Nam ille tex. loquitur in hærede solvente, vel legatario eligente: non sic in ipso testatore. Qui licet re vera transferat dominium per traditionem, non est ea traditio irreuocabilis. Neque importat contradictionem, quòd dominium transferatur, & quòd sit reuocabile, secundum naturam actus, ex quo transfertur. Prout videmus in donatione causa mortis. Ex qua per traditionem transfertur dominium in donatarium, & tamen reuocari potest. l. cū quis. de cond. ob causam. Quia titulus de sui natura reuocabilis est. Rursus quod tradit, quod potentior sit declaratio voluntatis, quæ sit facto, quam verbis. l. si tamen. §. ei qui. ff. de edili. edictis. c. dilecti. el. l. de appe. Ac proinde cum testatore declarante, quod legando volebat donare inter viuos, re vera erit donatio: Cum ea, & alij contractus possint fieri in testamento. ex glos. recepta communiter in l. hæredes palam. §. fin. de testam. Ergo à fortiori id operatur traditio. Minus facit. Etenim illud est, quādo voluntas, quæ colligitur ex facto, est vnica: ita quod factum non potest ad alium finem conuerti. Prout videmus in alienante titulo donationis. rem, quam prius alteri legauit. l. rem legatam.

legatam. ff. de adim. lega. Item, quando talis præsumptio est recepta, & à iure approbata, vt in dicto exēplo. Item, quando tenderet ad adimendum, non sic quando ad dandum: cum naturalis conditio hominum potius sit prona ad illud, quam ad istud, secundum glos. in l. quæ dotis. solut. mat. Et sic quemadmodum donatio non præsumitur. l. cum de indebito de proba. ita actus dandi, qui potest intelligi reuocabilis, non debet præsumi irreuocabilis. Maximè in legato, quod ideo datur, quia testator intelligit non posse se habere, & in eo concurrit illa præsumptio d. l. Senatus. §. etenim. de dona. causa mor. Ex quibus, quæ potiora sunt, faciliè poterit ad alia responderi. Et ex omnibus resultat hanc esse veriorē opinionem, vt legatum ex traditione non fiat irreuocabile: & ea sit primæua huius articuli præsumptio: nisi ex grauioribus coniecturis ex traditione colligeretur donatio. Quo casu recurrendum esset ad tradita per glos. & DD. in l. cū quid. ff. si cert. pet. & nos etiā agemus in l. 3. infra. gl. 2. n. 74.

Neque ad hoc est incongrua præsumptio, quod traditio sit facta ex interuallo. Nam si fiat inter acta testandi, aut in continenti: animus testatoris videtur in eo actu persistere: & cogitatione mortis videtur tradere, quod putat non posse se habere. Cuius contrarium videtur in eo, qui sanus ex post facto tradit. In quo facilius præsumitur mutatio voluntatis. l. non ad ea. de condi. & dem. l. Titia. §. idem respondit. & ibi Bart. de verbor. Prout aduertit hic Gomez. in fine legis, non benè à Tello reprehensus. nu. 86. Cum hæc præsumptio licet de per se sola nō sufficiat, iuncta tamen cum ijs, de quibus in. d. l. cum quid. possit iudicis animū mouere ad inuestigandam voluntatem tradentis. Quid enim si diues coniūctæ personæ pauperi pecuniæ quātitatem, modicam, aut vestem, aut quid simile, legaret quod postea sanus traderet: demum post legatum attritū, vel cōsumptū, ex leui causā vellet repetere: nō esset audiendus. Quid si non habens filios consanguineis legauit bona sua assignando vnicuique prædiū magni valoris, & quia post mortem timet iurgia, eis in vita sanus tradidit: poterit utique reuocare. Neque enim debet presumi velle legata irreuocabilia facere, & se bonis in vita & libertate fraudare, argu. eorū quæ traduntur in. d. l. cū quid.

51 Sed hæc in legatis extraneorum. In questione autem principali supra proposita, vtum melioratio filio testamento relicta fiat per traditionem irreuocabilis? Tello hic nu. 83. cū seq.

adhærens communi opinioni supra relatæ, tenet traditio-
nem factam simpliciter operari irrevocabilitatem: secus si
fiat cum relatione ad testamentum. Idem sequitur Moli. lib. 4.
cap. 2. num. 19. cum sequentibus. & ante eos Gregor. in l. 2. ti-
tul. 15. partit. 2. verb. maioria. col. fin. & Gomez. l. ac num. fin.
& clarius tit. de legatis. num. 4. versicu. item quarto. Nam cum
exceptio traditionis expressa in text. specialiter referatur ad
contractum inter viuos: quamvis præcesserit etiam sermo vlti-
marum voluntatum: eius casus decisio, quæ per argumentum à
contrario videtur indistinctè excludi, satius relicta in disposi-
tione iuris, iuxta dictam communem opinionem decidetur. Sed
cum eam opinionem supra improbauerimus: si istud argumen-
tum desumptum à contrario sensu verborum text. pro futurum
est: otius illi sensui esset adeptandum ut traditio nihil ad irre-
uocabilitatem proficeret, quam in quouis alio legato nihil pro-
ficere supra probauimus.

Cæterū in melioratione contrariū tenuit Peralta supra rela-
tus, cui adhæret Miere. 1. parte. primoge. quæstione. 31. Quo-
rum opinio in hoc casu verior videtur, ut melioratio testamen-
to relicta filio, siue quotæ bonorum, siue rei aut quantitatis cer-
tæ, fiat ex traditione irrevocabilis: per eadem media, quibus
fit donatio, de quibus supra in principio glossæ. Idq; per hunc
text. cuius mens videtur non aliena ab hac sententia, sed ei po-
tius conformis. Tum, quia superflua esset expressio vltimarū
voluntatum facta in principio, si exceptio sequens traditæ pos-
sessionis esset solum referenda ad contractum inter viuos.
Cum plusquam manifestum erat, meliorationem factam in
testamento esse reuocabilem, nec casus iste noua lege indige-
bat, ex ijs præcipuè, quæ ad declarandas iuris difficultates dicū-
tur conditæ. Tum etiam, quia exceptio sequens relatæ ad regu-
lam præcedentem ex ea debet suppleri. l. regula. §. fin. de iur. &
facti ignor. ut pariformiter determinet omnes casus regulæ, ad
quos determinatio respicit. l. i. in hoc iure. ff. de vulga. Maxime
cum in omnibus sit eadem ratio, nec reperiatur maior difficul-
tas in testamento, quam in contractu. Cum utroque modo fa-
cta deambulatoria, & reuocabilis in principio legis suppona-
tur. Nec obstat, quod exceptio in litera text. sit relatæ ad ca-
sum specialē traditæ possessionis ex contractu. Quia id gratia
frequentioris contingentia fuit expressum: Nec ex eo debet
inferi

inferri, quòd exceptio non habeat locum in traditione ex testamento, argum. glò. in clemen. 1. de rescrip. verb. possidentes. in fine. Quam ad hoc not. ibi Imo. & Felin. in c. nonne. num. 3. de præsumptio. Maximè cum lex id expressè non neget, sed per contrarium intellectum. Quòd genus deducendi non est omnino firmum. secundum glò. verb. petere. in c. cupientes. §. quod si per viginti de electio. in. 6. Et hæc opinio, quæ in puncto iuris videtur vera, poterit facile recipi. In traditione quidem simplici: quia communis opinio non repugnat. In facta autem cum relatione causæ præcedentis, ex dictis rationibus. Quibus licet repugnet natura testamenti, prodest tamē qualitas meliorationis. In qua traditio, quæ non solet immutare titulū irreuocabilem, hunc effectum operatur, hinc in tex. Cuius pater non ignarus (quilibet enim præsumitur scire leges. l. leges sacratiss. C. de legibus.) sic tradendo, videtur velle facere irreuocabilem. arg. doctrinæ Bart. in l. hæredes mei. §. cum ita. nu. 4. ad Trebel. Et hinc sumi potest differentie ratio inter hunc casum, & alia legata, in quibus non reperitur iure cautum, quòd per traditionem fiant irreuocabilia, vt dictum est.

Ex quibus inferes, quòd cum ex lege. 10. infra donatio simplex facta filio intelligatur melioratio, & per consequens legatum, vt ibi dicemus glò. 1. num. 4. quòd tale legatum fiet per traditionem irreuocabile. Est enim melioratio, & erit not. limitatio ad regulam suprâ positam. * Inferes etiam, quòd si filius esset melioratus per donationem causa mortis, quamuis ea in sui resolutione æquiparetur vltimis voluntatibus. l. illud, de dona. caus. mor. l. fin. C. eo. & not. DD. in l. 2. de lega. 1. quamuis etiam per traditionem non soleat fieri irreuocabilis. l. senatus. §. donatio. l. inter mortis. vers. Nam mortis. ff. de dona. caus. mor. l. non omnis, si cert. pet. Traditio tamen faceret irreuocabilem, ex hoc tex. Quamuis mentio mortis operaretur retentionē vsus fructus, iuxta ea, quæ in pacto de nō reuocādo adiecto donationi nō traditæ, dicemus infrâ glò. 8. nu. 3. & seqq.

GLOSSA SEXTA.

PER traditionem scripturæ etiam nouæ transfertur possessio. Et per eam etiam fit irreuocabilis melioratio. (tradatur.)

PER traditionē scripturæ fit irreuocabilis melioratio, si corā tabellione.

Possessio transfertur per traditionem instrumenti.

Irre-

- 3 Irreuocabilitas an causetur ex traditione instrumenti, an ex auctoritate tabellionis.
- 4 Tabellio quade causa fuerit necessarius in traditione instrumenti noui.
- 5 Tabellio necessarius non est in alio quouis modo tradendæ possessionis, etiã per traditione instrumentorum veterum. (nuanda.)
- 6 Donatio non requirit tabellionem, nec scripturam publicam, nisi esset infirma.
- 7 Possessio, quæ transfertur per traditionem instrumentorum, non requirit, quod res donata sint in conspectu.
- 8 L. clauibus. ff. de contrah. empt. explicatur.
- 9 Traditio scripturæ utilis erit ad causandam irreuocabilitatem meliorationis, quo ad bona futura, & quo ad iura, & actiones.
- 10 Melioratio testamento relicta fiet irreuocabilis per traditionem testamenti coram tabellione.

1 **C** Le ouiere entregado ante escriuano la escritura dello. Hæc est secunda exceptio text. in qua causatur irreuocabilitas meliorationis, per traditionem scilicet scripturæ ipsiusmet donationis. Nostri omnes laborant in inueniendâ huius rei dubitandi ratione. Nam cum melioratio fiat extraditione possessionis irreuocabilis, vt in exceptione præcedenti: & ad id sufficiat translatio per actum fictum, vt ibi diximus: *videbatur, & quemadmodum per traditionem instrumentorum transfertur possessio. l. 1. C. de donat. ita sufficeret prima exceptio ad hunc casum, & sic videtur ista superflua. Et si obijcias textum illum loqui in traditione instrumentorum veterum, quibus continetur ius donantis: istum autem in traditione scripturæ nouæ donationis, qua continetur ius donatarij, ex qua iure communi non transferebatur possessio, secundum omnes in d. cit. l. 1. & Imol. Aretin. & Alex. num. 11. in l. 3. de acquir. posses. & est communis opinio secundum Gomez in l. 45. Tauri numer. 57. & Matien. hic nu. 2. Replicabo iure partitarum inductum etiam fuisse, vt per traditionem scripturæ nouæ continentis ius donatarij transferretur possessio. l. 8. tit. 30. par. 3. tradunt Greg. ibi. Cifuen. hic nu. 2. vers. Tertius casus. Lupus nu. 25. Gomez num. 16. Castillo, nu. 102. Et sic videtur istam exceptionem superflua esse, cum secundum hoc sufficiat præcedens.

3 Tello hic num. 65. & in l. 22. nu. 5. & Moli. lib. 4. c. 2. nu. 11. vt tex. iste aliquid noui inducat, intellexerunt hunc casum esse hic expressum, non quia per istam traditionem non esset manifestum

nifestum transferri possessionem, cum id esset expressum lege Partitæ, & sufficeret prima exceptio supra posita. vt hîc etiã causus cõtineretur: sed quia hoc nõ sufficit ad causandã irreuocabilitatẽ meliorationis. Quæ hoc casu nõ causatur ex vi traditæ possessionis, sed ex eo qđ instrumentũ traditũ est corã tabellione, cuius autoritas hoc operatur. Hic tamen intellectus non videtur satisfacere. Nam cum per traditionem scripturæ nouę transferatur possessio, ex. d. lege Partitæ: ea debebat sufficere ad inducendam irreuocabilitatem, vt in exceptione præcedenti: nec tabellio debebat esse hic necessarius, prout non est in alio quouis modo tradendæ possessionis. l. non idcirco. C. de fide instru. & ibi not. Bald. etiam in hoc traditę scripturę nouę, prout ipsi fatentur: oportet etq; vt discriminis rationem darent. Nam aut tabellio debet esse necessarius ad translationem possessionis: aut ea sine tabellione translata, non debebat esse necessarius ad irreuocabilitatem, cum translatio possessionis sufficiat.

4do Mibi videtur tabellionem hîc, & in l. 4. tit. 7. infra. nõ tam esse necessarium ad irreuocabilitatem, quam ad tradendam possessionẽ. Quia si possessio sine tabellione traderetur, ei consequens, & accessoria erat irreuocabilitas, ex prima exceptione huius tx. Vnde arbitror hanc legem, & d. l. 4. in expressione huius casus. solum voluisse declarare dictam legem Partitę. Quæ non est expressa ad hoc, ad quod allegatur, scilicet, quòd per traditionem instrumenti noui, quo continetur ius accipientis, transferatur possessio. Verba legis sunt. *Apoderandole de las cartas, porque la el ouo, o faziendo otra de nueuo, e dando zela gana la possession.* Illa enim verba poterant intelligi non de scriptura iuris noui recipiẽtis, sed de scriptura continente ius tradentis subrogata loco deperdite, vel cancelatę. Prout intellexerunt Gomez. in l. 45. Tauri. nu. 57. & Couar. lib. 3. variar. c. 16. nu. 12. eodem modo intelligentes. l. 2. tit. 12. lib. 3. Fori. quæ idem continet. Et quidem nõ immerito. Maximẽ cum leges Partitæ, vt plurimum, concordent cum iure communi. Atque ita hic casus non tam est noua & secunda exceptio ad regulam huius legis, quã primę & præcedentis declaratio. Quasi legis conditores significarent, quod licet per traditionem possessionis rei donate, fiat irreuocabilis donatio: & possessio possit pluribus modis tradi: aduertunt tamen quòd per traditionem scripturę nouę nollunt aliàs transferri, quam si tradatur corã tabellione. In quo nouum ius cõstituunt,

cum

cum communis traditio esset in contrariū, & lex Partitæ non esset expressa. Vnde tabellio in nullo alio casu tradendę possessionis necessarius est, vt in d.l. non idcirco, etiam in traditione instrumentorū veterum. * Per quorum traditionem cum sine dubio possessio transferatur, vt in d.l. 1. C. de dona. id sufficit ad causandam irreuocabilitatem, ex prima exceptione huius textus. * Sed neque in hoc casu scripturę nouę tabellio requiritur in confectioe scripturę donationis. Poterit enim fieri in priuata scriptura. l. si aliquid. l. si donatio per epistolā. C. de dona. tradit Boerius decis. 171. nu. 17. quando insinuatio non requiritur, de quo in l. sancimus. C. de dona. Et tradit Tello in l. 22. Tauri. nu. 4. & nu. 6. ad finem. Hęc tamen priuata scriptura, quemadmodum & publica, coram tabellione tradenda est, vt sic transferatur possessio, & causetur irreuocabilitas. Et eodem modo intelligenda est. l. 4. tit. seq. & tradit Mieres. 1. par. q. 65.

Et procedunt ista non solum si donatio contineat res mobiles, prout strictè intelligebat Angel. in l. 3. ff. de acqui. pos. quę videtur sequi Vincen. ibi. nu. 11. Sed etiam si contineat res immobiles, secundū Gomez in d.l. 45. nu. 56. ex d.l. part. quę in immobilibus loquitur, & ex nostro tex. qui generalior est, & ad futura etiā extēdit. * Nec requiritur, quod res donatę sint in conspectu, secundū glos. ver. traditis. in d.l. 1. C. de dona. quā sequitur Castillo hic, nu. 101. & communiter DD. secundū Gomez, vbi supra nu. 58. & Couar. lib. 3. vari. c. 16. nu. 11: quidquid dicat ibi alia glos. verb. instrumentis. & Bal. Nec quid quā in contrariū facit tex. in l. clauibus. ff. de contra. emp. Quoniam ibi non tractabatur de tradēda possessione horreorum, sed mercium, quę in eis continebantur. * Quę merces non repręsentantur per clauēs horreorū, quemadmodum cōtenta in instrumentō per ipsum instrumentū. Nā si ibi tractaretur de tradēdis horreis, sufficeret traditio clauū, quāuis nō in conspectu horreorū. arg. d.l. 1. C. de dona. & d.l. partitæ. cū idē sit tradere signū significans, quod tradere significatū, secundū Bal. & omnes ibi. Et in hoc tex. ille. in d. l. clauibus singularis est, quod etiā si merces nullo actu corporeo apprehendātur, etiā visu possessio tamē acquiritur per traditionē clauū in conspectu horreorū. Per illā enim traditionē horrea apprhēsa fuisse, & per cōsequens merces cōtentę significatur. Et hoc demonstrat

cōsultus in verbis. licet horrea non aperuerit. Quasi a pertis horreis & visis mercib⁹, sine dubio possessio & dominiū acquireretur: iuxta tx. in. l. 1. §. si iusserim. de acq. pos. Illud autē ibi induci-
tur, q̄ paria sint apprehēdere ipsam rē cōtinentē, quod esset apprehēdere rē contentā. Vnde ibi satis probatur opinio Bar. nu. 18. in. l. 1. de acq. pos. q̄ tx. in. d. l. clauibus. omnino requirat clauē tradi in presentia horrei, quē aduersus Alex. ibi. & Dec. conf. 6. nu. 2. & Tiraq. de constit. 2. part. amplia. 3. sequuntur & defendunt ceteri, maximē Iaf. n. 91. & Coua. vbi sup. n. 11.

- 9 Erit autē utilis mod⁹ istæ tradēde possessionis per scripturā donationis corā tabellione ad tollēdas omnes difficultates, quas in gl. præcedēti mouimus circa irreuocabilitatē meliorationis, quoad bona futura. Nā quāuis per modos, & rationes ibi ad-
ctas fiat etiā irreuocabilis: per hūc citra dubiū fiet: etiā si posses-
sio ex nūc p̄ futuris nō trāsferatur. Cū modus iste in lege ex-
pressus in omnibus sit futurus sufficiēs. Erit etiā utilis ad irre-
uocabilitatē donationis, quæ cōsisteret in iurib⁹, & actionibus. In quibus, quamuis in glo. præcedēti dixerimus, cōstitutum operari cessionē, & trāsferre possessionē, & idē esse in omni clausula, quæ ad id esset directā, & perfectionē act⁹ denotaret, & per consequēs hæc traditio instrumētū donationis esset idē operatura. Quia tñ aliquibus cōtratiū visum est, vt sola cessio id operetur, vt ibi diximus. n. 15. & in specie traditionē instru-
mētū etiā veteris, quo cōtinetur creditū, nō sufficere ad trās-
lationē possessionis, tradit Imo. in. l. fi. ff. de dona. & Vincē. in. l. 3. n. 15. de acq. pos. ita vt nec donatarius possit virtute talis tra-
ditionis experiri, & agere contra debitores, secundū Rebuf. in 3. p. cōsti. Galic. tit. de materia possessionis. in prin. nu. 84. Ad
causandā tñ irreuocabilitatē donationis, de qua agimus, mod⁹
iste sufficiēs erit, vt donatarius possit agere cōtra donantē, vt
cedat sibi ius, quod ex traditione scripturæ est in spe sibi irre-
uocabiliter quæ sitū. Erit etiā utilis ad causandā irreuocabilitatē
meliorationis testamento relicte: si testamentū ipsum insi-
gnū possessionis, animo faciēdi legatū irreuocabile, corā tabel-
lione filio tradatur. Quo casu manifestiore est volūtas patris, quā
quādo tradit res ipsa ex post facto. Imo & tūc posset dici, nō tā
velle facere legatū irreuocabile, quam donare inter vivos, prout
in testamento posse, diximus in gl. præcedenti. & tradunt Scri-
bentes omnes, in. l. hæredes palam. §. fin. de testam.

GLOSSA SEPTIMA.

Melioratio, seu donatio facta filio ex causa onerosa cum tertio, puta matrimonij est irrenuocabilis. Filia tamen causa dotis non potest per contractum meliorari. Et quid extra causam dotis. Et quid in testamento. Et utrum cessante, aut soluto matrimonio, possit reuocari donatio eius causa facta. De dote monialis. De donatione prosusciendi ordinibus. Pro studio. Pro alimentis. Et remuneratoria.

- 1 **M**elioratio ex causa onerosa cum tertio est irrenuocabilis, & quando.
- 2 Filia causa dotis non potest meliorari.
- 3 Lex Regia de non meliorandis filiabus generalis est, etiam in non habente redditus.
- 4 Lex Regia de non meliorandis filiabus fuit condita ob moderandas dotes, non fauore masculorum.
- 5 Filia an possit testamento meliorari.
- 6 Filia an possit per contractum extra causam dotis meliorari.
- 7 Filia tenetur imputare in legitimam rem, quam pater in testamento prelegauerat, & postea dedit in dotem.
- 8 Filia iam maritata non potest meliorari per contractum.
- 9 Matrimonio cessante, cuius causa est facta melioratio, etiam sine culpa filij, potest reuocari melioratio.
- 10 L. si extraneus. ff. de cond. ob causam. expenditur.
- 11 Solutio matrimonio non potest reuocari melioratio eius causa facta.
- 12 Filius emancipatus per matrimonium ex lege Regia, eo soluto, non reuertitur ad patriam potestatem. (velationes.)
- 13 Matrimonium, cuius occasione fit irrenuocabiles melioratio, non requirit.
- 14 Donatio filie ingredientis monasterium habet causam onerosam, & est irrenuocabilis, & non valet in vim meliorationis.
- 15 Donatio facta filio ad titulum patrimonij prosusciendi ordinibus habet causam onerosam, & est irrenuocabilis.
- 16 Donatio causa studij reuocabilis est, nisi filius fiat aduocatus, aut doctor.
- 17 Donatio pro alimentis reuocabilis est, idem in donatione pro legitima.
- 18 Donatio remuneratoria facta filio non est irrenuocabilis.

O El dicho contrato se huuicre hecho por causa onerosa con otro tercero, ansi como por via de casamiento, o por otra cosa semejante.

Hæc

Hæc est tertia exceptio, ex qua causatur irreuocabilitas meliorationis, quando scilicet facta est ex causa onerosa cum tertio. In quo hæc duo copulatiue requiruntur, quod sit causa onerosa, & cum tertio prætendenti interesse. Et ponit lex exemplum in matrimonio. Si pater conuentione iniuncta cum nuru aut cōsocero filiū meliores, vt cum ea matrimonio copuletur. In quo decisio tex. est conformis iuri communi. Secundum quod, quemadmodum donatio dotis est irreuocabilis. l. Pōponius Philadelphus. ff. fami. hercis. Ita & donatio facta filiū contrahendi matrimonium cum certa erat irreuocabilis, tanquā pars contractus dotis, & eius accessoria: ratione mulieris, quæ aliās decepta remaneret, si ea donatio facta suo marito, sub cuius occasione nupsit, non valeret. Prout tradunt Guido decis. 145. Decius consil. 414. nu. 12. Bertran. consil. 227. nu. 10. volu. 2. Rimi. in. §. 1. instit. de dona. nuni. 492. Si autem filius, vel filia non essent matrimonio cum certo coniuge destituti: sed meliorarentur in genere, quo ditius vel nobilius possent matrimonio copulari: non esset irreuocabilis melioratio. Neque enim habet causam onerosam cum tertio, quod lex requirit. Vnde si deficeret etiā traditio, posset reuocari. Omnis enim donatio, etiā dotis, non est onerosa, sed lucratiua, si non intersit tertio. d. l. Pomponius Philadelphus. l. fin. §. si à socero. ff. quæ in fraud. cred. Nisi tempore contracti matrimonij ratificaretur melioratio. argu. l. 1. & 2. C. si maior factus ratum habuerit. Imo sufficeret, quod filius de cōsensu patris sub ea simplici relatione vxorem duceret, secundum Tello hic, num. 72. Mati. glo. 8. nu. 4. Baeza de dote. c. 21. nu. 37. Moli. lib. 4. c. 2. nu. 17. Mieres. 1. p. q. 39. nu. 10. Tunc enim eadem causa onerosa versatur respectu contrahentis, quæ aliās decepta remaneret. Vt in contractibus respectu sequuto implemento. l. naturalis. per totam. ff. de præscri. verbis. l. 1. ff. de rerū permul. iuris gentium. §. 1. ff. de pactis. l. cum præcibus. l. quoniam asseueras. cum alijs. C. de rerū permul. l. 3. tit. 6. par. 5. Pro quo conducunt quæ dicemus in. l. 6. infra glo. 4. nu. 8. de filio renitente donationem, cuius occasione vxorem duxit. Si tamen filius infcio patre indignā duceret, nō efficeretur irreuocabilis melioratio. Neq, enim filius, qui vt melius duceret, fuit melioratus, adimpleuit ex sua parte, eodē argumento contractū respectuorū, & totius tituli de cōd. ob causam. Sed quid si filius

nō fuit melioratus sub ea causa quod ditius & nobilius matrimonium inueniret, prout supra citati loquuntur: sed esset melioratus simpliciter sine causa: an melioratio fiat irreuocabilis, sequito matrimonio. Et quidem si ratificetur, fiet per supra dicta, non aliās. Sed an sufficiat simplex relatio patris, qui vt matrimonium celerius perficeretur, & filius vxorē duceret, asseruit se illum meliorasse? Tello vbi supra dicit sufficere, dum loquitur in melioratione facta pro contrahendo matrimonio in genere, *vel etiam sine causa aliqua*. Mouetur ex iisdem rationib⁹ supra adductis. Quia aliās mulier fraudata remaneret, per text. in l. in bonæ fidei. ff. de pecu. ibi. Ego autem arbitror non solum de peculio conueniri, sed & si quid præterea dolo malo patris, capta fraudataquē est mulier. & per ea, quæ dicemus in. d. l. 6. Sed hic casus attentius considerādus est. Neq; enim potest videri fraudata mulier ex vera assertionē foceri. *Est enim dolus falsa asseueratio scienter facta cū intentione fallendī, vt probat Soci. cons. 139. vers. secundo principaliter. & cons. 160. vers. secundo quod fortius. volu. 2.* Qui dolus non cadit in patre, qui non asseruit se irreuocabiliter meliorasse, sed tantum meliorasse: & nurui incumbebat melius scrutari. Argu. l. qui cum alio contrahit. de regu. iur. Ex præcedentibus etiam infertur, quod si melioratio fieret post contractū matrimoniū, licet pro iustinēdis eius oneribus, non efficeretur ea ratione irreuocabilis. Cū cesset causa onerosa tertij, quā cōsiderat iste tex. qui ea occasione cōtraxit, prout in pacto de nō meliorādo dicemus. in. l. 6. inf. gl. 4. nu. 5.

ii. j. l. 2. g. l. 1. de hoc 2. autorez Ceterū quāuis tx. iste procedat generaliter tā in filio quam in filia: Alia tamen lege filia est prohibita causa dotis, & matrimonij meliorari. l. 1. tit. 2. sup. Quæ quāuis in ordine huius libri præcesserit hanc nostrā legē, fuit tamē illi posterior, vt ex inscriptione patet, & eā in hoc corrigit. Vnde melioratio data filie dotis ratione, quæ ex hoc tx. erat irreuocabilis ex illo annullatur, & nō valet. In quo lex illa nō est impeditiua matrimonij sed iusta. Vt tradit Coua. in. 4. 2. p. c. 3. §. 9. nu. 3. & Mier. 1. p. q. 50. nu. 8. & Auend. c. 14. correctorū. vers. neq; ex huiusmodi. Meno. in auth. res quæ. nu. 24. C. cōmunia. de leg. & Bacca de dote. c. 2. ad longū. *Procedit autē lex illa Regia quantū ad nō meliorādas filias dotis ratione, nō solū in habētibus redditus, de quibus in priori parte tex. fit mētio: sed generaliter etiā in nō habentibus. In omnibus enim est generalis secūda pars legis

de non meliorandis filiabus. prout ibidem probat Baëça. c. 4. nu. 2. & Tello hîc nu. 74. licet contrariû voluerit Auen. vbi tu pra. n. 5. quē late reprobatur A yora parti. 3. p. q. 27. * Fuit etiā lex illa cōdita ad moderandas dotes in fauorem rā filiorū, quam filiarū, potius quā ad commodū filiorū masculorū tantū, prout intellexit Auen. vbi sup. nu. 7. & Baëça. c. 2. nu. 29. Quod perperā in contrariū intelligebat Rojas de suce. c. 3. n. 26. intelligēs patrē qui solas filias habere, posse quālibet causa dotis meliorare. Quod falsum existimo, vt rectius tenet & cōprobat Baëça in cōmen. illius legis. c. 6. Et inde etiā inferes nec patrē posse meliorare cauta dotis filiā, quē sola superfit maritāda. Vt ibi etiā probat Bac. nu. 15. Omnes enim rationes legis, & in ijs casibus militat, vt & in eis idē nus seruetur. l. illud. ad. l. Acqui. Est tamē aduertendū legē solū vetare meliorationē filię per cōtractū dotis, matrimonij ratione, vt probat tx. illis verbis, *Ni se en tiēda ser mejorada tacita ni eßpreßsante por ninguna manera de contrato entre viuos.* * Ac proinde in testamento poterit meliorari, vt probat Bac. ibi. c. 20. & Mati. gl. 2. nu. 4. & gl. 3. & Rojas vbi supra. nu. 40. & Gute. de iura. cōfir. c. 59. n. 13. Quāuis contrariū voluerit Auen. vbi sup. in fi. versu. & quāquā. * Sed an filia extra causā dotis, & matrimonij possit per cōtractū meliorari videtur q̄sic. Cessat enim ratio finalis legis. Quē prout dictū est, nō fuit cōdita p̄pter filios masculos, sed p̄pter moderādas dotes: put ostēdūt verba legis. *Por via de dote ni casamēto.* Qua ratione cessante debet etiā cessare dispositio. l. adigere. §. quāuis. de iur. patro. Et sic tota legis dispositio loquitur in nuptijs præsētibz aut pactis, illis verbis, *dar y prometer, dierē y prometierē.* quē nō possunt referri nisi ad certū generū. Maximē cū lex tractet de reformādis dotibz, quē citra matrimoniū esse nō possunt. l. 3. ff. de iu. do. tiū. l. fi. C. de dona. ante nup. Neq; n. potest dici filia causa dotis meliorata, quē nec nuptiū traditur, nec de ei⁹ dote aut matrimonio quidquā paciscitur. Aliās filia matrimonio inutilis, annas, aut impedita nō posset meliorari, cōtra naturalē equitatē. l. maximū vitii. C. de libe. præt. Sed verū est legē generalē esse verā tē filię meliorationem per contractum, vt ostendunt præmissa verba. *Por ninguna manera de contrato entre viuos.* Per quē non solū vetatur filię melioratio pro nuptijs pactis: sed pro dote etiā futura, quo, scilicet melius nubat: in quo non cessat, sed viget eadē ratio legis. Nā quāuis inordinatus parētū affectus, qui illa

lege reprimatur, arctius impellat in genere & nuptijs præsentibus: non tamen potest idem affectus, negari, etiam in genere, pro collocandis matrimonio filiabus. l. fin. C. de dotis. promi. l. qui liberos. de ritu nup. Et quamuis lex tractet de reformatis dotibus, quæ non solent dici sine matrimonio: largo tamen modo, secundum communem usum loquendi dotata dicitur filia, cui est dos assignata: & ea appellatur dos. l. lex Iulia. ff. de fundo dota. l. si sponsa. ff. de iure dotium. l. Theopompus. de dote prælegat. l. Seix. §. prædia. de fund. inst. Not. Bart. in l. Titio centum. §. Titio genero. num. 5. de condi. & dem. cuius opinionem sequitur, & dicunt communem alios referentes l. l. nu. 2. in l. si extraneus. ff. de condi. ob causam. Ripa in rubr. solut. mari. nu. 61. Bal. Noue. de dote. 1. p. num. 22. Quamuis in casu quo loquitur Bart. de excludendo filiam, tanquam dotatam ex forma statuti, contrarium teneat Imo. ibi. nu. 9. & Ful. in l. non sine. de bonis quæ libe. & Corra. in d. l. qui liberos. nu. 40. Ut vel sic melioratio data filiae per contractum pro dote aut matrimonio, quamuis non præsentis, sed futuro in genere, debeat dictæ legi Regiæ subijci. Et si obijcias ista procedere, quoties filia melioraretur pro dote, aut matrimonio saltem in genere: non aliàs, si melioraretur simpliciter, non pro dote aut matrimonio: quo casu melioratio non intelligatur pro dote. Nam quamuis soleat dici legatum, vel promissionem quantumvis simplicem, factam virgini tamen intelligi pro dote, licet id non exprimat, ut tradit Bar. per tex. ibi in l. quod autem. ff. de iure dotium. & Bal. in l. nulla. C. eo. Illud intelligitur, quando fit mentio de matrimonio: non aliàs. secundum Bar. in q. mulier habens amplum patrimonium, & Bal. vbi supra. & in l. 1. C. de sent. quæ sine certa quan. profe. & Alex. ad Bart. in d. l. quod autem. Et fictalis melioratio simplex, quæ neq; est dos, neq; intelligitur facta pro dote, non debet ex lege Regiæ impediri. Quia respondeo. illud esse, quoties promissio non esset prohibita. Aliàs semper intelligeretur in peiorem partem, propter remouendam fraudem legis. Præsumitur enim color quæ situs, prout in muliere, & filio fami. correis qui iuuatur Senatus consultis Velleiano, & Mace. vetantibus fideiussionem, ac si fideiussissent. l. vir uxori. §. si ad Velle. l. sed & Iulianus. §. 1. ad Macedo. Pro quo faciunt verba finalia illis legis Regiæ vetantis omnem fraudem aduersus suam dispositionem. Non obstat, quod secundum hoc filia matrimonio

nio inutilis, anus, aut aliàs impedita non posset meliorari. Quoniã hoc casu posset defendi cessare legis dispositionem. Cessat enim omnino eius ratio, nec in aliquo fraudatur, ex cõmuni regula d.l. adigere. §. quamuis. cum alijs.

- 7 Illud summe notandũ est, q̃ cum filia possit testamento meliorari, si postea ei daretur in dotem res in qua fuit meliorata, haberet eã præcipuã loco meliorationis, nec esset in legitimam imputanda, ex doctrina Bal. in l. filia legatorum. C. de lega. Vi detur enim pater in vita soluisse legatũ. l. Lutius Titius testamento. de lega. 2. Et dos sumet naturã legati, cum eius loco subrogetur, & habebitur præcipua loco meliorationis, prout habetur ex testamento. Et pro hoc Dec. in l. filia dotem. nu. 1. in fi. C. de colla. considerat, quod traditio facta in vita fit favore mulieris, & q̃ non debet in eius odium retorqueri. Sed contrarium verius est, non solum in terminis legis Regiæ, sed etiam de iure cõmuni, quo poterat dos à collatione liberari, auth. ex testamento. C. de colla. Et sic illud dictũ Bal. reprehendunt Sali. Fulgo. & Corn. in d. l. filia legatorum. Ias. & Dec. in d. l. filie dotem. quibus prædicta opinio scrupulosa videtur, & contrariũ plus placuit Moliad Dec. vbi supra. Quorum fundamenta refert Ias. nu. 4. quæ strictius procedunt, stante lege Regiæ, quæ faciliẽ fraudaretur si opinio Bal. esset vera. Et pro hoc facit text. in d. l. filia legatorum. Et idem erit si prælegatum non fuit rei certæ, sed quorũ bonorum aut quantitatis, licet sit relictum simpliciter, & non pro dote. Consumetur enim, aut extenuabitur per dotem postea datam. Et in ea quantitate cessabit melioratio, ex text. in d. l. filia legatorum. Vbi tradunt communiter DD. in l. huiusmodi. §. cum pater. de leg. 1. vbi resoluit Ias. nu. 16. Sustineretur tamẽ in reliquo, si fortẽ dos sit minor quàm melioratio, vt ex aliorũ cõmuni opinione resoluit ibi Ias. nu. 18.
- 8 Ex ratione etiã illius legis Regiæ inferitur, quod nec filiu iam maritata poterit meliorari per contractum. Est enim vere dos, quæ datur etiam iam nuptæ. §. est & aliud. inst. de dona. l. cum multæ. l. si constante. C. de dona. ante nup. l. 1. tit. 1. p. 4. Bart. in l. Lutius Titius testamento. in fi. de lega. 2. Ias. vbi supra. proximẽ. nu. 19. vt vel sic legi Regiæ subiiciatur. Arguitur hac edita li. C. de secu. nup. vbi taxa dotis secundo nubentis, de qua ibi seruanda est etiam si detur contractis nuptijs, & hoc tenet Baega in commen. illius legis Regiæ. c. 5. ex nu. 7. Vbi etiã nu. 38.

probat, nec valere augmentum dotis, ex quo resultet prohibita melioratio. Est enim idē iudicium accessorij & principalis. l. si marito. §. si fundum. solu. matr. & ibi not. facit tex. in authen. & qualitas. C. de pactis conuen. Et quōd leges loquentes, de dote, seruantur etiam in augmento, vt not. Bal. per tex. ibi, in. l. etiā. C. de iure dotium. & in. l. 3. §. hęc verba, per tx. ibi in fine. ff. de nego. gestis. & las. num. 2. in. l. quod in rerum. §. si quid post, de lega. 1. & alij quos ad hoc citat Bacca.

- 9 Redcundo ad intentū in donatione seu melioratione facta filio in causam matrimonij cū certa, quærunt omnes hīc, an matrimonio sine culpa filij nō sequuto, possit reuocari? Nā si culpa & facto filij cessauit donatio, est inefficax. l. pater Seuerinā. de cond. & demon. l. 1. 4. tit. 4. par. 6. tradit Soci. nu. 10. in. l. in testamēto. la. 2. ff. de cond. & demō. Quando autē sine culpa filij, nostri hīc concludūt, donationē non posse reuocari, sequuti Seguram in. l. vnū ex familia. §. sed et si fundū. nu. 1. 27. de lega. 2. Cifue. nu. 5. Castillo. nu. 105. Arias nu. 28. Lupus. nu. 45. Loazes in. l. filius familiaris. §. diui. n. 85. deleg. 1. Mouētur, quia dos & donatio propter nuptias æquiparantur. l. cū multæ. C. de don. ante nup. Sed donatio pro dote est irreuocabilis, etiā si matrimonium non sequatur. l. si extraneus, in fine. ff. de cond. ob causam, vbi not. Roma. Alex. & las. Ergo idem in donatione in causam matrimonij.

Contrarium defendit Tello hīc nu. 77. quem sequūtur Martigl. 8. & Bacca de dote. c. 21. num. 29. & seqq. & Moli. lib. 4. c. 2. nu. 18. & Mieres. 1. par. q. 39. nu. 11. Ex eo, quia omnis dispositio ob causam non habet effectum, cessante causa, vt in toto titulo de cond. causa data. Et quemadmodum donatio citra causam onerosam est reuocabilis: eodem modo donatio ob causam matrimonij, quod cessauit: cū hęc duo æquiparentur. l. 1. ff. de cond. sine causa. Ex eo etiam, quia ex hac lege irreuocabilitas est concessa huic donationi in quantum onerosa cum tertio: sed cessante causa tertij, omnis donatio etiam dotis, est mere lucratua. l. Pomponius. ff. fami. herci. l. fin. §. si à socero. vbi Bart. ff. quæ in fund. credi. ergo debet posse reuocari. & hoc in terminis huius tex. est sine dubio.

Ad fundamentum contrarium respondet Tello hīc nu. 78. faciendo dotem esse irreuocabilem, etiam non sequuto matrimonio. Quia est potius solutio in executionem obligationis patri.

patris de dotando. l. fin. C. de dotis promi. Et idem esse in donatione propter nuptias, ad quā etiam pater tenebatur, vt ibi, & not. glo. in authen. dos data. C. de dona. ante nup. quam ibi sequuntur omnes. Vnde cū soluat debitu, ideo cessante etiā causa, nō repetitur. Sed donatio in causam matrimonij, de qua loquimur, non est donatio propter nuptias, secūdum Pau. cons. 345. volum. 1. Bertran. cons. 60. volum. 2. Ripam in l. 1. solu. matrimo. nu. 141. Sed est donatio merē simplex, & ad quam pater non potest compelli. Et sic cessante matrimonio est irreuocabilis. Hęc solutio, quamuis aliās placuerit, non videtur bona. Non ex eo quōd donatio in causam matrimonij non sit donatio propter nuptias: de hoc enim agemus in l. 9. infra. Sed ex eo, q̄ donatio vera propter nuptias (si esset in vsu) imo & dos ipsa data ob causam matrimonij, eo nō sequuto, debet posse repeti per patrem. Prout probat Bacca vbi supra. & refert & sequitur Mati. hic. Idēq; ex eadem generali regula, quōd datum ob causam, causa non sequuta, condicatur. Quæ efficacius militat in dote. Est enim respectiua ad matrimonium: & habet insitam conditionem, si nuptiæ sequantur: quasi sine eis dos dici non possit. l. item quia. §. 1. ff. de pactis. l. 3. l. plerumque. §. si ante. l. promittendo. l. stipulationem. ff. de iure dotium. l. fin. C. de dona. ante nup.

- 10 Non obstat text. in d. l. si extraneus. in fine. Quoniam secundum Bald. & Matien. supra relatos, probat hanc eandem communem, non solum respectu futuri mariti, qui dotē receperat, à quo plusquam manifestum est non sequuto matrimonio esse repetendam: sed etiam in quantum cōdictio datur patri, & nō filia. Quod probat tx. illis verbis. Sed et si pater pro filia det, et ita conuenit: nisi euidenter aliud actum sit, conditionem patri competere Marcellus ait. Imo si dos esset data ipsi filia causa contrahendi dicti matrimonij: eo non sequuto, ab ea etiam per patrem repeteretur: ex eadem regula. Prout probat text. in l. si ego. in principio. ff. de iure dotium. ibi. Sed conditione tenebitur. Et probatur. Quoniam pater dando dotem, etiam si nihil dicat, semper videtur interponere tacitam stipulationem, pro recuperanda dote. l. v. nica. §. accedit. in fine. C. de rei vxoria. l. 10. Quæ extenditur ad hoc, vt dotem sibi conseruet, non sequutis nuptijs, secundum Baldum, consil. 16. versic. sed posito quod potuerit. lib. 1. & cōf. 196. col. 1. lib. 3. & late probat Boe.

decisio. 331. nu. 2. quos referunt & sequuntur Bacca, & Mati.
 Ex quo inferitur non recte percepisse illius legis sensum Se-
 guram & sequaces, quos supra retulimus. Ipsi enim existima-
 runt, quod verba illa, *Et ita conuenit*, significabāt, non aliās patri
 cōpetere repetitionem, nisi esset ita. conuentū: ac proinde regu-
 lariter filię dari. Cū potius tx. probet contrariū, illis verbis, *Ni
 si euidenter aliud actum sit*. Quibus significatur conditionē regu-
 lariter dari patri: nisi esset actum, vt daretur filię. Cum quibus
 non conueniēt illa verba, *Et ita conuenit*, si in illo sensu essent ac-
 cipiēda. Referūtur enim ad conuentionē, cuius I. C. meminerat
 in principio, scilicet patrē conuenisse, vt quoquo modo finitū
 esset matrimoniū: dos ei redderetur. In quibus (obiter) non mi-
 nor difficultas versatur. Videtur enim decisionē conditionālē
 esse, & ab eo pūcto pendere, quod pactum illud fuerit appositū:
 quasi aliās cōdictio daretur filię. Et tamē omnes ibi conueniūt,
 q̄ cōdictio nō datur ex vi pacti: sed ob causam nō sequūtā. Cū
 cōdictio oriatur extra id quod agitur. I. si is. in fi. ff. cōmo. Cuius
 contrariū significant illa verba; & etiā præcedentia in versi. *Et
 verisimile est, in hunc quoq; casum eū, qui dat, sibi prospicere*. Cū etiam
 omnes conueniāt idem futurum, si pater nihil esset stipulat⁹.
 Quo casu lex interponit tacitā stipulationē pro patre, vt in. d.
 §. accedit. in fi. Quæ seruit etiā nō contractis nuptijs, vt dictum
 est. Imo, & in extraneo, in quo tx. ille loquitur in principio, idē
 ius statuendū esset: etiā si nihil esset stipulat⁹. Nā quāuis soluto
 quoquo modo matrimonio dos ptineret ad mulierē, vt in. d. §.
 accedit: nuptijs tamē nō cōtractis, cōdictio cōpeteret dotanti,
 d. l. si. ego. in prin. ff. de iur. dotiū. Sed respōdeo, q̄ quamuis verū
 sit conditionē ibi nō dari ex vi pacti, & eandē cōpetiturā etiā
 si pactū non esset adiectum: posuit tamē I. C. illam speciem gra-
 tia augendæ difficultatis. Videbatur enim cōditionē dandam
 fœminę. Quoniā qui dederat dotem stipulatus fuerat in vtroq;
 casu soluti matrimonij: nō autem meminerat casus nō sequuti
 matrimonij. Atq; ita videbatur, quod quemadmodum qui in
 vnum casum soluti matrimonij stipulatur, videtur in alio do-
 nare. I. si. cum dotē. ff. solu. mat. eodem modo qui in vtrumq; ca-
 sum soluti matrimonij stipulatur, videatur in casu nō sequu-
 ti dōnare: vt sic in eo mulier habeat conditionē. Contrarium
 respōdet I. C. illis verbis. *Et verisimile est, in hunc quoq; casum eū qui
 dat sibi prospicere*. Non quidem ex vi pacti, quod non extenditur
 ad.

ad nō sequitas nuptias: sed ex eo, quia sibi prouisit in omnem euentum soluti matrimonij, verisimile sit nihil voluisse donare, sed conditionem etiā sibi reseruare in casum non sequuti matrimonij. Eadem species retinetur in versic. fin. In quo illa verba. *Et ita conuenit*, non excludunt à contrario casum, quo nihil conuenerit. Is enim non est contrarius casui, quo *ita conuenit*, sed benè excludūt casum quo *ita nō cōuenit*; qui est cōtrarius casui, quo *ita cōuenit*. Vnde licet *tx.* nō bene inducatur, vt per cōtrariū probet, q̄ in casu quo nihil cōuenerit cōditio detur fœminæ, & nō patri. Rectè tñ inducetur vt probet, q̄ si nō esset ita conuētum, prout fuit in casu illius *tex.* *vt quoquo modo, &c.* Sed conuenerit in vnum tantum casum soluti matrimonij: Tunc quemadmodum in alio casu soluti matrimonij dos acquireretur filiæ, & in eum pater videretur donare, vt in *d. l. si cum dote*, fauore dotis secundum omnes ibi: eodem modo videatur etiam donare in casum non contracti matrimonij: vt tunc filia habeat cōditionem: eodem fauore dotis: qui licet soluto matrimonio militet efficacius, non desinit etiam versari eo non contracto. *l. 2. §. si. de priui. credi.* Quod sic intellexit *gl. in d. l. si extraneus. verb. in hunc quoq;* Quā licet *DD.* reprobēt in quātum significat cōditionem dari ex *vi pacti*: sed in quātum ex pacto adiecto in vnum tantum casum soluti matrimonij collegit cōditionem dari fœminæ in casum non contracti, benè dicit. Nec aliās possunt stare verba illa, *Et ita conuenit*. Nam si pacto in totum non adiecto, vel adhuc adiecto in vnum tantum casum soluti matrimonij, semper cōditio competeret patri: frustra essent verba illa adiecta & de nihilo deferrent.

Rursus ex præcedētibus inferitur, quòd nec *Segura*, & sequaces supra relati intellexerunt mentem *Roma. Alex. & Ias.* quatenus ex illo *tex. in d. l. si extraneus. in fi.* collegerunt ibi casum notabilē, qui alibi nō reperitur, scilicet, quòd quamuis donatio sit prohibita inter patrē & filium in potestate. *l. 2. C. de inoffi. dona.* & id limitetur per *gl. 1. ibi in principio. in causa dotis, ex l. Pomponius Philadelphus. ff. fami. hærcif.* id tamen extenditur, vt procedat etiam nō sequuto matrimonio, vt ibi. Et subdit *Ias.* rationem quam supra tradidimus. Quia priuilegia dotis extēduntur, etiam non sequuto matrimonio. *d. l. 2. §. si. ff. de priui. credi.* Idem tradit *Alex. in l. 2. §.* quod si in patris. *nu. 1. & in l. si cum dote. nu. 7. solut. matrimo.* Etenim id non col-

legerunt isti Authores ex *tx.* inducto prout putauit Segura, & supra retulimus. Sed ex verbis, *Nisi euidenter aliud actū sit*, (prout refert *Alex. in d. §. quod si in patris.*) Quibz pbat^rur donationē dotis valere inter patrē & filiā in potestate, etiā nō sequuto matrimonio, si id scilicet, euidenter actū sit. Quā decisio pariformiter militabit, nō solū in dote tradita: sed etiā in promissa. Est. n. vtriusq; equale priuilegiū. l. si. C. de dotis prom. ibi, *Dederit vel promiserit. l. vnica. §. accedit. C. de rei vxori. actio. ibi. Dantur vel promittuntur*, cū traditis à la. in. §. fuerat. inst. de actio. nu. 127. In quo casu posset applicari distinctio Telli^j supra aducta, vt donatio dotis, si actū sit, valeat & sustineatur, etiā nō sequuto matrimonio, dotis fauore. Et etiam, quia est quasi solutio pēdens ab obligatione parentis ad dotandū, vt in l. si. C. de dotis prom. Et idē sit in donatione propter nuptias, si esset in vsu: quā erat necessaria, & ab eadē obligatione pendeat. vt ibi. Sed in melioratione in causam matrimonij cū certa, quā verē non est donatio propter nuptias: vel in donatione in causam motrimonij cū certa, quā quamuis quoad collationem sit donatio propter nuptias. vt dicemus in l. 9. infra gl. 3. ex nu. 20. cū tamē vtraq; non sit necessaria, & ad quā pater possit cōpelli: licet deficiēte causa onerosa tertij, & cessante matrimonio, possit etiam tradita reuocari, non obstatē quod ex sola traditione soleat aliās melioratio fieri irreuocabilis, vt in prima exceptione huius *tx.* vt titulus causæ finalis cessantis præponderet ad reuocandum: licet etiam possit ex sola traditione irreuocabilis remanere, etiā si cessauerit causa onerosa tertij, si id, scilicet expressē actū sit: Si tamē non esset tradita, nō fieret irreuocabilis ex causa onerosa, quā cessauit, licet id expressē actum esset. Cessat enim fauor dotis, & obligatio parentis ad dotandum, ex quibus id cōstituitur in dote, in d. l. si extraneus. & per consequens ad dandam donationem. Et viget decisio nostri text. facientis reuocabilem similem donationem, nisi in casibus expressis traditionis, aut causæ onerosæ, quā hīc non interuenerunt. Nec sufficit esse actum expressē, vt fieret irreuocabilis: cum solum patet ad id non sufficiat, vt dicemus in gl. sequenti.

II Redeundo ad *tx.* aduertendum est, quod si matrimonium eius causa melioratio facta fuit, sortitum fuit effectum, licet postea morte dissoluatur, etiam sine prole: melioratio firma manet. Quia effectus causæ consumatus non indiget ad sui valorem, quod

- quod causa vnde processit duret: imò ea etiã cessante, ipse perseverat. l. inter stipulantem. §. sacram. de verbor. l. si. in prin. ff.
- 12 vnde libe. * Arg. emancipationis, quæ per matrimonium cõtrahitur, ex. l. 8. tit. 1. supra. Quæ soluto matrimonio non dissolvitur, nec filius reincident in patriam potestatem. l. qui liberatus. ff. de adoptio. gl. verb. generaliter. in auth. constitutio quæ de digni. Et tradit las. in. d. §. sacram. nu. 8. & Castillo. in. l. 47. Taur. gl. fin. & Arias in. l. 45. Tauri. nu. 34. & 49. & Mincha. de success. progred. §. 1. nu. 25. & Baeça de non melio. fili. c. 14. nu. 6. & Mati. in. d. l. 8. in fi. Et alij quos post huius operis primã æditionem refert & sequitur Gute. Practi. quæstio. huius libri. 2. c. 9.
- 13 nu. fin. * Sed an valorem meliorationis requiratur hîc, quæ ibi ad emancipationem requiruntur? matrimonium, scilicet, & Ecclesiasticæ benedictiones, quas esse ibi de essentia omnes fatentur, teste Mati. gl. 1. in fine. Sed contrarium dico. Ibi enim ideò requiruntur, quia sunt expressæ. Alias effectus matrimonij, neque à vellationibus, neque à copula pendet. l. nuptias. de regul. iur. latè tradit Tiraquel. in. l. si vnquam. verb. donatione largitus. nu. 224. Couar. de sponsalibus. 2. par. c. 1. §. vnico. in prin. Et omnes cõditiones matrimonij eo cõtracto sine copula neque vellationibus, verificantur, vt late probat Lup. in Rubr. §. 5.
- Præcedit autem decisio legis huius non solum in melioratione, in qua loquitur, sed etiam in donatione, quæ non esset data pro tertio & quinto, aut expresso titulo meliorationis: si scilicet esset facta pro matrimonio contrahendo cum certa. Quoniam quamvis non intelligatur melioratio, sed data pro legitima, & cõferenda, vt supra dixi, & dicã in. l. 9. infra: quãtum ad hoc tamẽ, vt ex causa onerosa fiat irrevocabilis ædẽ rationes militat, etiã de iure cõmuni, iuxta dicta supr. in prin. Prout in quavis donatione data pro legitima ex causa onerosa diximus supra gl. 2. num. 5.

Sed quatenus tx. extēdit hanc causam onerosam cum tertio ad alias similes matrimonio: pluribus modis exēplificatur per Castillo hîc. Illa erunt exempla congrua, quæ contineant causam onerosam cum tertio. Quale erit si donetur filix ingressæ monasteriũ. * Talis enim donatio dos est, secundũ Bar. in. l. Titio centum. §. Titio genero. in fi. ff. de cond. & dem. & in. l. 1. §. si parens. ff. si quis apare. sue. manu. Bal. in. l. quoniã novella. ad fi. C. de inof. testamen. Curtius in authen. res quæ. num. 26. C.

14

communiam delega. Feli. in c. ecclesia. de cōsti. col. 22. & Corra. in l. qui liberos. nu. 22. de ritu nup. Et per cōsequens versatur causa onerosa cōtracta cum monasterio, cuius ratione fiat irreuocabilis donatio. Et ex eadē ratione si dos monialis daretur titulo meliorationis, vel re ipsa cōtineret meliorationē, iuxta terminos legis Regiæ, de qua supra nu. 2. esset nulla, & nō valeret. Illa enim lex vetās filiā dotis ratione meliorari, exēplificabitur etiā in dote monialis, vt in cōment. illius legis probat Baeca. c. 14. Est enim vere dos, prout ea, quæ datur nubēti, vt dictū est. Et in ea cōcurrunt à fortiori, eadē rationes illius legis. Cū & de per se verita sit harū dotiū exactio, nisi ratione alimētorum. vt in c. nō satis. iūta glo. de simo. Vt vel sic talis dos subiaceat legi vetanti meliorationē dotis. Cū aliās statuta excludētia fœminas prōpter masculos ligent moniales, secundū Abb. Anto. & Imo. in c. quod clericis. de foro cōpe. Paris. consil. 62. nu. 6. lib. 3. Brunus in tracta. de stat. exclud. fœmi. art. 6. q. 5. nu. 20. r. ad finem, & alios quos refert Baeca vbi supra. nu. 6.

L 15 Melioratio tamen, quæ fieret filio clerico pro suscipiēdis ordinibus, valebit irreuocabiliter. In ea enim versatur causa onerosa cū Episcopo, qui aliā nō ordinaret, ne de suo aleret. c. Episcopus. c. tuis quæstionibus. de præben. Et ita tenēt Faber. in. §. fin. inst. de inoffi. testam. & in l. si emancipati. C. de colla. col. 1. & Aymon cōf. 136. & Cifue. nu. 1. Tello. nu. 81. & 82. Mati. gl. 9. nu. 8. hīc. Couar. in c. Raynaldus. §. 2. nu. 7. de testa. Auend. respō. 17. in fine. Et post huius operis primā additionem, Gute. lib. 2. præf. quæstio. huius libri. q. 65. nu. 7. & Azeb. in l. 10. in fra. nu. fin. Et idē erit in donatione, quæ nō esset data pro tertio & quinto, aut expresso titulo meliorationis. Quoniā quāuis ea esset in legitimam imputanda, & cōferenda, vt dicemus in l. 9. infra. glo. 3. nu. 25. quo ad irreuocabilitatē tamē eadē causa onerosa versatur, prout in melioratione, aut donatione ex causa onerosa matrimonij cum tertio, de qua agimus.

L 16 Quod autē in donatione causa studij tradūt hīc Cyfue. Lupus, Arias, Castillo, q. sit irreuocabilis ex equiparatione dotis, defendi nō potest, secundū Tello nu. 113. & Mati. glo. 7. nu. 2. Cū magis cōmunis opinio sit in contrariū, nisi filius esset aduocatus, aut doctor, aut ante reuocationē efficeretur talis: Vel nisi donatio esset iā in studio cōsumpta, secundū Bart. in l. 1. §. neq; castrēse. n. 2. de coll. bon. & in l. filie cuius. C. fam. her. Vbi Bal.

Bal. nu. 10. & Salic. q. 3. & est communis opinio secundū Ias. in. l. 1. ff. soluto matrimonio. nu. 55. & ibi Ripa. num. 140. Argumentum enim illud de dote ad studium inefficax est: cū obligatio dotandi sit necessaria, studij verò non. secundum Ripam, Tello, & Mati. supra relatos.

17 Quod etiam traditur in donatione pro alimentis, falsum est. Est enim inualida, & reuocabilis, secundum gl. in. l. 2. C. de inof. dona. communiter recepta secundum Gomez. hīc. num. 5. Et idem est in donatione pro legitima, vt diximus sup. gl. 2. nu. 5.

18 Donatio etiam remuneratoria pro simili adduci non debet. Est enim potius debiti solutio, quam donatio. l. sed & si lege. §. consult. de peti. hāc red. l. Aquilius. ff. de dona. not. DD. in. l. si donatione. C. de colla. & Tiraquell. in. l. si vnquam. verbo. donatione largitus. num. 11. cum sequentibus. Et sic sui natura est irreuocabilis secundum glos. fin. in authen. vnde si parēs. C. de inoffi. testam. & in. d. l. si donatione. & vtrobique sequuntur communiter DD. & in. l. filium quē habentem. C. fami. her. cis. circa intellectum Azo. ibi. & est communis opinio secundum Tiraquel. vbi supra. num. 68. & Mati. hīc. glos. 9. nu. 2. Modo merita sint æquivalentia, & probata, aliās quā ex assertione parentis, secundum eoldem. Que autem sint ista merita dicam in. l. 1. 2. infra. num. 16. ea, scilicet, requiri pro quibus possit dare actio. Quod vix poterit in filio exemplificari, vt aduertit Matien. Et sic ipse tenet posse semper reuocari ex eo quòd lex requirat traditionem vel causam onerosam cum tertio. Et extra eos casus generaliter statuatur donationem esse reuocabilem.

GLOSSA OCTAVA.

Donatio facta filio sit irreuocabilis ex iuramento. Et quid in pacto de non reuocando. Agitur late de intellectu tex. in. l. vbi ita donatur. de dona. causa mortis. Et vtrum legatum ex pacto de non reuocando iurato transeat in donationem.

1 **E**xceptio in quibusdam confirmat regulam in reliquis.

2 Donatio inter patrem & filium, & virum & uxorem sit irreuocabilis ex iuramento, si fiat cum pacto de non reuocando.

3 Homagium non firmat donationem reuocabilem, nisi sit mixtum iuramento.

Melior

- 4 Melioratio facta filio, in terminis huius legis, an fiat irreuocabilis ex solo pacto de non reuocando.
- 5 L. ubi ita donatur. ff. de dona. cau. mor. expenditur, & nu. u. ad longum.
- 6 Pactum de non reuocando appositum in clausula ordinaria executionis contractus non immutat eius naturam.
- 7 Pactum de non reuocando, & de non contrahendo, & de ratum habendo, synonyma sunt.
- 8 Pactum de non reuocando non immutat naturam contractus.
- 9 Pactum de non reuocando non potest supplere defectum traditionis.
- 10 Insinuatio non potest renunciari.
- 12 Donatio causa mortis cum pacto de non reuocando iudicatur inter viuos, ex presumptione potius & coniectura, quam per transfusionem.
- 13 Perinde dictio licet improprietatem denotet, aliquando tamen omnino idem identitatem significat.
- 14 Pactum de non reuocando adiectum donationi causa mortis solum facit quod presumatur inter viuos, eius tamen naturam non immutat.
- 15 Donatio causa mortis, quæ inter virum & uxorem valet, si fieret cum pacto de non reuocando non valeret.
- 16 Donatio causa mortis inter coniuges cum pacto de non reuocando morte confirmatur, & interim potest reuocari.
- 17 Donatio causa mortis potest fieri pacto nudo.
- 18 Donatio causa mortis facta coniugi pacto nudo, sine traditione, cum pacto de non reuocando est nulla, & morte non confirmatur.
- 19 Idem in donatione facta filio in potestate in similibus terminis.
- 20 Donatio causa mortis facta coniugi, vel filio in potestate sine traditione valet, & morte confirmatur.
- 21 Donatio prescripta an confirmetur morte, si fuit tradita fide.
- 22 Donatio causa mortis ex pacto de non reuocando iudicatur inter viuos, etiam si valeret prout causa mortis, non autem posset valere prout inter viuos.
- 23 Donatio omnium bonorum presentium, & futurorum an valeat iure communi, reiecta mentione futurorum.
- 24 Donatio omnium bonorum etiam presentium non valet iure Regio.
- 25 Donatio causa mortis omnium bonorum etiam presentium & futurorum non est prohibita iure Regio.
- 26 Disponens non videtur eligere viam, per quam sua dispositio subuertatur. (valida)
- 27 Donator non interpretatur elegisse viam, per quam presumatur donatio.
- 28 Actus semper presumitur factus eo modo, quo licite fieri potest, quando alias resuleret delictum.

- 29 Donatio causa mortis cum pacto de non reuocando iudicatur inter viuos
etiā quoad fructus.
- 30 Donatio in propria significatio ne ad traditam refertur.
- 31 Donatio causa mortis sine traditione cum pacto de non reuocando, an iu-
dicetur inter viuos pura.
- 32 Pactum de non reuocando in donatione causa mortis non tradita, non potest
consumere eius naturam, quoad expectandam mortem.
- 33 Donatio causa mortis sine traditione cum pacto de non reuocando habet
vim donationis inter viuos collata post mortem.
- 34 Pactum de non reuocando adiectum donationi causa mortis facit donatio-
nem esse inter viuos, nec requiritur adijcere quod nullo casu reuocetur.
- 35 Pactum simplex de non reuocando comprehendit omnes modos, quibus do-
natio causa mortis potest reuocari.
- 36 Melioratio testamento relicta, seu aliud quo datus legatū ex pacto de non re-
uocando non immutat propriam naturam, nec fit irrevocabile.
- 37 Legatum à donatione inter viuos plurimum distat.
- 38 Ex donatione causa mortis quandoque fit transitus in legatum.
- 39 Donatio inter viuos per verbū legati habetur loco donationis causa mor-
tis.
- 40 In dubio non videtur quis velle se arctare, nisi quatenus importat ad
actum qui geritur.
- 41 Donatio causa mortis facta in testamento, vel codicillis cū pacto de non re-
uocando non transit in donationem inter viuos, sed potest reuocari.
- 42 Legatum ex pacto de non reuocando iurato an transcat in donationem in-
ter viuos, & fiat irrevocabile, quod non. nu. 46.
- 43 Legatum valet vt donatio inter viuos, si fiat adiecta pœna, vt si reuocetur
valeat vt donatio. & nu. 49.
- 44 Iuramentum facit valere actum meliori modo quo potest.
- 45 Donatio omnium bonorum presentium & futurorum valet facta Eccle-
siae, vel cum iuramento.
- 47 Iuramentum adiectum dispositioni reuocabili non immutat eius naturam,
sed solum addit vinculum periurij.
- 48 Contractus potest fieri inter acta testandi, & est irrevocabilis.
- 50 Donatio causa mortis facta coniugi vel filio cum pacto de non reuocando
& iuramento est irrevocabilis.
- 51 Iuramentum non supplet duos defectus.

Que ex estos casos mandamos que el dicho tercio no se pueda
reuocar. Vltra casus igitur in predictis limitationibus
expresos alij addi non debent. Cum lex procedat per
modum regulæ generalis & exceptionis.

1 * Quo casu exceptio in quibusdā confirmat regulā in reliquis.
 l. Nam quod liquidè. §. fin. de penu. lega. not. Bart. in l. quæ situm. §. denique. de fund. instr. Bald. in l. i. §. excipiuntur. in fine. ff. de ferijs. Roma. consi. 271. num. 5. Deci. in l. i. de regu. iur. num. 21. Sed nec aliæ exceptiones adduci poterant, nisi quæ ad expressas possent referri.

2 Excepta donatione iurata, quam omnes agnoscunt esse irreuocabilem. Quod iuramento tribui debet, cum non possit frangi sine interitu salutis æternæ. argum. c. quāuis pactum. de pactis. in. 6. & c. cum contingat. de iur. iur. Et ista est communis opinio, secundum Alex. Ias. Deci. Rimi. in l. si donatione. C. de colla. Alci. in d. c. cum contingat. num. 207. Seguram in l. vnum ex fami. §. sed si fundum. nu. 133. deleg. 2. Peral. in eadem. l. vnum ex fami. in principi. nu. 23. Ant. Gabriel lib. 3. tit. de donatione. conclu. 4. Iuli. Clarū lib. 4. §. donatio. q. 8. vers. sed quæro. Mencha. de succe. crea. §. 29. num. 14. Dueñas regu. 219. ampli. 2. Gute. de iuramento. c. 4. nu. 4. Tello hīc num. 91. & Mati. glo. 9. nu. 6. & ij quā plures alios referūt. Et idem videmus in donatione inter virum & uxorem, quæ huic similis est, vt prædicti omnes asserunt, post Bart. in l. Scius & Augerius ad l. falci. & in l. item si possessor. §. item si iurauero. de iur. iur. cuius opinio communis est secundum Tello hīc, Anto. Gabri. vbi supra, conclu. 3. Gute. c. 3. nu. 2. & diximus supra glos. 1. num. 36. Firmabitur autem donatio iuramento, si fiat cum pacto de non reuocando, vel de ratum habendo. Aliās iuramentum non immutat contractum sui natura reuocabile, vt ex communi opinione tradit Deci. consi. 239. Ias. consi. 430. nu. 1. volu. 4. Rimi. in §. i. de donatio. num. 268. Couar. in Rubrica, de testamen. 2. par. num. 14. vers. Quinta conclu. Tello hīc nu. 93. & latius Mieres. 1. p. q. 22. num. 8.

3 Vbi num. 11. resoluit vim hanc iuramenti ad homagium non esse extendendam. Cum in eo cesset rei sacræ interpositio, ex qua vis iuramenti pendet. (Est enim homagium fidei solius humanæ adstrictio. Secundum Couar. in c. quamuis pactum. 1. par. §. 2. nu. 2. & Pine. in l. 2. de rescind. vend. 3. par. c. 1. num. 13. Et frangens homagium non est periturus, secundū Grego. in l. 26. vers. Le fiziere. tit. 11. par. 3. Auend. c. 27. correctorum, 2. p. num. 2.) Licet contrarium in proposito huius textenuerit Peral. in d. l. vnum ex fami. in principi. nu. 23. Cuius opinio

opinio admittenda erit, quoties homagium esset mixtum iuramento, prout multoties contingit, in solo autem homagio, superior opinio verior est.

4 Ex quo, non immerito, ad illā quæstionem infertur, utrum per solum pactum de non reuocando, citra iuramentum, efficiatur irreuocabilis melioratio facta filio. Nam Moli. libro. 4. primogen. cap. 2. ex num. 40. Post Peral. in. l. cum pater. §. à filia. num. 3. 2. de legat. 2. contendit irreuocabilem fieri. Per tex. quem ad hoc putat expressum, in. l. vbi ita donatur. ff. de dona. causa mortis. Vbi donatio causa mortis, quæ de sui natura reuocabilis est, per tale pactum efficitur irreuocabilis, & transit in donationem inter viuos. Plus est quod tradit hñc Tello, ex numero. 94. cum sequentibus. quod si pactum hoc de non reuocando apponatur in melioratione testamento relicta, est sufficiens ad cauendam irreuocabilitatem, non solum si sit iuratum, sed etiam simplex (loquitur enim alternatiue.) Mouetur ex dict. l. vbi ita donatur. Cuius argumento idem, inquit, esse futurum in quouis legato, cui donatio causa mortis, de qua, ibi, æquiparatur. Illud. ff. de dona. causa mortis. Maximè quia legatum, & donatio habet simbulum. Est enim legatum donatio. l. legatum. iuncta glos. de legat. 2. Et de donatione quandoque fit transitus in legatum. l. miles ad sororem. de legat. 2. Et quandoque ex legato, in donationem, per traditionem, scilicet, rei legatæ. l. Lutus Titius testamento. de legatis. 2. tradit glos. in dict. l. legatum, & magis communis opinio, de qua supra glos. §. numero. 47. Ex quo à fortiori idem futurum dicit, per iuramentum additum pacto, ex Areti. consilio. 74. num. 3. Guido consilio. 246. num. 1. Ias. in. l. non omnis. numero. 2. ff. si cer. peta. & alios quos refert ipse Tello. numero. 99. & Couarru. in Rubrica. de testamen. 2. parte. numero. 14. versiculo. quarta. concl. Idque fundatur. Tum, quia ea est iuramenti natura, vt faciat valere actum, meliorimodo, quo possit. l. cum pater. §. filijs matrem. de legatis. 2. vbi tradunt Bartol. Paul. & Imol. M. Anton. de viribus iuramen. num. 137. Bartol. in. l. si quis pro eo. de fideiussor. numero. 13. & 14. Roma. & alij in. l. 1. §. si quis ita. de verbor. numero. 24. Alexand. consil. 29. in fine. volumine. 2. Corne. consil. 214. numero. 6. & 11. volumine. 2. Boerius decisio. 314. numero. 4. in fire. Alcia. late in cap. cum contingat. num. 159. de iure iuran. Covarru. in cap. M quam-

quamuis pactum, 2. parte. §. 6. & in cap. Raynaldus. §. 3. num. 10. Mincha. de success. creatio. §. 29. num. 2. Tum etiam, quicum ex traditione rei legatæ, fiat hîc transitus in donationem, à fortiori, ex iuramento, quod est ad hoc maioris efficacîæ. Quod probat ex donatione inter patrem & filium, quæ per traditionem non fiebat irrevocabilis iure communi. l. donationes quas parentes. C. de donation. inter virum: & tamen per iuramentum, etiam sine traditione, fiebat: ex communi Doctorum sententiâ, quæ supra in principio. Idem in donatione causa mortis, quæ etiam tradita erat revocabilis. l. si alienam. l. si mortis causa. l. Senatus. §. 1. de donation. causa mortis. & tamen per iuramentum, etiâ sine traditione fiebat irrevocabilis, ut tradunt Aretinus, Guido. Ias. Coua. supra citati. Tandem adducit huius opinionis authores. Imol. in l. hæredes palam. §. fin. de testamentis. Vbi tenet, quod si testator dixisset, quod si legatum non valet ut legatum, valeat in vim donationis præsentis, & acceptanti, fit irrevocabile. Et Roman. in l. stipulatio hoc modo concepta. colum. 2. in principio. de verborum. vbi, inquit, quod si legato sit adiectum pactum de non revocando, & quod si revocaverit, ex tunc donat inter vivos, fit irrevocabile. Idem tenent ibi Alexander. num. 4. Zasius, numero. 17. Crotus numero. 13. Decius. consilio. 243. col. 2. Rube. conf. 24. n. 11. in fi. Roge. in. d. l. hæredes palam. §. si. nu. 6. Adducit etiam Roma. conf. 294. in prin. vbi tenet, quod legatum transit in donationem inter vivos, per pactum de non revocando. Quibus consequens est à fortiori, ut id fiat per iuramentum ex rationibus supradictis. Et ad hæc dicit non obstare eam communem traditionem, qua dici solet iuramentum, vel pactum de non revocando, non immutare naturam actus super quo interponitur. c. si. de procu. in. 6. l. cum præcario. ff. de præca. l. quæro. §. inter locatorem. ff. locati. Quia illud intelligitur, quando pactum, vel iuramentum repugnat naturæ actus, super quo interponitur, taliter, quod stante pacto de non revocando simplici, vel iurato, omnino destruit naturam actus: & ita intelligit illa iura: Sed quoties natura actus revocabilis potest mutari in aliam irrevocabilem: tunc, non solum iuramentum, sed & simplex pactum de non revocando operantur illam transfusionem, ex dicta. l. vbi ita donatur. Quæ omnia, si vera sunt, convincunt contra ea, quæ modo dicebamus.

eebamus, quod per homagium de non reuocando melioratio non fiebat irreuocabilis. Et contra ea etiam, quæ diximus in gloſſ. præcedenti. num. 10. ad finem. Sed opiniones iſtæ mihi periculoſæ videntur. Habet autem articulus triplicem inſpectionem. Prima, vtrum melioratio data per contractum, quam per pactum iuratum de non reuocando, vel de ratum habendo, concedimus irreuocabilem fieri: eandem firmitatem obtineat per ſimplex pactum de non reuocando. Secunda, vtrum melioratio teſtamento relicta cum tali ſimplici pacto, fiat etiam irreuocabilis. Tertia, retento eodem themate, vtrum, ſi iuramentum additum ſit, ſaltem fiat irreuocabilis.

- 5 Horum omnium vis, & fundamentum pendat ab intellectu text. in dicta. l. vbi ita donatur. Inquit Martianus. *Vbi ita donatur cauſa mortis, vt nullo pacto reuocetur, cauſa donandi magis eſt, quam mortis cauſa donatio, & ideo perinde haberi debet, atque alia queuis inter viuos donatio.* Iſtum text. quatuor modis limitat. Guiſſier. in cap. Raynuntius. verbo. teſtamentum. cl. 4. ex numero. 25. & alijs modis, Petrus Duenas. regula. 217. & per quæ que conſiſſiones declarat optime Couarru. in rubrica de teſtament. 2. parte. numero. 13. & 14. & Anton. Gabriel. de iureiurando. conſiſſione. 9. Ex eo text. communiter Doctores colligunt, quod donatio cauſa mortis tranſit in donationem inter viuos per pactum de non reuocando. Et licet Bartolus, ex illo text. generalius colligat, quod conuentio vel pactum appoſitum in contractu contra ſubſtantiam ipſius (ſi verborum ſignificatio patitur) facit contractum, vel conuentionem in alium contractum tranſire, qui ſit conformis, & quadret cum pacto appoſito. Hæc regula, & deductio tam generalis vix, imò nunquam poterit exemplificari, extra caſum text. donationis, ſcilicet, cauſa mortis. Quo Argumento Ludouic. Molin. vbi ſupra. aſſerit, quod melioratio facta filio, quæ ex hoc text. regulariter eſt reuocabilis, quemadmodum ſit irreuocabilis per traditionem, fiet etiam per tale pactum. Et eandem opinionem poſt huius operis primæ editionem defendit etiam Guter. lib. 2. præſti. quæſti. huius libri. quæſti. 77. quamuis noſtris argumentis non ſatisfaciat.

- 6 Et quamuis text. ille ſoleat intelligi quando pactum apponitur in ea clauſula, quæ donationem inducit: nec procedat in clauſula ordinaria, quæ ſolet apponi ad executionem

contractus: qua partes promittunt stare contractui, & non reuocare. Quasi ea actus dispositionem non immutet, nec augeat. Clemen. 1. de prebe. in fine. not. Abb. in. c. cum nostris. in fin. de conce. prebe. prout tenuit Bald. in. l. cum quis. ff. de condi. ob causam. Alexand. in. l. quæ dotis. num. 11. solut. matrimonio. Guiller. vbi supra. num. 27. & Couar. num. 12. versicu. Tertia conc. Quod etiam tenuit Dec. in. l. non omnis. si cert. pet. nu. 11. & in. l. fin. num. 21. C. de pactis. & consil. 303. num. 7. & alij quos refert Anto. Gabriel. libro. 2. tit. de iure iuran. conclu. 9. num. 3. & 4. Ludo. tamen Moli. generalius intellexit, text. procedere etiam in ea ordinaria clausula Quoniam text. generalis est, nec aperit quo loco, vel quibus verbis sit apponendū

7 pactum. *Nec ob stare traditionem Bald. & aliorum: quoniam loquūt in pacto de non contrahendo, in quo veram putat eorum distinctionem, prout ante eum existimauit etiam Aymon. conf. 51. versicul. non obstat dum tertio. volum. 1. quem refert Anto. Gabriel. vbi supra. numer. 5. In clausula autem de non reuocando, quocumque loco sita sit, procedere text. illum, prout iacet. Videtur tamen traditiones istæ periculosæ.

In primis, quod attinet ad hunc proximum articulum, communis opinio vera est. Multum enim refert, quod pactum nō reuocandi adijciatur donationi causa mortis, tali loco, quo constet donatē voluisse donare irreuocabiliter: an verò adijciatur in finali clausula, qua contrahentes promittunt contractū non reuocare, vel ratum habere, & ad implementū obligāt se, suaq;. Ea enim, tanquam generalis, non tollit naturam contractus. d. l. quæro. §. inter locatorem. ff. locati. Nec videtur in hoc posse congruam differentie rationem assignari inter pacta de non reuocando, & de non contrahendo, vel etiam de ratum habendo, secundum Ferratium. cautela. 30. num. 2. Omnia enim synonyma sunt, & idem significant, & eandem vim habent.

Quod vero attinet ad pūctum principale, verius etiam videtur, vt donatio (in terminis huius legis) non fiat irreuocabilis ex pacto de non reuocando, quocumque loco adijciatur, etiam si in ipsa clausula donationis: quantuncumque constiterit donatorem voluisse donationem irreuocabilem facere, prout etiam defendit Micres. 1. parte. quæstione. 30. *Primo

8 ex dicta generalis regula, quod istud pactum de non reuocando nō immutat naturā cōtractus, super quo interponitur. d. l. quæro.

quæro. §. interlocatorem. ff. locati. d. l. cum præcario. ff. de præcario. c. fin. de procura. in. 6. Prout est ordinarium, quod clausula accessoria sequatur valorem, vel reuocabilitatem principalis contractus, secundum glos. not. in. l. si patronus. verbo. Fabiana. ff. si quid in frau. patro. ibi. *Quia cum rescindit.* Quam multum commendant Bald. & Ias. in. l. ex testamento. C. de fideic. latius Ias. in. l. si ita stipulatus. §. Chrisogonus. de verbor. nu. 48. Tiraquel. de constitu. 3. par. limita. 7. num. 28. Decius. nu. 2. & Cagnol. num. 7. in. l. cum principalis. ff. de regul. iur.

Secundò, quia si ad irrevocabilitatem meliorationis sufficeret solum pactum de non reuocando, omnis huius legis labor & ambages superflui essent, & de nihilo deferrent. Frustra enim tanta deliberatione traditionem possessionis, aut causam onerosam exposceret, si simplex voluntas idem operaretur. Et multo esset inanior, si finalis & ordinaria instrumenti clausula sufficeret, prout Ludouic. vult: per eam enim lex omnino inultis redditur. * Quæ cum per solam traditionem voluerit donationem fieri irrevocabilem, non potest id suppleri ex pacto de non reuocando, quod nec operatur traditionem, nec est eiusdem efficaciar. Et sic videmus, quod donatio inter patrem & filium in potestate, vel inter coniuges, quæ sine traditione erat nulla de iure communi, nec morte confirmabatur. l. donationes quas parentes. C. de dona. inter. & diximus supra glos. 1. num. 7. etiam si fieret cum pacto de non reuocando, similiter nulla esset, nec morte confirmaretur, ex dicta generali regula. Nec enim in iure est inuentum, quod pactum de non reuocando habeat vim traditionis. Quo argumento idem est in casu nostri text. qui in effectu solum disponit, quod donatio inter patrem & filium in potestate, quæ de iure communi poterat morte confirmari, valeat nunc irrevocabiliter. Sed talis donatio sine traditione, quamvis haberet pactum de non reuocando non confirmaretur morte: ergo nec nunc valeat irrevocabiliter. Similiter idem videmus in donatione tradita inter dictas personas filium, scilicet & uxorem, quæ quamvis posset morte confirmari, ut dictum est: etiam si adderetur pactum de non reuocando, nihilo minus usque ad mortem poterat reuocari, ex dicta generali regula. Quo argumento idem erit in casu nostri text. in donatione non tradita. Cum tx. iste in effectu, quod facultatem reuocandi, idem disposuit in donatione non tradita, quod iure

re cōmuni erat dispositum in tradita: licet quoad primordialem valorem nostri distinguat, prout diximus, glo. 11. supra, ex num. 30. Et quamvis in donatione facta à matre, vel filio emancipato, iure cōmuni, non requireretur traditio: ex hoc textu requiritur, & sic in ea est idem in hoc iudicium, vt traditio non possit suppleri ex pacto.

- 10 Tertio, id probatur argumento insinuationis. Quæ cū à lege fuerit introducta pro pleniori deliberatione, vt enixa donantis voluntas planius ostenderetur, vt in authen. de appel. & intra quæ tempora non potest per donatorem ex quavis alia clausula suppleri, aut renūtiari, quin possit poenitere. Cū eius effectus non pēdeat à potestate donantis, secundum Bartolum in l. sancimus. §. fin. C. de donatio. & in l. Modestinus. ff. cod. vbi sequuntur Roman. & Alexander. & dicit esse cōmuni opinionem Paulus. consilio. 98. & 103. idem Alexander. numero. 12 in l. nemo potest. de legatis. 1. post Bart. ibi. & Menchaca. de successio. creatio. §. 3. numer. 2. Tiraquel. in l. si vnquam. in præfatione, nu. 143. & Gute. in d. l. nemo potest. nu. 339. Eodem argumento irrevocabilitas donationis, quam lex voluit induci ex traditione, non debet suppleri ex pacto de nō reuocando, vel quouis alio, quantumcūque enixo & efficaci, quod nō sit sufficiens ad translationem possessionis. Et quamvis eius translatio ab eadem voluntate pendeat, & sit tam facilis sicut pactum, maximè per modos fictos: adhuc lex sic disposuit, non aliàs sola voluntate contenta, nisi ostenderetur eo modo & ordine, quo præcepit, argumento. l. sed et si ante. ff. ad Trebel.

- 11 Ad textum d. l. vbi ita donatur, respondetur, quod ibi solum probatur, quod donatio causa mortis ex pacto de non reuocando transfunditur in donationem inter viuos. Et licet. DD. ibi videantur significare illam donationem causa mortis, de qua ibi, origine fuisse donationem causa mortis, ex pacto autem adiecto conuersam, & transfusam in donationem inter viuos: quasi illud pactum, id operetur per fictionem & transfusionem, prout videntur significare verba illa. Perinde haberi debet. luncta l. si alienam. §. Marcellus. in fine. & l. senatus. §. mortis. in fine.
- 12 eo. tit. de dona. causa mor. Vbi ista donatio cum tali pacto appellatur causa mortis. * Proprius tamen existimo dici & iudicari inter viuos, ex coniectura & præsumptione, potius quàm

ex transfusione. Finitque iure consulti iudicium, quod illa donatio, quæ erat quasi anomala, & pro vna & altera parte habebat indicia, & poterat diuerso iure censeretur: ex maiori præsumptione collecta ex pacto de non reuocando iudicaretur donatio inter viuos. Quia licet pro contraria parte extaret mentio mortis, quæ denotabat donantem voluisse donare causa mortis. l. Scia. §. fin. de dona. causa mortis. & diximus supra glo. l. nu. 32. Verba illa habent duplicem sensum. Vnum, quod donator donat causa mortis, alterum quod mouetur causa mortis ad donandum inter viuos. Et ibi ex pacto de non reuocando, verba illa. *Causa mortis*, interpretantur in hoc secundo significato, vt donatio iudicetur inter viuos. * Atq; ita verba illa. *Perinde haberi debet* (quæ aliàs solet denotare improprietas, & similitudinem, secundum Bartolum. in extrauagan. ad reprimendum. versiculo. perinde.) omnimodam identitatem donant, vt aliàs tradit Bald. in l. sed & si lege. §. perinde. de peti. hæred. Quasi illa donatio nihil distet ab alia quauis inter viuos. Et si qua improprietas & similitudo potest in ea considerari, in eo erit, quod sit ex coniectura & præsumptione collecta. Et hoc est quod voluit dicere l. c. in d. §. Marcellus. in mortis causa donationibus facti quæstiones esse. Quasi diceret multoties ex pactis appositis dubitari & decidi, quid voluerit donator. Vt cumq; sit siue per præsumptionem & coniecturam, siue per transfusionem: donatio causa mortis cum tali pacto eadem est, vt alia quauis inter viuos. Ex quo deducitur, quod omnes qualitates, quas haberet donatio inter viuos expressa inter illas personas: eandem habeat ista donatio, quæ iudicatur inter viuos. Vnde si donatio inter viuos expressa erat reuocabilis: hoc non immutaretur ex pacto. Et sic text. ille nihil obstat.

Molina replicat, quod in dicta. l. vbi ita donatur. pactum de non reuocando principaliter operatur irreuocabilitatem: & ex ea, cum sit incompatibilis cum donatione causa mortis, fit transitus in donationem inter viuos. Vnde contendit, quod pactum operatur irreuocabilitatem, etiam si natura actus repugnet, quando potest transire in speciem irreuocabilem. Sed respondeo, quod etiam si hoc esset verum: in terminis tamen huius text. melioratio ex pacto non potest transire in speciem donationis irreuocabilem. Nam hoc non

- pendet à voluntate donantis, nisi eo modo voluntas præstetur,
 14 quod lex disponit, vt supradiximus. * In terminis etiã. d. l. vbi ita
 donatur, verius est, vt principalis effectus pacti sit, vt ex eo do-
 natio iudicet inter viuos. Quod lex aperte significat illis ver-
 bis. Perinde haberi debet atque alia quæuis inter viuos donatio. Et inde
 resultat irreuocabilitas, quæ donationi inter viuos ordinaria
 est. Quod si ea esset reuocabilis, pactum non immutaret eius na-
 turam. Quod manifestius conuincitur ex vers. seq. ibi. Ideoque
 15 inter viuos & uxores non valet. * Vbi videmus donationem causa
 mortis, quæ inter coniuges valet. l. si cum. in fi. ff. de donat. inter
 virum. ex pacto de non reuocando iudicari inter viuos, licet ea
 non valeat & prohibita sit. l. r. 2. & 3. eo. tit. Et sic pactum ni-
 hil addit, vel addimit donationi inter viuos: sed qualis illa es-
 set, si expressè fieret, talis iudicatur facta tacite cum mentione
 mortis, & pacto de non reuocando. *Inter viuos & uxores non valet.*
 Et licet verum sit, quod in illo exẽplo donationis inter virũ
 & uxorem, illud non valere sit maioris efficacie, quam valor
 donationis causa mortis: cum ista licet valeat inter coniuges,
 vt in d. l. si cum. interim tamen non transit dominium. l. sed in
 terim. ff. eo. nec retrahitur quoad dominium, nec quoad fructus,
 vt ibi. §. r. vbi glos. & alij: facta autem cum pacto de non
 reuocando, ex quo iudicatur vt alia quæuis inter viuos, morte
 confirmata retrahitur, saltem quoad fructus. l. donationes
 quas parentes. C. eo. Hoc non est in consideratione, nec l. C. po-
 fuit similem illationem loco augmẽti, quasi id melius esset: sed
 loco diminutionis, ad hunc finem, de quo agimus, vt ostende-
 ret illam donationem, quæ iudicatur inter viuos, fortiri eadẽ
 qualitates, quas haberet donatio inter viuos inter eadẽ per-
 sonas. Cum & hoc bono intellectui quadret, ne scilicet sit ma-
 ioris efficacie donatio, quæ ex præsumptione iudicatur inter
 viuos, quam expressa. Cum satis sit, quod vtriusque sit idem iu-
 diciũ. l. cum quid. si cert. pet. Et si quod aliquando futurum
 est maioris efficacie, id expresso potius quam tacito tribuendũ
 est. l. pen. ff. de iniusto rup. l. si ex pluribus. ff. de suis, & legi. hæ-
 re. secundũ Bar. nu. 9. & Ias. 2. lectu. nu. 10. in d. l. cum quid. de
 quo plura per Tiraquel. in legi. connub. l. 15. glos. 5. num. 48.
 & sequentibus.
 16 Quod in ipso met exemplo donationes inter coniuges, mani-
 festius apparet. Nam ex pacto de non reuocando, licet iudice-
 tur

tur inter viuos, & morte confirmetur, & retrotrahatur, vt dictum est: sed non obstante pacto reuocabilis est ad nutum donantis, quemadmodum esset alia quauis inter viuos. Quod tenet glossa ibi, verb. non valet, quatenus illam donationem morte asserit confirmari. Cui consequens est, vt interim possit reuocari. l. cum hic status. §. ait oratio. ff. de donatio. inter. l. donatio nes quas parentes. C. cod. Quod est regulare in omnibus donationibus, quæ morte confirmantur. Vnde si in terminis illius legis pater donasset filio in potestate cum mentione mortis & pacto de non reuocando: talis donatio iudicaretur inter viuos: & sic confirmaretur morte, & interim posset reuocari. Prout iure communi accidit in alia facta filio inter viuos, & prout ibi deciditur in donatione inter coniuges. Vt vel sic constet pactum de non reuocando non operari irreuocabilitatem, si donatio sui natura reuocabilis est.

Ex quibus infertur in casu illius tx. in. d. l. vbi ita donatur. *vers. Ideoque inter viros & uxores non valet.* Quod si donatio ibi non fuisset facta coniugi per traditionem rei donate, prout ex loquitur, (de donatione enim agens de propria & actuali, quæ fit per traditionem est intelligendus. Est enim donatio quasi doni datio. l. Senatus. §. donatio. l. inter mortis. *vers. nã mortis.* ff. de dona. causa mortis.) Sed esset facta per solemnem stipulationem. Prout illo iure poterat fieri secundum gloss. in. d. *vers. nam mortis.* Et probat tx. in. l. mortis causa donatio etiã. & in. l. Senatus. §. fin. illo tit. Vel hodie esset facta pacto nudo, ex. l. si quis argentum. §. si autem. C. de dona. * Quæ procedit etiã in donatione causa mortis, secundum gloss. in. l. cum pater. §. Mauius. de legat. 2. Quæ est communiter approbata per omnes ibi secundum Alex. num. 7. Ias. nu. 10. in. l. 2. de lega. 1. Soci. conf. 125. nu. 3. Ange. nu. 10. & Ias. nu. 61. in. §. in personã. insti. de actio. Gomez. c. de donatione. nu. 16. Couar. in Rubric. de testam. 3. par. nu. 14. & alios quos referunt & sequuntur Minch. c. 12. contro. vfusfr. nu. 7. & de succe. progre. §. 27. nu. 32. Mene. in. l. eam quam. C. de fideic. num. 65. Tiraq. in. l. si vnquam. verb. donatione largitus. nu. 248. Iuli. Clarus lib. 4. c. donatio. q. 14. Licet contrarium tenuerit Roma. in. l. 1. ff. de dona. causa mor. Imol. & alij in. l. cum ex causa. de re iudi. quos refert Ias. in. l. iuris gentium. §. quinimò. nu. 20. de pactis. sentiens etiã hãc esse communem opinionẽ. Idem sentit Horof.

- ibi nu. 64. licet priori adhæreat. Et licet opinio Romani in pū
cto iuris sit verior. cum tex. in d. §. si autem. non possit ad do-
nationem causa mortis applicari. Nec eius fundamentis possit
commode satisfieri, prout conatur satisfacere Ange. & ibi supra
lure tamen Regio, communis opinio tenenda est, cum inter pa-
18 ctum & stipulationem nō sit d. heretia. l. 2. tit. 1. 6. infra. Inter-
tur inquam, quod eo casu donatio causa mortis facta coniugi
cum pacto de non reuocando iudicaretur donatio inter viuos,
cum iisdem qualitatibus quas haberet donatio inter viuos fa-
cta per stipulationem, aut pactum. Et sic donatio non solū non
valeret, sed nec morte confirmaretur, ex traditionis defectu. l.
Papinianus. iuncta gli. verb. donationem. ff. de dona. inter quā
19 et communiter receptam diximus supra gloss. p. numero. 7.
Et idem esset si talis donatio fieret filio in potestate sine
traditione. Quia cum iudicaretur inter viuos, nec valeret nec
morte confirmaretur iure communi, vt ibi etiam diximus, quā-
uis ex hoc text. valeret reuocabiliter & morte confirmaretur.
20 Quod licet nimis rigidum videatur, * cū eo casu donatio facta
filio vel coniugi, si verē esset causa mortis, valeret vtq; & mor-
te confirmaretur, etiam non tradita, secundum Bal. in l. si mor-
tis. nu. 4. C. ad l. Falci. quem sequuntur Roma. & Ange. in l. si
donatione. C. de colla. Alex. ad Barr. in l. 2. C. si quis alteri vel
sibi. Socin. regul. 103. simi. fin. & in cons. 91. incipit. v. i. verfi.
sed pacto. circa medium. i. par. & Corn. cons. 79. & cons. 144.
lib. 2. Lupus in Rubr. §. 77. nu. 2. Ex quo tamen facta est cum
pacto de non reuocando, lex declarat voluntatem donantis, q
voluit donare inter viuos, & quod sua donatio habeat easdem
qualitates, quas haberet donatio inter viuos: valeat vel non. Et
sibi imputet, qui cum aliter sentiret, & vellet, sic donauit. Lex
enim saniori iudicio eius voluntatem interpretata est, vt
donatio iudicaretur, vt alia quæuis inter viuos, etiam si non va-
leat vt ibi.
- 21 Imō & hinc posset attentari, quod ista donatio causa mortis
facta cum pacto de non reuocando inter coniuges ad hoc, vt
morte confirmetur, nō solum requirat traditionem, sed etiam
quod ea traditio non sit ficta, ex constituto, scilicet, vel aliās.
Quæ cum soleat esse sufficiens, non tamen erit quoties donatio
est præsumpta. Ne duæ fictiones, seu præsumptiones concu-
rant, vt tradit Ias. in l. 1. ff. de condi. indeb. num. 12. Sed in hoc
contra-

contrarium verius arbitror. Iam enim loquitur in donatione præsumpta. Sed hæc de qua loquimur licet sit præsumpta & coniecturata quantum ad hoc, ut iudicaretur inter viuos: quantum ad hoc autem, ut siudonatio, expressa est, & non videtur ad eam posse adaptari dictum Iasonis.

- 22 Ex superioribus etiam infertur falsum esse, quod tradit Pau. consi. 73. incipienti in Christi nomine notandum, volu. 2. vbi dicit, quod illa. l. vbi ita donatur. non procederet nec haberet locum, quando donatio inter viuos esset nulla, aut inualida. Quo casu asserit, quod donatio causa mortis ex pacto de non reuocando non transit in donationem inter viuos: sed quod saltem valet, ut donatio causa mortis, & pactum nihil operatur. Et ponit exemplum in eo, qui donaret causa mortis cum pacto de non reuocando omnia bona sua præsentia, & futura. Quia cum ea donatio possit valere in vim donationis causa mortis: non autem in vim donationis inter viuos. l. licet. l. fin. C. de pactis. l. stipulatio hoc modo concepta de verbor. cum ex ea auferatur libera testandi facultas: valebit quidem ut donatio causa mortis, nec ex pacto transibit in donationem inter viuos. Quem sequitur Soci. consi. 235. nu. 3. volumine. 2. Alexand. in dict. l. stipulatio. num. 19. Ruinus consi. 51. versic. & dato. & consi. 52. versic. & idem in casu nostro. volumine. 1. Gratus consi. 20. versiculo. Tertio dato volumine. 1. Guillier. in dict. cap. Raynundias. verbo. testamentum. el. 4. num. 23. versic. quæ capit. Duenas. regula. 217. l. i. m. 1. Gata. de iuramen. c. 12. num. 4. Anto. Gabriel. de iure iura. concl. 9. nu. 8. Matil. in l. 7. gl. 1. n. 18. & l. 18. glo. 1. nu. 2. tit. 1. o. lib. 3. & Grati. reg. 9. 6. nu. fi. Quæ traditio licet esset dubia de iure communi, ex eo, quod tradit Alexand. in l. quæ dotis. numero. 11. soluto matrimonio. & Guillier. vbi
- L 23 *supra*. Vbi tradunt, quod donatio omnium bonorum præsentium & futurorum non est nulla: sed valet saltem in bonis præsentibus, reiecta mentione futurorum, prout etiam defendit Decius numer. fin. post Salice. nume. 8. in dista. l. fin. C. de pactis. * Iure tamen Regio donatio omnium bonorum præ-
- 24 sentium non valet. l. 8. tit. 19. infra. quæ est l. 69. Tau. Vbi Gome. omu. 2. tenuit, quæ eius decisio procedit etiam de iure communi, & quod donatio bonorum omnium præsentium & futurorum non valet, etiam quoad præsentia, & dicit esse communem opinionem, put etiam refert. Jul. Cla. §. donat. q. 20. n. 2. Ex ea tunc ratione de qua agimus, etiam

trarium resultat delictum. l. apud Labeonem. §. si communem. ff. de iniur. l. si quis servum. in fine. de seruo corrup. not. Barto. post glos. ibi. in. l. non solum. §. sed vt probari. ff. de noui ope. nun. Hoc enim, ex generali regula iuris, præsumendum non est. l. merito. ff. pro socio. Non sic, quando tam actus, quam eius valor, pendet à libera voluntate agentis, maximè donātis. Qui in dubio non præsumitur donare, vt dictum est, vel præsumitur inualide voluisse donare, prout lex interpretatur, cum quæ se videtur conformare. Argumento eorum quæ not. Bart. Ange. Cuma. & Alex. in. l. hæredes mei. §. cum ita. ad Trebel.

- 29 Inferiuretiam ex superioribus falsum esse, quod tradit idē Paul. d. conf. 7 §. num. 2. volum. 2. Vbi dicebat, quòd in terminis. d. l. vbi ita donatur. donatio causa mortis ex pacto de non reuocando iudicatur inter viuos, quoad hoc, vt non admittatur poenitentia: quoad hoc tamen, vt donator interim faciat fructus suos, talis donatio habebit naturam donationis causa mortis. Quem in hoc reprehendit Pet. Duc. vbi supra. asserens hoc esse alienum à mente omnium Doctorum. in. d. l. vbi ita donatur. cuius verba in versi. *Perinde haberi debet atq; alia quævis inter viuos donatio.* ad hoc sunt aduersus Pau. potiora.

- Procedit autem tex. in. d. l. vbi ita donatur. iuxta terminos, quibus loquitur, quādo donatio incepit à traditione, prout supra intelleximus. * (donatio enim in dubio de tradita intelligitur. l. Papinianus. iūcta gl. verbo. donationē. ff. de dona. inter vi rū. cū ea sit propria donatio, id est, doni datio. l. Senatus. §. donatio. ff. de don. cau. mor.) * Ceterū si fieret p stipulationē, aut p a tū (quod potest, vt supra dictū est) & fieret nō inter cōiuges, prout loquitur tx. in. d. versi. ideoq; sed inter extraneos: difficilius videtur, utrū ex pacto de non reuocando iudicetur, vt alia quævis inter viuos. Facit difficultatē, quia si iudicaretur: cōsequēs est, vt donatarius possit cōpellere donatorē, vt rē donatā tradat. l. si quis argentū. §. si. C. de dona. §. alia. in st. eo. vt & ipse
- 30
- 31
- 32 lucretur fructus rei donatæ, tanquā suæ ex tali donatione. * In contrariū facit, q pactū de non reuocando (licet cōprehendat omnes modos, quibus donatio causa mortis reuocatur, vt statim dicā, aduersus Crotū in. l. stipulatio hoc modo cōcepta. nu. 48 de verbor.) nō tamē potest consumere naturā donationis causā mortis. Quæ est, q morte donantis perficiatur: & q ex promissione nō cōpetat actio, nisi cōtra hæredes donātis. l. Scia. ff. de dona.

donat. causa mor. Cū donator potius censetur velle se habere, quā donatariū. l. 1. l. Senatus. §. 1. l. non videtur. ff. eod. declarat Gomez. c. de donatio. 16. Quæ omnia licet extraditione, & pacto consumatur, & comprehendantur: hoc tamen vltimum non videtur consumi, nec comprehendī in solo pacto. Quod cum solum dirigatur ad causandam irreuocabilitatem, nō debet, nec potest, inducere obligationē tradēdi statim ante mortem. Cum id sit contra naturam actus, & præter vires, & potentiam pacti de non reuocando. Cum pacta numquam extendantur ad non cogitata. l. in lege. ff. de contra. emp. Nec pactū in ductum ad vnum finem extenditur ad aliud. l. lecta, si cert. pe. ta. Cum reguletur ab intentione. l. non omnis. ff. eo.

- 33 In quo articulo mihi videtur, quod donatio iudicabitur inter viuos, ex d. & l. vbi ita donat: sed non vt alia quæuis puta, sed propter mentionē mortis, intelligetur collata post mortem. Nec enim vnum repugnat alteri. Potest enim donatio inter viuos fieri sub conditione, & ad tempus. l. 2. C. de donat. quæ sub mo. Nec pactum de non reuocando stringit in contrarium, vt dictum est. Quod tenet Bald. in l. 2. num. 2. C. de iure dotium. vers. primo casu. Et pro hoc facit tex. in l. Nā & si cū moriar. ff. de cond. inde. vbi in obligatione collata post mortē, licet actio non detur in vita, cessat tamen soluti repetitio. Cuius argumento idem erit in hac donatione, vt quamuis traditio iuncta pacto in omnibus operetur donationem inter viuos, reiecta mētionē mortis, & impediāt dati repetitionem: cessante tamen traditione, quamuis donatio ex pacto sit irreuocabilis: actio tamen non dabitur in vita, propter mentionē mortis, quod pactum non potuit consumere.

- 34 Circa illud vero, quod supra tetigimus, pactum de non reuocando cōsumere omnes modos, quibus donatio causa mortis poterat reuocari. Crotus in d. l. stipulatio hoc modo concepta, num. 48. de verborum. asserit, in terminis. d. l. vbi ita donatur, ad hoc, vt illa donatio iudicetur inter viuos, esse necessarium, donatētem promittere nullo casu reuocare, nec sufficere simplex pactum de non reuocando. Ex verbis dictę legis ibi. *vt nullo casu reuocetur.* Quibus similia reperiuntur, in l. si alienā. §. Marcellus. in fine, & in l. Senatus. §. donatio. eo. tit. Eādē est opinio nem tenuit Corneus consil. 289. vers. nec obstat lex, & vers. vlt. in hac cōclus. volu. 4. Et opinio videtur veritati consona.

Nam

Nam cum donatio causa mortis reuocetur tribus casibus, scilicet, per conualescentiam donatoris, per mortem donatarij ante donatorem, & per poenitentiam, vt in l. non omnis, si cert. petita. iuncta gl. & in principio instituta de donat. & hoc limitetur, nisi per donatorem sint apposita pacta in contrarium, vt in d. §. Marcellus. & d. l. Senatus. §. mortis. Et pacta solū valeant in casu expressio, quo ad quem, donatio non poterit reuocari ex pacto, in alijs vero remanet reuocabilis, vt in dictis iuribus, vbi not. Bart. Paul. & alij. Quemadmodum ergo, si ex prime retur casus conualescentiæ, in alijs duobus donatio remanet et reuocabilis, & si exprimeretur casus premorientis donatarij, in alijs duobus remaneret reuocabilis: eodem modo, expressio casu poenitentiae (ad quem solum videtur dirigi pactum simplex de non reuocando) debet in alijs licere reuocare: nisi pactum sit conceptum per verba, *Nulla casu*. Quod illa iura videntur requirere.

Sed Crotum repræhēdit Couar. in rubr. de testa. 2. par. nu. 11. significans cōmunem opinionē esse in contrarium. Ultra quem, ad obiecta respondeo, non esse parem vim pacti relati ad conualescentiam, vel ad mortem donatarij, cū pacto de nō reuocando, etiā simplici. Nam licet illa non comprehendant alios modos, vt in dictis iuribus: istud vero, etiā simplex, licet videatur referri ad solam poenitentiam, comprehendit & alios duos modos, qui in effectu sunt taciti, ab eadem voluntate, & poenitentia collecti. Quasi donator conualescendo, vel præ mortuo donatario, videatur tacite poenitere, vt explicat Gomez cap. de donatione, numer. 19. Vnde, pactum de non reuocando, quemadmodum impedit casum expressæ poenitentis: ita etiam casum tacitum per conualescentiam, aut mortem donatarij, & in omnibus facit donationem videri inter viuos.

35. Quo ad secundam huius puncti partem supra propositam, vtrum melioratio, seu prælegatum testamēto, vel codicillis re dictum cum pacto de non reuocando, transeat in donationem inter viuos irreuocabilem: vidimus rationes, & auctoritates Tellij, quibus id nititur ostēdere, & quod ex tali pacto melioratio fit irreuocabilis. Inter quas, maius fundamentū desumptū est ex illa l. vbi ita donatur. Qui tex. ex superioribus satis est demonstratū, quā parū vrgat ad hoc, vt donatio causa mortis ex pacto

- pacto de non reuocando (quæ ibi iudicatur donatio inter viuos)
 fiat irreuocabilis: quando facta expresse esset reuocabilis. Quæ
 etiam si in hac specie, de qua agimus, concederemus, prælega-
 tumque transire in donationem inter viuos, ex pacto de non
 reuocando: extenderemusq; decisionem *tx. in. d. l. vbi ita dona-*
tur, vt procederet etiam in legato. cum tamen donatio inter pa-
rentes & filios, non tradita sit reuocabilis, ex hoc text. hoc non
immutaretur ex dicto transitu, prout nec immutatur in. d. l.
vbi ita donatur. vt ostensum est. Nunc autem in hac specie, nec
illud intellectu quadrat, vt legatū ex pacto de non reuocando
transeat in donationem inter viuos irreuocabilem: non solum
puram, & presentem (quod esset absurdus si prætenderetur)
sed neque collatam post mortem, iuxta ea quæ supra diceba-
 36 *mus, circa tx. in. l. nam & si cum moriar. ff. de condi. indeb.** Di-
 cis valere argumentum de donatione causa mortis ad legatum.
 l. illud. ff. de dona. causa mortis. Vnde quemadmodum donatio
 causa mortis, ex pacto de non reuocando iudicatur inter viuos,
 eodem modo legatum. Ex hoc non inferitur donationem futu-
 ram irreuocabilem, prout non est in illa. l. vbi ita donatur, quan-
 do facta expresse, non esset, vt dictum est. Sed nec in transitu,
 quamuis ibi iudicetur inter viuos, non sic erit in legato. Nam
 quamuis disposita in legatis trahantur ad donationem causa
 mortis. d. l. illud. sed quod è cōtrario, disposita in donatione cau-
 sa mortis, trahantur, ad legata non inuenimus.* Dicis dari sym-
 37 bolum inter legatum, & donationem inter viuos, ac propterea
 facile esse transitum. Legatum est donatio. l. legatum. de leg. 2.
 §. 1. inst. eod. quia nullo alio termino potuit commodius dif-
 finiri. Sed à donatione plurimum distat, origine, progressu &
 resolutione. Qui donat eo animo est, vt statim donatarius ha-
 beat: est enim donatio doni datio. l. Senatus. §. donatio. de dona.
 causa mortis. Qui legat in id tempus dispositionem differt,
 quo nihil ipse habere potest. §. 1. institu. de de legat. ibi. *ab here-*
de præstanda. Qui donat inter viuos, irreuocabiler dat. l. per-
 fecta donatio. C. de donatione. quæ sub mod. Qui legat, semper
 habet tacitum intellectum, nisi se pœniteat: & est hæc conditio
 insita legato, cum eius natura reuocabilis sit, & deambulatoria
 38 l. 4. de adimen. legat.* Dicis non esse nouum, vt ex donatio-
 ne fiat transitus in legatum. l. miles ad sororem. de legatis.
 2. Illud in donatione causa mortis est, propter absentiam,
 dona-

donatarij. Et licet idē esset in donatiōe inter viuos, vt ex aliqua causa transiret in legatum, posset sustineri: cum dispositio descendat de maiori ad minus. Sed quod ex legato fiat transitus in donatiōem inter viuos irreuocabilē ex pacto de non reuocando, arduum est & exorbitans. Dicis propter traditionem rei legatæ transire. l. Lutus Titius testamento. de lega. 2. negamus, & latius diximus supra glos. 3. ex num. 47. Et licet in melioratione, seu prælegato inter filios hoc concedamus: id ratione traditionis est, ex nostro tex. Quod ad pactum de non reuocando non potest extendi: cum non sit eiusdem naturæ & efficacix, vt in præcedenti articulo dictum est. Præterea transitus iste ex præsumptione fieri debet: quasi testator id præsumatur voluisse. Dicemus ne ex pacto de non reuocando adiecto legato, testatorem voluisse inter viuos donare? Mihi insufficiens cōiectura videtur. * Nā verbū legati est tātē efficacix, & præsumptionis in contrarium: vt scriptum in donatiōe inter viuos immutet eius naturam, & faciat præsumi donatiōem causa mortis reuocabilē. Quod patet. Nam omnis donatiō, in qua mentio mortis non fit, etiam si ab ægroto, vel constituto in aliquo periculo fiat, est donatiō inter viuos, & non causa mortis. l. Seia. §. cum pater. ff. de donatiōe causa mortis. l. Seia. ff. de dote præleg. Si tamen fieret per verbum legati, etiam si in ea non fieret mentio mortis, esset iudicanda donatiō causa mortis reuocabilis, secundum Dynum in. l. 1. C. de reuoca. dona. Guido. decis. 457. Ripa de peste. 2. p. num. 177. Couarru. in Rubr. de testamen. 3. parte. num. 23. ad finem. Iulium Clarum. §. donatiō. quæstione. 4. versiculo. & hæc. Quæ præsumptio multo fortior redditur ex eo, quòd sit scripta in testamento. Cuius libera dispositio nullum pactum admittit in contrarium. Adeo quòd contra bonos mores id esse iura fateantur. l. licet. C. de pactis. l. stipulatio hoc modo concepta. de verborum. Quibus non obstat pactum de non reuocando. Quia ex quo est adiectum dispositioni sua natura reuocabili: semper intelligitur, nisi pœniteat: secundum gloss. verbo. acceperit. in. l. si alienam. ff. Marcellus. ff. de dona. causa mortis. Quam licet in proposito illius text. (in donatiōe, scilicet, causa mortis) reprebent ibi Bartol. & Albe. quos refert & sequitur Ias. in. l. quæ doti. numero. 33. ff. soluto matrimonio. per text. in dict. l. ubi ita donatur. intelligendo vt nos supra intelleximus: In alia tamen

quavis dispositione reuocabili, glos. opinio vera est. Ex regula generali, supra proposita, quod pactum de non reuocando non immutat naturam contractus super quo interponitur. l. cum præcario ff. de præca. c. fin. de procu. in. 6. in l. quarto. §. inter locatore. l. locati. * Cum in dubio non videatur quis se arctare, nisi quatenus habet necesse. & importat ad actionē, quæ geritur. l. solutum. §. solutū. ibi. non enim credibile est. ff. de pigno. actio. Minus obstat. d. l. ubi ita donatur. Quia ibi ideo pactum de non reuocando fuit sufficiens coniectura ad intelligendum, quod donabat inter viuos: quia donatio fiebat per actum inter viuos. Et verbum donationis est aptum vtrāque donationem comprehendere, siue mortis causa, siue inter viuos. l. alienatum. §. donationis. de verbor. sign. Vnde nil mirum si ex maiori præsumptione sumpta ex pacto de nō reuocādo, præsumatur donatio inter viuos: non obstante mentione mortis, quæ poterat intelligi pro causa donandi, vt inquit text. Et adhuc non diffitemur cum Christo. de Castelli. & Signo. ibi. quos refert & sequitur Tello hic. numero. 103. quod si efficacius constaret, quod donator voluit donare causa mortis, pactum nihil operaretur. Diuersum tamen est quando quis disponit per actum testamenti, cuius libera dispositio non admittit pacta in contrarium.

- 41 Et hinc dixit Bart. post Iaco. de Are. in d. l. si alienā. §. Marcellus. quod si donatio causa mortis esset facta in testamento vel codicillis, cum pacto de non reuocando: adhuc posset reuocari, nec trāfiteret in donationem inter viuos. Quo casu limitat. d. l. ubi ita donatur. Quos sequitur Guill. in cap. Raynuntius. v. b. testamentum. cl. 4. num. 27. versic. secundo limitatur. & Anto. Gabriel. de iure iur. conclusionē. 9. num. 10. Et adducit Guill. rationes. Quia talis donatio facta testando vel codicillando, non differt à natura vltimæ voluntatis. In qua nullum pactū de non reuocando apponi potest. Cū sit ambulatoria vsq; ad mortem. l. 4. ff. de adim. lega. Et talia impediunt liberam testandi facultatem. l. fin. C. de pactis. Et eandem vim habet verbum legati adiectum donationi inter viuos, ad hoc vt præsumatur reuocabilis. ex Dyno, & alijs supra citatis. Cum igitur hæc duæ præsumptiones sint sufficientes, ad hoc, vt dispositio sit reuocabilis, non obstante verbo donationis, quod est aptum comprehendere vtrāque: & non obstante pacto de non reuocando.

cando, quod inducit donationem inter viuos, vt in. d.l. vbi ita donatur: à forciori, erit reuocabilis dispositio facta per verbum legati inter acta testandi, non obstat pacto, quod idem author agnoscit non causare irreuocabilitatem, nisi quando dispositio reuocabilis, cui est adiectum, potest transire in aliam irreuocabilem. Qui transitus à verbis & mente testantis iuris præsumptione omnino alienus est.

- 42 Quo ad tertiam superioris puncti partem, vtrum saltim iuramentum adiectum tali pacto faciat irreuocabilem meliorationem testamenti relictam, seu aliud quoduis legatum, vt transeat in donationem inter viuos irreuocabile: Tello supra citatus ex numero. 100. tenet quod sic. Hoc videtur habere aliquid maioris difficultatis, vltra ea, quæ supra adducta sunt. Quamuis enim verissimum sit legatum ex simplici pacto de non reuocando non fieri irreuocabile: Roma, tamen Alexand. Zasius, Crotus, & alij quos citauimus supra, num. 4. ad mediũ, licet in heredis institutione fateantur omnino inutile esse quoduis pactum seu iuramentum, quo tollatur libera testandi facultas: *in legato tamen concedunt posse irreuocabile fieri, adiecta poena, vt transeat in donationem inter viuos, si contingat mutari. Idem tenuerunt Claudius in. d.l. stipulatio hoc modo concepta. numero. 5. Couar. in Rubrica de testamen. 2. part. num. 17. Julius Clarus lib. 3. §. testamētum. quæstione. 95. Quibus consequens est, vt & iuramentum eandem vim habeat. *Ex alia traditione communiter etiam recepta: vt iuramentum dispositioni adiectum faciat actum valere meliori modo, quo possit. l. cum pater. §. filijs matrem. delegatis. 2. cum alijs supra adductis. numero. 4. versiculo. Tum quia. Cum enim actus prohibitus, nec impossibilis sit: sed qui à testatore fieri potuit, eo saltim modo quo dictum est: hæc est vis iuramenti, vt id operetur, & implicite intelligatur à testatore factum. Et quamuis videatur impedimento esse, quod solet dici, pactum impediens libertatem testamenti esse contra bonos mores. l. fin. C. de pactis. ac proinde non posse firmari iuramento. c. non est obligatorium. de regul. iuris. in. 6. hoc iam non obstat. Illi enim boni moris quasi pro nihilo reputantur, prout in superioribus, etiam citra iuramentum, videmus dispensatum. Et aliàs tradit Fortunius, de vltimo fine. illatio. 20. versiculo. Tertius casus. & Couarruias, in Rubrica. de testamen-

- 45 2. par. nu. 3. * Prout etiam videmus in donatione omnium bonorum presentium & futurorum, quæ citra iuramentum valet facta ecclesie. Secundum Bar. nu. 13. in. d. l. fi. C. de pactis. Quæ ibi sequuntur magis communiter. DD. secundum Decium. nu. 3. 1. Cagno. num. 263. Purpu. nu. 242. Gomez in. l. 69. Tauri. nu. 6. Et alij, quos referunt & sequuntur Duenas, reg. 219. lim. 1. Covarr. in Rubric. de testam. 2. part. nu. 6. Tiraq. de priui. piz. causæ. priui. 100. Gute. de iuram. confir. c. 11. nu. 7. Et eadē cū iuramento valet indistincte. vt tradit Fortu. vbi supra. nu. 349. Decius in. l. pactum quod dotali. nu. 2. C. de pactis, & alij quos referunt, & sequuntur Gomez. Covarr. Gute. ex. nu. 11. Quāuis contrarium teneant plures, quos refert & sequitur Iuli. Clarus. §. donatio. quæst. 20. Et tamen neutro casu valeret, si esse contra bonos mores.
- 46 Sed ijs non obstantibus contrarium verius videtur, vt melioratio testamento relicta, nec aliud quod vis legatum, ex iuramento transeat in donationem inter viuos, nec fiat irreuocabile. Est enim legatum sui natura reuocabile, & de ambulatorium, nec admittit pacta, nec iuramenta in contrarium (prout etiam post huius operis primam editionem placuit Gute. lib. 2. pract. q. 79.) Ex tali enim pacto, seu iuramento corrumpitur propria natura, & substantia legati. arg. d. l. cū precario. c. fin. de procura. in. 6. iunta glo. verb. reuocatur. Quam sequuntur, & commendant Abb. Felin. numer. 12. Decius. numer. 7. in. c. cum accessissent. de consti. l. si non fortem. §. si centum. de cond. indeb. & est communiter recepta secundum Covarru. in. c. quamuis pactum. 2. par. §. 2. numer. 3. *
- 47 Et quemadmodum in questione præcedenti tenuimus pactum de non reuocando non sufficere: ex iisdem rationibus, nec iuramentum sufficit. Est enim eiusdem naturæ cū pacto. vt in. d. c. fi. de procu. in. 6. iunta glo. c. quemadmodum de iur. iur. l. fin. ff. de libe. causa. l. sed si possessori. §. item si iurauero. ff. de iur. iur. l. fin. ff. qui satisda. cog. l. fin. C. de non numer. pecu. Et ex alijs resoluit Covarr. in rubr. de testam. 2. part. num. 6. Et esse communem opinionem pluribus citatis refert Anton. Gabriel, tit. de iure iuran. concl. 10. & Molin. lib. 4. c. 2. num. 56. Et hoc ipsum agnoscit Tello hic. num. 98. & 99. solum nititur probare, quod legatum transit in donationem inter viuos irreuocabilem ex iuramento. argum. dict. l. vbi ita donatur. de donat. causa mort.

mortis. Sed quam sit in hoc longa differentia inter legatum & donationem, in præcedenti articulo ostensum est: vt ex legato in donationem sit difficilis transitus, etiam ex mente disponentis. Qui licet re vera voluerit sic legando facere actum irreuocabilem, sed inde non sequitur, quod voluit donare inter viuos.* Quia cum hoc ei liberum esse, etiam inter acta testandi. Ex gloss. & communi opinione in l. hæredes palam. §. fin. de testamen. & tunc donatio esset irreuocabilis: cum quilibet contractus testamento celebratus sit talis, vt constat ex longa allegatione Mincha. cap. §. 1. controuer. vsufre. non est nouum nollenti quod potuit, vt quod vult non consequatur. l. in ambiguo. de reb. dub. gloss. fin. in l. vxor patru. C. de leg. cum alijs. Atque ita similis dispositio nullam aliam vim recipit ex iuramento, quam periurium in reuocante, secundum gloss. in cap. fin. de procurato. in. 6. Prout contingit in eo, qui promittit non reuocare testamentum adiecto iuramento. Quem magis communis opinio agnoscit posse adhuc reuocare, remanere tamen periurum, ex late traditis à Couar. in Rubrica de testament. 2. parte. numero. 15. Iuli. Claro. lib. 3. §. testamentum. q. 94. Ant. Padilla. in l. Clari. nu. 20. C. de fideicom. Moli. lib. 4. c. 2. nu. 2.

49 Non obstat supra dicta communis traditio, quod legatum potest irreuocabile fieri adiecta pœna, vt si contingat mutari transeat in donationem inter viuos. Ea enim opinio non est sine contradicatore. Nam Caro. Molin. ad Alexand. conf. 25. libro. 3. ex generalitate rationis & text. in dict. l. stipulatio hoc modo concepta. de verborum. generaliter etiam intelligit non solum institutionem, sed neque legatum posse quauis via irreuocabile fieri, etiam adiecta dicta pœna. Cuius opinio nō displicuit Couarru. in Rubrica. de testament. 2. parte. num. 17. & eam late probat Peral. in l. si quis in principio testamenti. numero. 134. cum sequentibus. de legat. 3. Et forsitan ea opinio in puncto iuris verior est. Et licet non sit, non obstat. Proccedit enim in expressa donatione, vel quæ sit præsentis & acceptanti, vt loquitur Imol. in d. l. hæredes palam. §. fin. de testam. Vel quæ sit per expressum titulum donationis, in casum mutationis legati, prout loquuntur cæteri. Quod non est extendendum ad pactum de non reuocando quantumcumque iuratum. Cum is actus re vera non sit donatio inter viuos, sed legatum,

vt verba sonant. Ex quibus colligitur intentio disponentis. l. nō aliter, de leg. 3. & genus actionis, l. 1. §. si conuenerit. ff. de posi. Cui reuocabilitas cōsona, & pacta in cōtrariū disona sunt.

Et hoc mihi verum videtur. Nam si concederemus legatū ex pacto iurato transire in donatione inter viuos: (quod negā dum est) vellemusquē quæstionem subterfugere asserendo, quod iuramentum vltra transitum in donationem inter viuos, non debet immutaret naturā donationis, si ea esset reuocabilis, vt in nostro tx. arg. tx. in d. l. vbi ita donatur. vers. ideoq; cū ijs, quæ in proposito sunt supra dicta. n. 15. & seqq. id nō esset tutū. Nā tx. in d. vers. ideoq; loquitur in simplici pacto de nō reuocando, ex quo colligitur donatē voluisse inter viuos donare. Et ea donatio vt alia quæuis iudicatur, modo sit valida, modo reuocabilis. * Et nō est mihi dubiū nisi, quod si ibi adijciatur etiā iuramētū, donatio immutaret propriā naturā, essetq; valida, & irreuocabilis, facta inter cōiuges, prout tx. loquitur: vel etiam inter patrem & filium in potestate, quod est idem. Cum sit verum donatio nem inter has personas firmari iuramento, vt diximus supra. nume. 2. * Nec obstarēt, quod dici solet, iuramentum non posse duos defectus supplere, ex traditis Bar. in auth. Sacramēta puberū. col. 2. C. si aduer. vend. Quē sequūtur ibi cōmuniter DD. teste Pau. na. 10. las. n. 46. & 79. Cor. nu. 30. Alcia. in. c. cū contingat. de iure iura. nu. 130. las. consilio. 118. volumine. 4. Decius consilio. 239. & Tello hic. numero. 107. Etenim si in terminis text. in d. et. versicul. ideoq; iuramentum vltra pactum de non reuocando adijceretur, solum suppleret vnum defectum, irreuocabilitatem, scilicet. Nam quo ad transitum ex donatione causa mortis, ad donationem inter viuos, sufficit ibi pactum, vt patet, & dictum est. In terminis autem legati, de quo agimus, cessat etiam obiectum. Cum sit negatp, neque ex pacto, neque ex iuramento transire in donationem, nec effici irreuocabile.

GLOSSA NONA.

Donatio irreuocabilis potest reuocari ex reservatione eius facultatis. Et vtrum reuocatio donationis extendatur ad fructus. Et quid de melioramentis, & deteriorationibus. Et ius reuocandi non transit ad heredes, fiscum, aut creditores.

- 1 **D**onatio inlequaq; irrevocabilis potest revocari, si sit in eodem contractu reservata facultas revocandi. (num. 6.)
- 2 Donatio, quæ ex reservatione revocatur, an revocetur cū fructibus. q. non.
- 3 Titulus revocabilis non præstat ad acquisitionem fructuum. & num. 7.
- 4 Contractus conditionalis, cessante, vel adveniente conditione, resolvitur. & quid in donatione. & num. 8.
- 5 Venditione resoluta ex pacto additionis in diem, vel legis commissoriae, fructus etiam revocantur. & num. 9.
- 6 Donatio inter vivos, quæ ex aliqua causa revocatur, nō trahit secū fructus.
- 7 Donatio causa mortis cum fructibus revocatur. & cum quibus. nu. 17.
- 10 Possessor bone fidei quos fructus lucretur. (vocat.
- 11 Fructus etiā naturales non revocantur, quando donatio ex aliqua causa re-
- 12 donatione revocata propter supervenientes filios, fructus non revocantur.
- 13 Donatio ex causa ingratitude revocatur cum fructibus à die tantum commissæ ingratitude.
- 14 Donatio inofficiosa non revocatur cum fructibus.
- 15 Dos inofficiosa cōtinēs meliorationē an revocetur cū fructibus, lege Regia.
- 16 Donatio ex defectu insinuationis revocata in excessu, non revocatur cum fructibus.
- 18 Legatum in vita traditum revocatur cum fructibus.
- 19 Donatio tradita inter patrem & filium in potestate, de Iure Cōmuni, cum fructibus revocatur.
Lucrum factum per filium cum pecunia patris cui acquiritur.
- 20 Donatio inter virum, & uxorem revocatur cum fructibus naturalibus, non cum industrialibus.
- 21 Bona fides non requiritur pro lucrandis fructibus industrialibus donationis inter coniuges.
- 22 Donatarius, qui revocata donatione lucratur fructus recuperat, etiā melioramenta, nec tenetur cum fructibus compensare, licet secus sit in bone fidei possessore.
- 23 Diminutio rei restituende semper refarcitur ex fructibus.
- 24 Melioramenta facta in re maioratus ei cadunt, nec recuperantur.
- 25 Deterioratio rei maioratus recuperatur ab hæredib; possessoris, & quādo.
- 26 Deterioratio vnius rei maioratus nō cōpensatur cū melioratione alterius.
- 27 Ius revocandi donationē ex reservatione non transit ad hæres.
- 28 Ius revocandi donationem ex ingratitude non transit ad hæres. (de.
- 29 Ius revocandi donationē revocabile nō trāsīt in fiscū ex delicto, nisi ex fraude.
- 30 Ius revocandi donationem revocabilem non datur creditoribus, nisi propter fraudem.

¹ **S**i no reseruasse el que lo hizo en el mismo contracto el poder para lo reuocar. Hæc est exceptio ad casus superiores, in qua (etiam concurrentibus requisitis suprapositis, ex quibus melioratio sic irreuocabilis) adhuc poterit reuocari, si ea facultas sit expressè reseruata. Dummodo in eodem contractu id fiat, prout, inquit text. Aliàs perfecta donatio non recipiet ex post facto modificationem. l. perfecta donatio. C. de dona. quæ sub modo, & tradunt hîc Lupus, u. 70. & Mati. num. 2. Et faciunt, quæ nos dicemus in. l. 1. infra. glos. 2. numero. 2. Et si melioratio fuisset facta ex causa onerosa: etiam ex consensu meliorati non reciperet ex post facto reuocationem, per ea quæ dicemus in l. 6. glos. 4. num. 8.

² In hoc autem articulo statim sese offert quæstio de fructibus: vtrum reuocata donotione ex reservatione, fructus etiam reuocentur, an verò ad donatarium pertineant. Et videtur fructus esse cum re donata restituendos. Primò, quia ex dicta reservatione res donata possidetur titulo reuocabili. * Qui titulus non præstat ad acquisitionem fructuum, vt in donatione causa mortis probat tex. in. l. cum quis. ff. de condi. ob causam. & in. l. videamus. la. 2. §. idemque est si mortis. ff. de v. furis. & tradunt Ange. Pau. Alexan. in. l. 1. C. de ijs quibus vt indig. gl. in. l. si mortis causa donatus. ff. de dona. causa mortis. vbi not. Bart. not. etiã Angel. in. §. 1. num. 2. in fine. insti. quibus non est permîssum facere testamentum. Bald. conf. 294. incipit. donatio causa mortis. lib. 3. Et ex illo tex. in. d. l. cum quis. not. Ange. & Alex. ibi. generaliter, quòd quoties titulus est reuocabilis nò præstat ad acquisitionem fructuum. Conducunt etiam tradita per Roma. conf. 454. incipit, in re præsentî, in tertio dubio, quem sequitur Felin. in cap. cum causa. num. 27. de re iudi. quod cum titulus annullatur, res est restituenda cum fructibus. Allegant tex. què dicunt singularem. in. l. filio. §. contra tabulas. ff. de inoffi. testam. vbi filia ex hæredita, rupto per querelâ testamêto, reuocatur ab auo (qui tanquam præteritus obtinuerat per contra tabulas) patris hæreditatem cum fructibus, rescisso titulo aui.

⁴ Secundo, Nam similis donatio cum facultate reuocandi videtur esse conditionalis, scilicet, nisi reuocauero. Vnde facta reuocatione, & sic adueniente conditione, donatio resoluitur, ac si nûquam fuisset donatum. * Prout videmus in cōtractibus conditionalibus. in quibus cessante cōditione affirmatiua, vel adueniente.